

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra Historie

Obor Historie

Diplomová práce

CESTOVATEL KAREL DOMIN 1882-1953

Vypracovala: Markéta Hubálková

Vedoucí práce: prof. PhDr. Ivo Bartek, CSc.

V Olomouci 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci na téma Cestovatel Karel Domin 1882-1953 vypracovala samostatně za použití pramenů a literatury, které jsou uvedeny v seznamu pramenů a literatury.

Dne 22. 4. 2013

POD KOVÁNÍ

Ráda bych na tomto místě podkovala svému vedoucímu práce prof. PhDr. Ivo Bartekovi, CSc. za trpělivé naslouchání mým dotazům a za snahu mi vyjít vstříc. Dále bych chtěla podkovat za trpělivost a cenné a inspirující rady Mgr. Tomovi Somerovi, Ph.D., a Mgr. Bc. Jiřímu Lužáckovi.

OBSAH

ÚVOD	2
1 P ÍRODOV DNÉ OBORY A 19. STOLETÍ	4
1.1 MALÉ D JINY VÝVOJE ZÁJMU O P ÍRODOV DNÉ OBORY	4
1.2 P ÍRODOV DNÉ OBORY NA KARLO-FERDINANDOV UNIVERZIT	6
2 ĚIVOT A UNIVERZITNÍ KARIÉRA KARLA DOMINA	8
2.1 DOMINOVA STUDIA NA KARLO-FERDINANDOV UNIVERZIT	8
2.2 DOMINOVA UNIVERZITNÍ KARIÉRA PROFESORA BOTANIKY	14
3 CESTY A CESTOPISY V ĚIVOT SPOLE NOSTI	39
3.1 CESTOVÁNÍ A CESTOPIS JAKO ZP SOB, JAK PODAT ZPRÁVU O VYKONANÉ CEST	39
3.2 CESTOVATEL VERSUS TURISTA.....	40
4 T I CESTOPISY PROFESORA BOTANIKY	46
4.1 DVOJÍM RÁJEM NA JÁVU A DO AUSTRÁLIE.....	48
4.2 SHRUTÍ CESTOPISU DVOJÍM RÁJEM.....	59
4.3 AĚI NA KONEC SV TA DO ZÁPADNÍ ĚINDIE	61
4.4 SHRUTÍ CESTOPISU CESTY PO ZÁPADNÍ ĚINDII.....	71
4.5 V ĚÍM MAROCKÉHO SULTÁNA	73
4.6 SHRUTÍ CESTOPISU V ĚÍM MAROCKÉHO SULTÁNA	82
4.7 VÝVOJ V DOMINOV PSANÍ CESTOPIS	84
5 CESTOVATELÉ A DOBRODRUZI JAKO VZOR PRO KARLA DOMINA	87
ZÁV R	95
SEZNAM POUĚITÝCH PRAMEN	97
RESUMÉ	100
ENGLISH RESUMÉ	101

ÚVOD

Diplomová práce se bude zabývat osobností Karla Domina a obsahem jeho cestopisů, které sepsal i svých cestách do zahraničí na konci šedesátých a v první polovině století dvacátého. V práci bude rozebrán obsah a vnitřní struktura cestopisů. Karel Domin se narodil roku 1882 a zemřel roku 1953. Byl profesorem botaniky, děkanem a později také rektorem Univerzity Karlovy. Nebyl to člověk nevýznamný, naopak. Ve svém oboru byl velmi váženým odborníkem, který se zasloužil o rozvoj bádání v oblasti botaniky a v oboru paleontologie. Byl také členem Národního sdružení, které se profilovalo svým nacionálním směřováním, a poslancem Národního shromáždění za tuto stranu. Později se stal členem dvou českých fašistických skupin, Akce Národní Obrody a Vlajky, ze které ale po začátku druhé světové války vystoupil. Hlavním obsahem této práce však nebude Dominova politická kariéra, ale jeho kariéra univerzitního profesora a především pak jeho vybrané cesty do zahraničí. Ty vycházely ze zájmu o paleontologii a o získání nových materiálů v oboru botaniky. Jeho cesty byly motivovány a také podmíněny povoláním profesora botaniky.

O život a dílo Karla Domina nebyla dosud vydána samostatná biografie. Hlavním zdrojem informací o Dominově životě bude pro tuto práci část jeho pozůstalosti uložená v Dominově slošce vedené ve fondu Filozofické fakulty Archivu Univerzity Karlovy. Tato složka je pro tuto práci důležitá, protože obsahuje informace o Dominově působení na Univerzitě Karlově. Další část pozůstalosti, která je neméně významná pro tuto práci, se nachází v Archivu Národního muzea ve fondu Karel Domin. Tento fond se týká jeho mládí, funkce rektora Univerzity Karlovy, jeho botanických prací a korespondence. Poslední část Dominovy pozůstalosti je uložena v archivu Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina.

Jako pramen k poznání a pochopení Dominova cestování do zahraničí budou použity vybrané cestopisy, kterými jsou dvoudílný cestopis *Dvojím rájem*, bez uvedení data vydání, dále dvoudílný cestopis *Cesty po Západní Indii*, I. díl z roku 1928 a II. díl z roku 1929, a kniha *V í-í marockého sultána* z roku 1940.

Dějiny cestování a cestovatelství obecně se zabýval Michael Borovička ve své knize *Cestovatelství v dějinách Velké a malé země koruny české*. Tato publikace je především pro sumarizaci českých i zahraničních cestovatelů od středověku až do 20. století. Kniha obsahuje důležitá informace o době, kdy se vydával na cesty Karel Domin. Dalším,

kdo se zabýval českými cestovateli a jejich cestopisnými díly, byl například Josef Kinský v dvoudílné knize *o českých cestovatelích*.

K doplnění informací o dobovém náhledu na cestování ve společnosti bude použita kniha Jiřího Stanislava Gutha-Jarkovského *Turistika: Turistický katechismus*.

Práce bude rozdělena do pěti částí. V první části bude nastíněna historie vývoje přírodních oborů a jejich začlenění do studií na Univerzitě Karlově. V druhé části práce bude pojednáno o životě Karla Dominy. O jeho studiích a univerzitní kariéře profesora botaniky na Karlo-Ferdinandovské univerzitě, později na Univerzitě Karlově. Třetí část práce bude pojednávat o cestování obyvatel českých zemí do zahraničí od druhé poloviny 19. století do dvacátých let 20. století. Také o způsobu, kterým cestovatelé informovali obyvatele českých zemí o svých cestách. A dále o dobovém vymezení pojmu cestovatel a pojmu turista. Čtvrtá část se bude věnovat rozboru Dominových vybraných cestopisů. V páté části práce budou shrnuty otázky, které byly položeny v úvodu práce.

V prvních třech částech bude použita popisná metoda, která se nejlépe hodí k vypracování životopisu Karla Dominy na základě pramenů a literatury. Ve čtvrté části bude zkombinována popisná metoda s komparativní metodou. Komparativní metoda bude použita pro rozbor vybraných cestopisů.

Diplomová práce si klade za cíl odpovědět kromě jiného na tyto hlavní otázky: Byl Domin cestovatelem nebo turistou? Tato otázka bude posuzována jak z hlediska náplně a cíle Dominových cest, tak i z hlediska obsahu jeho cestopisů. Další otázka se bude zabývat tím, jaký byl obsah Dominových cestopisů. Poslední otázka se bude zaměřovat na to, zda došlo v obsahu cestopisů k vývoji nebo proměně? Tato otázka bude zjišťována na základě porovnání všech vybraných cestopisů ať v závěrečné části práce.

1 P ÍRODOV DNÉ OBORY A 19. STOLETÍ

Ve st edov ku se evrop-tí vzd lanci a u enci zam ovali nejprve na humanitní obory, tedy na latinský jazyk a literaturu. Postupn se za ali zajímat i o zákonitosti p írody. Nábofenství je v tomto ohledu dlouho svazovalo. Afl 18. století polofilo základy pro za azení p írodov dných disciplín a obor do základu vzd lávání. V 19. století pak byl tento základ nadále rozvíjen a p írodní obory a jejich využití se stalo nedílnou sou ástí lidského poznání.

1.1 Malé d jiny vývoje zájmu o p írodov dné obory

Protofe byl Domin významnou osobností v oblasti p írodních v d, p esn ji v botanice, bylo by vhodné na rtnout krátký vývoj p írodních v d.

Zájem o p írodu a obory, které se jí zabývaly, nabýval z eteln j-ích a soustav n j-ích podob zhruba od 18. století. Velmi k tomu p isp lo období osvícenství, kdy za al být kladen d raz na empirické poznání sv ta, na rozdíl od p edchozího duchovního a šsubjektivního pohledu. V této dob vznikla Královská eská spole nost nauk, která se soust edila na p írodov decký pr zkum ech. Její lenové, soukromí u enci a p edstavitelé zemské aristokracie, se zabývali popisem a sb rem dat. Je-t více se zájem o p írodu a p írodní v dy roz-í il v 19. století. Zájem -el ruku v ruce s pr myslovou revolucí, se kterou se prolínala i pomalu se prom ující spole nost a její pohled na sv t a samotné vnímání sv ta.

Na za átku 19. století se za aly rozvíjet obory botanika, geografie, geologie, mineralogie a kartografie. K rozvoji t chto disciplín p isp lo založení Vlasteneckého muzea v echách v roce 1818, asopisu Muzea Království eského a Pojednání Královské eské spole nosti nauk. innost v p írodních v dách se soust edila v biologii na poznání a popsání eské flory a fauny, v geografii a geologii na zkoumání krajinného rázu, v mineralogii na sb r zkamen lin a minerál . Zájem byl i o informace ze zahrani í a jeho výsledky ve zkoumání p írody. V první polovin 19. století se tato vlastiv dná innost prom ovala postupn ve vytvo ení v decké terminologie v p írodov dných oborech.¹

V univerzitním prostoru byly p írodov decké bádání a výuka soust ed ny p edev-ím na pražské polytechnice neboli na vysokém u ení technickém, pak i na léka ské a filozofické

---

¹ HERMANN, T., TĚM NEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, P írodov decká fakulta ó 90 let, katalog výstavy ó výb r*, Univerzita Karlova, P írodov decká fakulta, Praha, 2010, s. 4.

fakult . Krom univerzitního prostoru se p írodov dné obory rozvíjely i díky sbírkám Národního muzea. D leflitá byla knihovna Národního muzea, protofe poskytovala prostor pro publikování v deckých prací. P írodov decký sbor, který p sobil v Národním muzeu, si vyty oval výzkumné úkoly, které se konaly pod vedením Jana E. Purkyn . V roce 1862 pak vznikl Komitét pro p írodov decký výzkum ech. Jeho lenem byl mimo jiné i L. elakovský, který vyu oval na Karlov univerzit . Národní muzeum dále napomáhalo rozvoji p írodov dy a zakládání r zných odborných sdružení a spolk . Jedním z nich byl i P írodov decký klub založený v roce 1869. Tento klub sdruřoval studenty, st edo-kolské profesory i jiné zájemce o p írodní v dy. M l n kolik sekcí. Byly to sekce malako-zoologická, botanická, biologická, k nimfl se pak p idala i mineralogicko-geologická. Tyto sekce poskytly základ pro pozd j-í vznik samostatných v deckých spole ností. Dal-ími spolky byla Jednota eských matematik a fyzik a Spolek eských chemik .²

Ve druhé polovin 19. století vzrostla poptávka po vzd laných lidech a odbornících v oblastech státní správy, -kolství a zdravotnictví. Takoví lidé byli hledáni práv na univerzitách, proto Karlova univerzita za ala získávat na d leflitosti. Profeso i z univerzit se v mnoha ve ejných i oborových otázkách stávali pro spole nost významnými autoritami a vystupovali jako experti konkrétních oblastí.³ Na zm nu vářnosti Karlovy univerzity reagovaly následn st ední -koly. Jejich po et vzr stal. Krom toho vzr stal i význam matematicko-p írodov dného vyu ování. Pro toto vyu ování p ipravovala budoucí profesory výhradn filozofická fakulta jifl od roku 1849. Vzr st významu p írodov dných obor na filozofické univerzit znamenal nár st mnořství p edná-ek p írodov dných obor . Nap íklad filozofická fakulta vyu ovala mimo jiné farmacii. To znamenalo, fle si její poslucha i b hem ty semestr zapisovali také p edná-ky z botaniky a chemie. Pro eskou spole nost byly docenti a profeso i velmi vářeni, protofe zde chyb la -ír-í intelektuální eská elita. Mladí profeso i také asto postupovali na politická místa do zemského sn mu nebo í-ské rady. Jejich vzd lání bylo na takovém postu velmi cen no.⁴

V roce 1871 ó 1872 do-lo k významnému roz-í ení eských p edná-ek na Karlov univerzit . Byli jmenováni t i mimo ádní profeso i. Pro obor zoologie to byl Antonín Fri ,

---

² HERMANN, T., TMM NEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, P írodov decká fakulta ó 90 let, katalog výstavy ó výb r*, Univerzita Karlova, P írodov decká fakulta, Praha, 2010, s. 4-5.

³ HAVRÁNEK, J., *D jiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 188-190.

⁴ HERMANN, T., TMM NEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, P írodov decká fakulta ó 90 let, katalog výstavy - výb r*, Univerzita Karlova, P írodov decká fakulta, Praha, 2010, s. 6-7.

pro obor botaniky Ladislav Elakovský, a pro obor mineralogie Emanuel Boický.⁵ V poslední čtvrtině 19. století bylo potřeba systematických prací. Vznikla potřeba odborných časopisů, českého naučného slovníku a české akademie v.d.⁶

1.2 Pírodovědné obory na Karlo-Ferdinandově univerzitě

Dne 28. února 1882 byl vyhlášen zákon rozdělující Karlovu univerzitu na dvě univerzity. Jedna univerzita měla německý vyučovací jazyk, druhá český vyučovací jazyk. Obě univerzity byly do jisté míry nezávislé. Zůstávaly však součástí jedné instituce se jménem Karlo-Ferdinandova univerzita. Profesori se po rozdělení mohli sami rozhodnout, ke které z univerzit se připojí. Co se týče ústavů a seminářů, i klinik, platilo zde pravidlo, že budou respektovat rozhodnutí svého přednosty. Většina z nich přeláskovala německé univerzity, kromě botanické zahrady a univerzitní knihovny.⁷

Budovy Karolina a Klementina byly rozděleny tak, že v Klementinu sídlila německá a česká filozofická fakulta, a v budovu Karolina sídlily mezi sebe právnické fakulty česká a německá. Společně zůstala místnost velké auly, kterou si měly obě univerzity sdílet. Německá univerzita ji využívala v sudé dny a česká univerzita v liché dny. Ve věci insignií řídil akademický senát české univerzity, aby byly insignie rozděleny, a ty, které by chyběly, měly být nahrazeny novými. Ovšem německý akademický senát to odmítl a požíadoval, aby je měl v držení on, protože insignie mají být v rukou nedávného držitele, kterým byla německá univerzita. V této věci bylo německé univerzity vyhoveno ze strany české univerzity, která měla dostat nové insignie. První rektorská instalace na české univerzitě se konala již s novými insigniemi.⁸

Rozdělením došlo ke zdvojnásobení počtu vdeckých míst v matematicko-fyzikální sekci. To bylo velmi přínosné pro další vdecké bádání v oblasti přírodních věd. Tehdejší semináře už neměly posluchače připravené pouze pro učitelské povolání, ale nově i pro samostatnou vdeckou práci. Po roce 1882 vzniklo na filozofické fakultě šest ústavů a matematicko-fyzikální seminář a proseminář. Zdejší výuku zajišťovalo sedm řádných profesorů, jeden profesor byl jmenován jako mimořádný, a šest soukromých docentů.

---

⁵ HERMANN, T., TRMNEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta o 90 let, katalog výstavy o výběr*, Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha, 2010, s. 6.

⁶ HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 197-198.

⁷ HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 185-186.

⁸ HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 185-186.

Jedním z těchto ústavů byl i botanický ústav, v jehož čele stál Ladislav Jeláček, který později vyučoval Karla Domina.⁹

Botanická zahrada měla být od roku 1882, i přes rozdělení všech fakult na německé a české, využívána společně. Ovšem již od roku 1883 byla rozdělena na Smíchovské dvě poloviny. Mezi německou stranou a českou stranou docházelo neustále ke sporům, a proto byla česká část v roce 1902 prodána a česká fakulta zakoupila pozemek na Slupi, kde se botanická zahrada nachází dnes.¹⁰

V květnu 1882 byly na obou českých fakultách ustanoveny profesorské sbory a byli zvoleni děkani. V únoru byl zvolen rektor. Do rektorského úřadu nastupovali v tříinové službě nejstarší představitelé jednotlivých fakult.¹¹ V roce 1883 vznikla lékařská fakulta.¹²

Na české univerzitě studovali kromě českých a německých studentů i další národy. Těmi byli Slováky, Jihoslovany jako byli Slovinci, Chorvati, Srbové, Bulhary, šarohorci, ale i Rusy, Němce a Američany.¹³

---

⁹ HERMANN, T., JELÁČEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta 90 let, katalog výstavy o výběru*, Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha, 2010, s. 6-12.

¹⁰ HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 259.

¹¹ HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 186.

¹² HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 186.

¹³ HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 193.

2 ŽIVOT A UNIVERZITNÍ KARIÉRA KARLA DOMINA

Již od začátku svých studií byl Karel Domin velmi nadaným žákem. Na Karlo-Ferdinandovské univerzitě dosáhl postu profesora botaniky, poté děkana přírodovědecké fakulty a také rektora pozdější Univerzity Karlovy. Byl významným botanikem, který se zasloužil o objevení dosud neznámých druhů rostlin.

2.1 Dominova studia na Karlo-Ferdinandovské univerzitě

Karel Domin se narodil 4. května 1882 v Kutné Hoře, tedy v roce rozdělení Karlovy univerzity na Karlo-Ferdinandovskou univerzitu. Měl dva bratry, Gustava a Zdeňka, z nichž Gustav studoval také na české univerzitě Karlo-Ferdinandovské v Praze obor právo a Zdeněk studoval na vyšším gymnáziu v Píbrami. Jejich otec byl editorem C. k. ústavu pro vzdělávání učitelů v Píbrami. V mládí navštěvoval Domin gymnázium v Píbrami, které bylo nutným základem pro pokračování ve vysokoškolském studiu. V roce 1900 složil Karel Domin maturitní zkoušku s vyznamenáním.¹⁴ Po absolvování gymnázia měl dvě možnosti, buď bude studovat na Karlo-Ferdinandovské univerzitě, nebo na technice.¹⁵ Domin se rozhodl pro studium na C. k. vysokém učení Karlo-Ferdinandovské české univerzity v Praze, kde byl již zapsán od 10. prosince roku 1900.¹⁶ Jako řádný posluchač filozofické fakulty měl povinnost uhradit školné prostřednictvím zaplacení kolejného podle přednášek, které měl zapsány.¹⁷ Kolejné musel uhradit, i když by zkoušky z přednášek složil úspěšně,¹⁸ ovšem na základě doložení Vysvědčení chudoby, nemajetnosti byl zproštěn placení kolejného od roku 1900 po dobu 6 semestrů.¹⁹ Kromě toho si musel hradit i náklady na stravu a ubytování.²⁰ Při studiu mohl Domin ke stravování využít tradiční instituci Mensa academica.²¹ Studenti Karlo-Ferdinandovské univerzity v té době bydleli na privátech a pouze

---

¹⁴ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹⁵ EFMERTOŮVÁ, M., *České země v letech 1848-1918*, 1. vydání, Libri, Praha, 1998, s. 353-358.

¹⁶ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina. Viz ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 5, *Práce a legitimace*.

¹⁷ EFMERTOŮVÁ, M., *České země v letech 1848-1918*, 1. vydání, Libri, Praha, 1998, s. 360.

¹⁸ KÁRNÍK, Z., *České země v éře První republiky (1918-1938): Díl 1. Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918-1929)*, 2. opravené vydání, Libri, Praha, 2003, s. 526.

¹⁹ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 4, *Promo ní pod kování a jmenování do akademických funkcí*.

²⁰ HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 195-196.

²¹ HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 20.

malý po et student získal místo na jedné ze ty kolejí, které byly postupn vybudovány od 80. let 19. století afd do roku 1918.²²

Domin si ke svému studiu vybral filozofickou fakultu.²³ Tato fakulta m la za úkol p ipravit Domina na dráhu st edo-kolského profesora²⁴. Dokladem toho jsou Dominova vysv d ení ze studia v-eobecné pedagogiky v roce 1901 a studia teorie v dy o rok pozd ji, aby mohl slofit zkou-ku z u itelské zp sobilosti na gymnáziích a reálkách.²⁵ Státní zkou-ka obsahovala t i ásti. První ást znamenala, fe student musel napsat ze zvoleného oboru domácí a didakticko-pedagogickou písemnou práci. Dále del-í písemnou praktickou práci ze zvoleného oboru a ústní zkou-ku. O zadání písemné práce mohl pofládat fakultu jifl po sedmém semestru. Dal-í moflností byla volba dráhy vysoko-kolsky vzd laného odborníka pro uplatn ní v zemích Rakousko-Uherska neboli p íprava k v decké karié e, z nífl pak musel slofit doktorát z filozofie, aby získal titul PhDr.²⁶

Filozofická fakulta se zam ovala na v dy filozofické, historické, filologické, matematické a p írodov dné. Posledn jmenovaná v da se je-t dále d lila na obory botaniku, paleontologii, zoologii, chemii, mineralogii a geologii.²⁷ Podle dochovaných Dominových vysv d ení je z ejmé, fe si vybral p írodov dné v dy a fe byl šzapálenýmō studentem, protofe v -esti semestrech absolvoval adu p edm t s výborným hodnocením.²⁸

V prvním roce studoval v zimním semestru p edm ty systematickou botaniku, zoologii, matematický proseminá , práce v laborato i C. k. ústavu geologického odd lení a fyziologii rostlinných bun k. V druhém letním semestru absolvoval p edm ty práce v laborato i C. k. ústavu mineralogickém, praktická cvi ení botanická spojená s exkurzemi a práce v laborato i C. k. ústavu geologickém.²⁹

Ve druhém ro níku studoval v zimním semestru p edm t v-eobecné mineralogie, systematické botaniky a návod k provád ní m ení ve fyzikálním praktiku a pracoval v laborato i C. k. ústavu botanickém. V letním semestru pak absolvoval práce v laborato i C. k. ústavu fyziologickém, v-eobecnou botaniku pro farmaceuty, repetitorium kryptogram ,

---

²² HAVRÁNEK, J., *D jiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 301.

²³ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 5, *Pr kazy a legitimace*.

²⁴ EFMERTO VÁ, M., *eské zem v letech 1848-1918*, 1. vydání, Libri, Praha, 1998, s. 359.

²⁵ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 2, *Kolokvijní vysv d ení*.

²⁶ HAVRÁNEK, J., *D jiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 294-299.

²⁷ EFMERTO VÁ, M., *eské zem v letech 1848-1918*, 1. vydání, Libri, Praha, 1998, s. 359.

²⁸ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 2, *Kolokvijní vysv d ení*.

²⁹ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 2, *Kolokvijní vysv d ení*.

praktická cvičení botanická spojená s vycházkami, a dále pracoval v laboratorii C. k. ústavu fyzickém.³⁰

Ve stejném roce absolvoval v zimním semestru přednášky práce v laboratorii C. k. ústavu botanickém a v letním semestru práce v laboratorii C. k. ústavu chemickém a C. k. ústavu zoologickém.³¹

Student Domin si mohl upřesnit studia podle vlastního uvážení. Sám si volil dobu, ve které bude přednášky navštěvovat, nebo profesora, který je bude přednášet. Studenti z různých fakult mohli navštěvovat různé přednášky a vybírali si podle toho, zda byl přednášející oblíbený nebo veřejně jiný.³² Některí studenti se ať na fakultě rozhodovali pro volbu zaměření pro budoucí povolání. Podle toho si volili více či méně z oblastí přírodních a společenských. Specializaci si student volil prostřednictvím seminářů. Určitou část semestrů mohli studenti absolvovat i v cizině,³³ což jistě Domin hojně využíval podle svých mnoha zahraničních cest do různých botanických ústavů. Tyto cesty byly důležitější pro sběr nových informací v oboru botaniky a pro získání zkušeností s ústavem v zahraničních botanických ústavech. Jeho studijní cesty byly velmi různorodé. Cestoval do Alp, které navštívil čtyřikrát, navštívil botanický institut a zahradu ve Vídni, Budapešti, Innsbrucku, Zurychu, Bernu, Mnichov, Drážďanech, Lipsku, Berlín, Hamburku, Amsterdamu, Bruselu a Londýn. V Londýně strávil v botanickém ústavu a zahradě nejdelší dobu.³⁴

Doba Dominových studií na filozofické fakultě na počátku 20. století byla pro české přírodní vědy obdobím obrovského rozmachu. Badatelé nebyli omezeni v dějiny pouze na české prostředí, ale spolupracovali i se zahraničními badateli a vysokoškolskými pracovišti. Používali moderní laboratorní a experimentální metody. V této době se filozofická fakulta Karlovy univerzity rozšířila o čtyři přírodné ústavy, tudíž jich měla již jedenáct a zvedl se počet seminářů na dva. Dále byl využíván jeden proseminář. K dispozici byla i laboratorie pro farmaceutickou chemii. Také profesorský sbor prošel změnou. Byl rozšířen na dvanáct řádných profesorů, tři mimořádné profesory a šest soukromých docentů. To, že přírodné obory spadaly pod filozofickou fakultu, je však do jisté míry

---

³⁰ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 2, *Kolokvijní vysvídání*.

³¹ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 2, *Kolokvijní vysvídání*.

³² HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 294-295.

³³ EFMERTOVÁ, M., *České země v letech 1848-1918*, 1. vydání, Libri, Praha, 1998, s. 360. Viz HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 294-295.

³⁴ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní sloflka prof. Karla Domina.

omezovalo. V de tí pracovníci museli mírnit své oborové požadavky. V zahrani í byly naopak p írodov dné obory vy len ny do samostatných p írodov deckých fakult. To jist pozd ji inspirovalo p írodov deckou fakultu v rámci filozofické fakulty k návrhu na osamostatn ní.³⁵

Domin byl natolik nadaným studentem, že se jifl na p elomu roku 1901-1902 stal asistentem zem d lsko-filozofické experimentální stanice. K tomu p íbyla na podzim roku 1902 pozice demonstrátora v botanickém ústavu eské univerzity. Místo asistenta bylo Dominovi potvrzeno i na rok 1903-1904.³⁶ Jmenovat ádného poslucha e asistentem nebylo tak jednoduché. Nejprve musel editel botanického ústavu prof. Velenovský zaslat sboru profesor , kte í stáli v ele eské filozofické fakulty v Praze³⁷ dne 10. ervna 1903 fládost, aby byl Domin jmenován asistentem botanického ústavu na dobu od 1. ervna 1903 do 31. kv tna 1904. fládost prof. Velenovský od vodnil vysv tlením, že student Domin má bohaté zku-enosti v oboru a p ísp l k botanickému bádání n kolika svými vydanými pracemi jak na domácí p d , tak i v zahrani í.³⁸ Profesorský sbor filozofické fakulty fládost potvrdil a poté ji zaslal p es d kanství fakulty 18. ervna roku 1903 na C. k. ministerstvo kultu a vyu ování. D kanství v fládosti navrhlo Karla Domina, tehdy je-t poslucha e filozofické fakulty, na post asistenta botanického ústavu eské univerzity. Ministerstvo návrh profesorského sboru schválilo 21. srpna 1903 na základ §. 2 ministerského na ízení ze dne 1. ledna 1897 . z. ís. 9 a jmenovalo Domina asistentem botanického ústavu s platností od 1. ervna 1903 do 31. kv tna 1904. Poté, co p í-lo toto na ízení z ministerstva kultu a vyu ování na d kanství, musel ho je-t schválit profesorský sbor p írodov decké fakulty, aby nabylo usnesení platnosti.³⁹ Zárove byl se zprávou z ministerstva d kanát p írodov decké fakulty informován o tom, že Dominovi bude C. k. hlavní zemskou pokladnou v Praze vyplácena, po dobu jeho p sobení jako asistenta, renumerace 1400 korun ro n . Ta mu bude vyplácena vřlady na následující m síc na kolkované kvitance.⁴⁰ O první ástku z renumerace si mohl Domin zafládat zemskou pokladnu

---

³⁵ HERMANN, T., TÍM NEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, P írodov decká fakulta ó 90 let, katalog výstavy ó výb r*, Univerzita Karlova, P írodov decká fakulta, Praha, 2010, s. 7-8.

³⁶ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slořka prof. Karla Domina.

³⁷ EFMERTO VÁ, M., *eské zem v letech 1848-1918*, 1. vydání, Libri, Praha, 1998, s. 360.

³⁸ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slořka Karla Domina.

³⁹ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 4, *Promo ní pod kování a jmenování do akademických funkcí*.

⁴⁰ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slořka prof. Karla Domina.

afl následující m síc od ustanovení asistentem.⁴¹ Tím pádem jífl nemohl Domin uplatnit vysv d ení o chudob a nemajetnosti a musel si ádn zaplatit kolejné. Zda si musel hradit kolejné jífl od roku 1904, kdy za al dostávat první ro ní renumeraci za místo asistenta, se mi nepoda ilo dohledat.

Po ty ech letech studia ekalo Domina slofení státní a rigorózní zkou-ky. Domin musel p edlofit fakult doklad o absolvování pofladovaného po tu semestr ⁴² a v dubnu 1904 byl informován o tom, fle bude p ipu-t n ke skládání filozofických rigoróz na fakult univerzity Karlovy koncem letního semestru.⁴³ Po ty letém studiu získal titul Doktora filozofie.⁴⁴ Promován byl v úterý 5. ervence ve t ináct hodin odpoledne.⁴⁵

Diserta ní práce, které m ly výborné hodnocení, bývaly p ed první sv tovou válkou otiskovány ve v deckých asopisech. V nich se pak odráffel i široký rozhled autora v problematice oboru, o kterém pojednávala jeho práce a o jeho znalosti metod pouffivaných ve sv t .⁴⁶ Zda byla podobn oti-t na Dominova diserta ní práce ve v deckém asopise, se mi nepoda ilo dohledat.

Po promoci se Domin rozhodl, fle bude pokračovat ve studiu k dosaflení postu docentury. Z ejm to bylo z toho d vodu, fle v této volb vid l v t-í mofnost uplatn ní ve svém oboru. Protofle po et student uplat ujících se po absolvování univerzity jako u ítelé na eských st edních kolách sice od konce století nar stal, ale postupn za al zájem o u ítele klesat. V roce 1907 za ali mít absolventi problém s uplatn ním, protofle místa vyu ujících byla na st edních kolách jífl obsazená.⁴⁷ Od kolního roku 1907/1908 do první sv tové války po et zapsaných student na fakult klesal, protofle jejich vyhlídky na získání zam stnání byly velmi malé.⁴⁸ Mohlo to být ale i z toho d vodu, fle v botanice byl opravdu výborným a nadaným studentem, a tudífl cht l flivot zasv tit bádání v oboru. Mezitím se ale musel

---

⁴¹ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 4, *Promo ní pod kování a jmenování do akademických funkcí.*

⁴² EFMERTO VÁ, M., *eské zem v letech 1848-1918*, 1. vydání, Libri, Praha, 1998, s. 360.

⁴³ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 4, *Promo ní pod kování a jmenování do akademických funkcí.*

⁴⁴ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slofka prof. Karla Domina.

⁴⁵ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 4, *Promo ní pod kování a jmenování do akademických funkcí.*

⁴⁶ HAVRÁNEK, J., *D jiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 298.

⁴⁷ HAVRÁNEK, J., *D jiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 300.

⁴⁸ HAVRÁNEK, J., *D jiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 301.

ve stejném roce na podzim povinně přihlásit na magistrátu města Prahy jako bránc k odvodu v roce 1905.⁴⁹

Když se rozhodl pokračovat ve studiu na univerzitě, bylo mu na fakultě prodlouženo místo asistenta botanického ústavu, a to na dobu dvou let 1904-1906. Jeho roční odměna stala se opět ve výši 1400 korun. Toto místo si udržel i nadále v letech 1906 až 1908 a 1908 až 1910. V roce 1906 za místo asistenta pobíral roční odměnu ve výši 1700 korun. Avšak již v roce 1907 přišlo nařízení z důstojníka, že roční částka bude navýšena na 2000 korun. V roce 1909 byla Dominovi opět navýšena částka roční odměny na 2300 korun. Ovšem když ufl pobíral odměnu za místo asistenta botanického ústavu, musel také zaplatit kolejně na studijní rok 1908/1909. V zimním semestru 24 korun a 94 haléřů a v letním semestru 24 korun a 92 haléřů. V lednu 1910 pak dostal další vyrozumění o povinnosti zaplacení kolejně na studijní rok 1907/1908. Za zimní semestr 15 korun a 96 haléřů a v letním semestru na 35 korun a 91 haléřů.⁵⁰

Dne 10. ledna 1907 si Domin zařádal o udělení venia legendi⁵¹ ze systematické botaniky. Jako podporu pro svou žádost přiložil Curriculum vitae, seznam svých vydaných publikací a samotné publikace, diplom a program přednášek.⁵²

Ve stejném roce se habilitoval přednáškou své práce s názvem *Monografie druhu Koeleria*, kterou publikoval v Análech *Bibliotheca botanica* vydávaných ve Stuttgartu. Tato monografie pojednávala o druhu trávy s názvem *Koeleria*. Přestože byl tento druh trávy velmi rozšířený v přírodě, nebyl před Dominovou prací podrobně popsán v systematické literatuře. Přínos této práce ocenili jak tehdejší profesori předsobíci v oboru botaniky na Karlo-Ferdinandově univerzitě, tak i botanikové z celého světa, kteří mimo jiné poskytli Dominovi materiály pro jeho práci. V oblasti floristiky a systematiky si Domin získal evropskou pověst. Zabýval se českou flórou a vytrvale kně psal v deské příspěvky, ve kterých uveřejnil mnoho nových kategorií a opravil omyly předchozích badatelů v oboru floristiky.⁵³ V deská aktivita na vysoké škole byla nutností k vykonání habilitace.⁵⁴ Uitelé a v děci z přírodovědeckého ústavu filozofické fakulty se zaměřovali především na zpracování

---

⁴⁹ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 4, *Promo ní pod kování a jmenování do akademických funkcí.*

⁵⁰ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 4, *Promo ní pod kování a jmenování do akademických funkcí.*

⁵¹ Venia legendi: Právo přednášet.

⁵² ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁵³ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁵⁴ EFMERTO VÁ, M., *eské zem v letech 1848-1918*, 1. vydání, Libri, Praha, 1998, s. 360.

oblasti české přírody. Navazovali tak na program Národního muzea, v němž se také angažovali. Ti, kteří se zabývali systematickým popisem české přírody, si zajistili uznání jak v českých zemích, tak i v mezinárodním měřítku.⁵⁵

O rok později spatřila světlo světa iniciativa českých přírodovědců, která se jimi dlouho formovala v přírodovědné sekci filozofické fakulty a kterou prostřednictvím profesorského sboru předložili její autoři vládě. Jedním z popudů bylo zvýšení počtu studentů v seminářích, ke kterému začalo docházet v posledním desetiletí 19. století. Semináře mohly mít až 50 míst. Navíc stálo je úplně vyčerpání zapsaných studentů.⁵⁶

Zmínaná iniciativa obsahovala návrh, aby byla filozofická fakulta rozdělena na dvě části. Jedna by tvořila filologicko-historickou část fakulty, její přednášky by se konaly v historické budově Klementina. Druhou část by tvořila matematicko-přírodovědná fakulta, která by své přednášky situovala do nově postavených ústavů na Albertově na Novém městě. Ministerstvo kultury a využití však tento návrh nepodpořilo. Proti nové koncepci se stavěli také zastánci tradičně vnímané struktury univerzity.⁵⁷ Karlova univerzita tedy pokračovala ve starých kolejích.

2.2 Dominova univerzitní kariéra profesora botaniky

V roce 1909, kdy mu bylo Dominovi 27 let, byl navržen na post mimořádného profesora systematické botaniky. V té době také podnikl cestu do tropické jihní Asie a Austrálie.⁵⁸ Schválení se ale hned tak nedočkalo. Mezitím ministerstvo kultury a využití rozhodlo, že ponechá Domina ve funkci asistenta botanického ústavu i v letech 1910 až 1912. Jeho roční renuance zůstala stejná do konce května 1911 a od 1. července 1911 do konce měsíce května 1912 se zvýšila na 2600 korun za rok.⁵⁹

Titul mimořádného profesora získal Domin až v roce 1911. Jeho plat se tak zvýšil na 3600 korun ročně a k tomu ještě 1288 korun ročně činil aktivní příspěvek. Aby se mohl vnovat svým povinnostem jako mimořádný profesor, byla mu o rok později odložena funkce

---

⁵⁵ HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 279.

⁵⁶ HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 296. Viz HERMANN, T., HAVRÁNEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědná fakulta 90 let, katalog výstavy o výstavě*, Univerzita Karlova, Přírodovědná fakulta, Praha, 2010, s. 7-8.

⁵⁷ HERMANN, T., HAVRÁNEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědná fakulta 90 let, katalog výstavy o výstavě*, Univerzita Karlova, Přírodovědná fakulta, Praha, 2010, s. 7-8.

⁵⁸ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁵⁹ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin karta . 1, inv. . 4, *Promoční podkování a jmenování do akademických funkcí*.

asistenta botanického ústavu, stejn jako asistentský plat od zá í 1911. Jako mimo ádný profesor vyu oval soustavnou botaniku pro p írodov dce, v–eobecnou botaniku pro farmaceuty, botanický seminá , samostatné práce, praktikum pro p írodov dce a farmaceuty, a dále geobotanická cvi ení, která zahrnovala p edná–ky s exkurzemi. Mimo své u ební povinnosti musel plnit také u ební p íkazy, které znamenaly vést kryptogamologickou p edná–ku, Mikroskopické praktikum a Srovnávací morfologii za jiného sou asného profesora. M l k dispozici ty i asistenty a dv pomocné v decké síly na úpravu herbá e, a dále dv v decké pomocné síly a jednu v deckou pomocnou sílu pro kryptogamologické odd lení. Dále jednoho podú edníka a jednoho z ízence pro výpomoc.⁶⁰

Sou asn se v roce 1912 Domin posunul na fleb í ku akademických pozic, protofle byl jmenován zkou–ejícím z botaniky p i p edb flných farmaceutických zkou–kách na –kolní rok 1912/1913. Stejnou pozici pak zastával i ve studijním roce 1913/1914 a 1917/1918.⁶¹

V roce 1913 byla op t p ipomenuta my–lenka reorganizace eské univerzity. V kv tnu se uskute nil sjezd Federace eského studentstva vysoko–kolského, na kterém byla p ijata rezoluce pofladující reformu studia na univerzit . Fakulta, nositelka teoretických v d, m la být rozd lená do obor . Obory m ly být modernizovány a získat lep–í vybavení pro v deckou práci. Ke studentskému pofladavku se o rok pozd ji vyjád il profesorský sbor, který podporoval studentský postoj, ale namítl, fle fakulta musí p edev–ím zajistit fungování ústavu jako instituce, která vzd lává budoucí u itele. N které pofladavky student jil byly profesorským sborem na ministerstvu urgovány d íve, ale nebyly ministerstvem povoleny.⁶²

Kdyfl za ala válka, p edná–kové sály se uprázdnily, protofle ubylo p edná–ejících i student . Mimo jiné bylo sedm filozofických velkých poslucháren v Klementinu pouflito pro o–et ování ran ných.⁶³ P edev–ím budovy p írodov dc byly vyuffity pro vále né ú ely.⁶⁴ V–ichni muffi od osmnácti do padesáti let museli povinn narukovat. N kte í profeso i a docenti ode–li za války do zahrani í a ídili odtud odboj. Z t ch, kte í na fakultách z stali, byli n kte í ve spojení s Mafíí jako domácím odbojovým centrem. Toto spojení zap í inilo

---

⁶⁰ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní sloflka prof. Karla Domina.

⁶¹ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 4, *Promo ní pod kování a jmenování do akademických funkcí.*

⁶² HAVRÁNEK, J., *D jiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 301.

⁶³ HAVRÁNEK, J., *D jiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 203.

⁶⁴ HAVRÁNEK, J., *D jiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 302.

zvýšení tlaku represí na fakultu. Fakulta ale nadále využívala podle svých starých programů, které navazovaly na vědecké tradice používané před válkou.⁶⁵

K prvnímu návrhu na Dominovo povýšení z postu mimořádného profesora systematické botaniky do funkce řádného profesora došlo v roce 1915. Navrhl jej editel botanického ústavu prof. Velenovský, jehož byl Domin ještě před těmi lety asistentem po dobu 10 let. Profesorský sbor pak tento návrh schválil 18. listopadu 1915 a zaslal ho 20. listopadu na C. k. ministerstvo kultury a vyučování.⁶⁶ Ministerstvo ho ale neschválilo. Pouze udělilo Dominovi o rok později titul a charakter řádného profesora a navýšilo mu plat. Jako mimořádný profesor, avšak s titulem a charakterem řádného profesora, pobíral roční plat 4400 korun s platností od 1. října 1916. Profesorský sbor v roce 1917 zaslal opět nový návrh na povýšení Domina na ministerstvo s odvoláním, že nadále svobodně plní své povinnosti a neustále publikuje důležité vědecké práce ve svém oboru. Na publikování vědeckých prací byl brán velký zájem, když mohli být jmenováni profesori do pozic nových nebo nedávno uvolněných.⁶⁷ V čase toho, obhajoval editel botanického ústavu, že by bylo ze zákona potřeba k přednášení botaniky farmaceutům, konat jejich přednášky zvlášť od přednášek filozofů, které do této doby zajišťoval pouze jeden profesor. Ten ale přednášel pouze filozofům a nikoliv zvlášť farmaceutům. Tím pádem bylo třeba mít na fakultě druhého profesora systematické botaniky. Pro podporu návrhu profesorského sboru, zaslal děkan filozofické fakulty na ministerstvo vysvětlení, že již letech 1898 - 1903 byly na fakultě dva řádní profesori systematické botaniky. Mezitím byl Domin v prosinci 1918 informován, že od 1. ledna 1919 mu byl povolen osobní příspěvek 800 korun ročně, který se mu nezapočítává do penze. Tento příspěvek se ale měl snížit při dosažení vyšších systematických postů. Příplatek mu měl být vyplácen od 1. ledna 1919 opět po měsíčních splatných lhůtách.⁶⁸

Po skončení první světové války, když byla vyhlášena československá republika, došlo k reorganizaci studia na vysoké škole. Především rozdělení Karlo-Ferdinandova univerzity se rozdělila jednoduše na dvě instituce působící vedle sebe, na českou Karlovu univerzitu a Německou univerzitu v Praze. Česká část začala používat staronový název česká

---

⁶⁵ HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, s. 302.

⁶⁶ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁶⁷ EFMERTOVÁ, M., *České země v letech 1848-1918*, 1. vydání, Libri, Praha, 1998, s. 360.

⁶⁸ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

univerzita Karlova a později Univerzita Karlova.⁶⁹ Tuto univerzitu vnímala ve stejnou měrou jako hlavní vědeckou a kulturní instituci. Na mecká univerzita naproti tomu měla typické provinciální postavení jako ostatní univerzity ve Vídni, Innsbrucku, Těšínském Hradci. Ovšem to neznamenaloby, že by na české univerzitě přednášeli pouze němečtí profesori a na německé univerzitě pouze němečtí profesori. členové profesorských sborů naopak mezi univerzitami často přecházeli. V prvních letech po válce Univerzita Karlova rozvíjela pojetí svých fakult. V tomto období nastal příhodný čas pro obnovení jednání o realizaci návrhu přerozdělení na změnu struktury filozofické fakulty vyčleněním jejich oborů do samostatných přerozdělení vědecké fakulty. Stalo se tak 24. června roku 1920.⁷⁰

V tento den byla vyhlášena samostatná Přerozdělení vědecká fakulta. Zaujala tak páté místo v pořadí fakult na Univerzitě Karlově. Byly jí přiděleny velké areály budov stojící na pražském Albertově a jeho okolí, kde se nacházela také botanická zahrada. Součástí se vznikem samostatné přerozdělení vědecké fakulty na Karlově univerzitě vznikla i samostatná přerozdělení vědecká fakulta na německé univerzitě. Vztahy mezi přerozdělení vědeckými fakultami těchto dvou univerzit byly do určité míry ovlivňovány nacionálními postoji konkrétních profesorů. Němečtí profesori navazovali a udržovali pracovní i přátelské vztahy bez ohledu na odlišnou národnost toho druhého profesora. Docházelo však i k vzájemnému vyhranění a tyto obory obou univerzit pracovaly od sebe většinou izolovaně. Přesto si ale studenti mohli vybrat, na jaké univerzitě budou přednášku nebo cvičení absolvovat.⁷¹ Úkol nové fakulty byl nadále stejný. Měla připravovat své absolventy na povolání státních učitelů, lékařů, inženýrů, farmaceutů.⁷² Uchazející o studium byly nabídnuty předměty matematika, chemie, fyzika, biologie, geografie a geologie. Fakulta se skládala ze šesti ústavů, dvou seminářů, jednoho prosemináře. Přednášky zajišťovalo patnáct odborných profesorů a devět mimo odborných profesorů. Další bádání a výzkum pak navazoval nejen na předchozí výsledky, ale začal se ubírat i novými cestami. Výuka na nové fakultě byla zahájena v zimním semestru 1920 a počet jejich studentů velmi narostl.⁷³ Od roku 1921 získávali absolventi této fakulty titul

---

⁶⁹ KÁRNÍK, Z., *České země v éře První republiky (1918-1938). Díl 1. Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918-1929)*, 2. opravené vydání, Libri, Praha, 2003, s. 184.

⁷⁰ HERMANN, T., TĚŠÍNEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, Přerozdělení vědecká fakulta o 90 let, katalog výstavy o výběru*, Univerzita Karlova, Přerozdělení vědecká fakulta, Praha, 2010, s. 8-13.

⁷¹ HERMANN, T., TĚŠÍNEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, Přerozdělení vědecká fakulta o 90 let, katalog výstavy o výběru*, Univerzita Karlova, Přerozdělení vědecká fakulta, Praha, 2010, s. 13.

⁷² HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 163.

⁷³ KÁRNÍK, Z., *České země v éře První republiky (1918-1938). Díl 1. Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918-1929)*, 2. opravené vydání, Libri, Praha, 2003, s. 184.

RNDr.⁷⁴ Přednášky, semináře a prosemináře byly na nové samostatné přirodovědecké fakultě započaty ve školním roce 1920/1921.⁷⁵

Ti studenti, kteří chtěli ve 20. letech po absolvování fakulty působit jako učitelé, museli složit státní zkoušku, aby k vykonávání tohoto povolání měli oprávnění. Další část studentů, která se chtěla nově vdecké kariéře, zakončila studium doktorátem a získávala titul RNDr., avšak studenti mohli obě zkoušky absolvovat zároveň.⁷⁶ Přirodovědné obory se s časem dále rozvíjely a specializovaly a vznikaly nové vědní disciplíny. Od toho se pak odvíjel počet ústavů a obsah programů, přednášek a seminářů.⁷⁷

Dne 29. října 1918 bylo přijato poselství směřované k Národnímu výboru, jehož prostřednictvím se oteklávalo zřízení druhé univerzity v Brně a třetí univerzity na Slovensku. Větně toho byla ustanovena komise na ochranu univerzitních zájmů.⁷⁸

Využívání bylo zahájeno v zimním semestru 1918 na teologické fakultě již 5. listopadu a na ostatních fakultách 11. listopadu. V průběhu tohoto semestru předložil profesor František Mareš akademickému senátu české univerzity podobu zákona, který měl zmírnit rozdílení univerzit na českou a německou z roku 1882.⁷⁹

Revoluční národní shromáždění zasedlo po válce 14. listopadu 1918. Zájmy univerzity zaujímaly v rozhodování Revolučního národního shromáždění přední místo.⁸⁰ V průběhu zasedání shromáždění v prvním měsíci byly předloženy tři návrhy na úpravu poměrů univerzit. Jedním z nich byl i zákon profesora Františka Mareše, který ustanovil, že pokračovatelkou původní Karlovy univerzity je česká a nikoliv německá univerzita.⁸¹ Univerzitám bylo zákonem také nařízeno, aby rozvázaly společenství práv a jmění. Karolinum se stalo součástí vlastnictví české univerzity. Německá univerzita, která jeho část doposud využívala, ji mohla využívat i nadále, dokud pro ni nebudou sehnány náhradní prostory nebo postavena nová budova. Vedle Karolína se součástí vlastnictví staly i prastaré

---

⁷⁴ HERMANN, T., HAVRÁNEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, Přirodovědecká fakulta o 90 let, katalog výstavby o výběr*, Univerzita Karlova, Přirodovědecká fakulta, Praha, 2010, s. 9.

⁷⁵ HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 163.

⁷⁶ HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 173.

⁷⁷ HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 163.

⁷⁸ HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 20.

⁷⁹ HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 20-21.

⁸⁰ HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 20-22.

⁸¹ V prvním paragrafu se uvádí: *česká universita jest pokračovatelkou starobylého vysokého učení Karlova. Jména obou pražských univerzit ustanovená zákonem ze dne 28. února 1882 . 24 . z.: česká universita Karlo-Ferdinandova a německá Karlo-Ferdinandova se zruší. české universitě se vrátí jméno š Univerzita Karlova. O jménu německé university rozhodne se zvláštním zákonem.* Viz HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 20-23.

insignie, pečetidla, knihy a obrazy, zhotovené v době před rokem 1882. K tomu náležel je-
t univerzitní archiv. Česká univerzita se od té doby nazývala Česká univerzita
Karlo-Ferdinandova. Její název se ale změnil v lednu 1919, kdy akademický senát rozhodl,
že na pozvánkách ke slavnostní instalaci rektora za prezidentovy přítomnosti dne 29. ledna
bude vypuštěno druhé jméno v názvu. Nyní je jméno univerzity bylo teprve vlastně nové,
přestože navazovalo na jméno nejstarší koleje, nebo jméno univerzitní koleje nebylo
latinským zněním jména zakladatele. V únoru 1921 byly univerzitě dodány pamětní medaile.
V této době se již užíval zavedený název Univerzita Karlova.⁸² Staronová fakulta
se po osamostatnění dále rozvíjela. Docházelo k rozdělování některých oborů nebo se některé
vady účelji zamožovaly, čímž vznikaly nové disciplíny. Období první republiky bylo obdobím
rozmanitého a bohatého rozvoje této fakulty. Postupně se její ústav rozšířila na osmnáct
a později seminářů. Úroveň svých absolventů a výsledky ve vědeckých pracích a bádání
se rovnala nejlepším evropským vědeckým pracovištím. Základní fakulty tvořily
moderně vybavené laboratoře, sbírky a knihovny. Ovšem na konci 20. let v důsledku
hospodářské krize přišla první přeměna v rozvoji fakulty v podobě omezení dotací od státu.⁸³

V roce 1919 v únoru přijalo Revoluční shromáždění také zákon o služebním postavení
vysokoškolských učitelů. Zákon měl zajistit svobodu vady a využití. Dále umožnil
vysokoškolské učitele suspendovat či penzionovat na základě závěru, který učiní disciplinární
komise. Ta se má v první a druhé instanci skládat jen z vysokoškolských učitelů.⁸⁴

Po válce byli jmenováni noví vědeckí profesoři. Dokonce již nemuseli být jmenováni
zad mimo vědeckých profesorů, ale byla tu i možnost jmenovat profesora zad docentů.⁸⁵
Také Karel Domin se v prosinci roku 1919 jako mimo vědecký profesor s titulem a charakterem
vědeckého profesora dočasně jmenován vědeckým profesorem v oboru systematické
botaniky na Českou univerzitu Karlovu v Praze. Jmenován byl i se zákonnými požitky
se zpětnou platností od 1. dubna 1919. Domin pak měl za úkol představit se děkanovi
vědecké fakulty a složit mu předepsanou služební přísahu. Co se týče Dominova
učebního příkazu, musel od té doby například předat alespoň každým třetím semestr Collegium

---

⁸² HAVRÁNEK, J., POUSTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 22-25.
Viz KÁRNÍK, Z., *České země v éře První republiky (1918-1938). Díl 2. Československo a české země v ohrožení (1930-1935)*, 1. vydání, Libri, Praha, 2002, s. 267-270.

⁸³ HERMANN, T., TRNKA, M., *Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta 90 let, katalog výstavy o výběru*, Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha, 2010, s. 10.

⁸⁴ HAVRÁNEK, J., POUSTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 20-24.

⁸⁵ KÁRNÍK, Z., *České země v éře První republiky (1918-1938). Díl 1. Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918-1929)*, 2. opravené vydání, Libri, Praha, 2003, s. 184.

publicum ve vybraných špartíích oboru systematické botaniky. Dne 31. prosince 1919 byla poukázána zemská finanční pokladna, aby řádnému prof. Dominovi vyplácela druhotný příspěvek 3600 Kč ročně od 1. září 1919 a nadále v měsících předem splatných lhůtách. Ve stejný den byla finanční zemská pokladna poukázána, aby právě jmenovanému řádnému prof. Dominovi vyplácela 8000 Kč ročně a aktivní příspěvek 1760 Kč ode dne 1. dubna až do konce srpna 1919, od 1. září pak slušné ročně 11208 Kč, aktivní příspěvek 4008 Kč a drahotní příspěvek 3000 Kč v měsících předem splatných lhůtách.⁸⁶

Karel Domin pokračoval ve svém kariérním postupu i nadále. Dne 31. března 1920 ministerstvo školství a národní osvěty svolilo, aby byla v každém letním semestru 1920 využívána rostlino-geografická cvičení s exkurzemi. Jejich vedením byl pověřen právě Domin. Za vedení těchto cvičení a pořádání exkurzí byla Dominovi navržena renumerace v hodnotě 1000 Kč, která mu měla být vyplacena vždy koncem letního semestru poté, co bude potvrzeno děkanstvím, že se tato cvičení a exkurze konala. Stejným způsobem měla být vyplácena renumerace pro Dominova asistenta. Jednalo se o částku 600 Kč, která měla být vyplácena po předložení návrhu na vyplacení prof. Dominem prostřednictvím děkanství přírodovědecké fakulty. Současně měla být poukázána částka 1200 Kč na podporu studujících, kteří se exkurzí zúčastní. O tuto podporu směl žádat Domin u zemské politické správy v Praze po skončení letního semestru.⁸⁷

V červenci 1920 poskytlo ministerstvo školství a národní osvěty Dominovi podporu 8000 korun na pokračování floristických a fyto geografických studií a výzkumů na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Současně muselo být požádáno ministerstvo národní obrany, aby Dominovi poskytlo i jeho výzkumné cestě potřebnou podporu a vydalo mu ovocací listinu. Domin pak musel podat zprávu o výzkumu jak profesorskému sboru, tak i ministerstvu školství a národní osvěty.⁸⁸

Poslední den v měsíci červenci bylo Dominovi oznámeno, že mu bude započítána i slušební doba, po kterou byl pouze mimořádným profesorem, aby mohl postoupit do vyšších platových stupnic jako řádný profesor. Bylo to z toho důvodu, že byl po dobu těchto let plně aktivním, tudíž postup do vyšších platových tříd nebyl nijak zpožděn od 1. října 1915.⁸⁹

---

⁸⁶ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁸⁷ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁸⁸ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁸⁹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

Na podzim roku 1920 byl Dominovi jako řádnému profesorovi systematické botaniky na Karlově univerzitě vyplacen doplatek 1000 Kč za dobu od 1. září do 31. prosince 1919. Jako řádnému profesorovi na Univerzitě Karlově mu pak mělo být od 1. ledna 1920 vypláceno zprůměrované 14 208 Kč ročně, přičemž ostatní poplatky se mu neměly.⁹⁰ Drahotní poplatky se pohyboval ve výši 3384 Kč ročně a pobíral ho od 1. dubna 1920 a mimo řádnou peněžitou výpomoc od 1. dubna do 31. srpna 1920 činila měsíčně 770 Kč. Všechny poukazy, které doposud platily, už neplatí a to od konce března 1920, s výjimkou poukazu zvláštního místního poplatku.⁹¹

Dne 26. listopadu 1920 byl Domin informován o tom, že mu zemská finanční pokladna v Praze vyplatí jako řádnému profesorovi systematické botaniky na Karlově univerzitě doplatek 1000 Kč za dobu od 1. září do 31. prosince 1919. A jako řádnému profesorovi na Univerzitě Karlově mu bude od 1. ledna 1920 vyplácet zprůměrované 14 208 Kč ročně s tím, že ostatní poplatky se mu nemějí. Také byla pokladna poukázána, aby Dominovi vyplácela drahotní poplatky 3384 Kč ročně od 1. dubna 1920, dále mimo řádnou peněžitou výpomoc od 1. dubna do 31. srpna 1920 měsíčně 770 Kč. Místní poplatek je předem splatný ve čtvrtletních a místních inflačních termínech ve shodných lhůtách. Všechny poukazy, které doposud platily, už neplatí a to od konce března 1920, s výjimkou poukazu zvláštního místního poplatku.⁹² Ve dvacátých letech 20. století činily státní platy řádných profesorů 3 250-5 500 Kč měsíčně. K tomu se jim ještě počítaly odměny za zkoušky a inovace v rozsahu 4 500-9 500 Kč a 3 600 a 6 600 Kč za rok. Záleželo ovšem na místě a délce služby konkrétního profesora na konkrétní fakultě.⁹³

Dne 9. března 1921 povolilo ministerstvo školství a národní osvěty Dominovi pokračovat v jeho floristickém a fyto geografickém průzkumu republiky a přidělilo mu jednorázovou podporu 6000 Kč. Souasně byl Domin požádán, aby podstatnou část nasbíraného materiálu bezplatně vnoval farmaceuticko-botanickému ústavu. Domin to o měsíc později učinil a daroval farmaceuticko-botanickému ústavu nasbíraný materiál, a koliv ho mohl prodat ministerstvu ve veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy.

---

⁹⁰ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁹¹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁹² ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁹³ KÁRNÍK, Z., *České země v éře první republiky (1918-1938). Díl 1. Vznik a budování a zlatá léta republiky (1918-1929)*, 2. opravené vydání, Libri, Praha, 2003, s. 256-257.

Ministerstvo školství a národní osvěty mu za tento čin vzdalo díky.⁹⁴ Nakonec podal zprávu o výsledku svého bádání, kterou podal v říjnu téhož roku.⁹⁵

Domin vydával nejen odborné monografie, ale také časopisy. V listopadu mu ministerstvo školství a národní osvěty schválilo vydávání v české botanické revue s prof. Josefem Podpěrou. Tato revue se nazývala Monumenta Botanica Bohemica. Ministerstvo školství jí na to poskytlo podporu 10000 Kč. Mimo to předpokládalo, že pokud Domin za tuto revue dostane výměnou nějakou jinou publikaci, stane se tato publikace majetkem farmaceuticko-botanického ústavu Karlovy univerzity nebo ústavu všeobecné a systematické botaniky univerzity Masarykovy v Brně. Zároveň musel Domin dodávat do knihovny bezplatně deset čísel této revue. Opět pak musel o použití finanční podpory podat zprávu.⁹⁶

Floristické exkurze na západní Slovensko nadále pokračovaly, a proto byl Dominovi ministerstvem školství a národní osvěty poskytnut v dubnu 1922 jednodobý příspěvek 1800 Kč, aby se mohla uskutečnit jedna z dalších exkurzí. Tato exkurze se konala v rámci flákovských rostlino-geografických exkurzí, kterým byla udělena podpora 1200 Kč od 31. března 1920.⁹⁷

V únoru 1922 byla Dominovi udělena další podpora pro jeho v české a výzkumné cesty. Tato podpora ve výši 6000 Kč na částečnou úhradu výloh. Cestu měl uskutečnit o hlavních letních prázdninách do království S. H. S. Po návratu musel opět podat ministerstvu zprávu o své cestě prostřednictvím profesorského sboru své fakulty. Zároveň ho ministerstvo žádalo, zda by byl tak ochotný a nasbíraný botanický materiál z této cesty v nově zřízeném farmaceuticko-botanickém ústavu.⁹⁸

Dne 21. prosince 1922 byly Dominovi předloženy podmínky I. platového stupně IV. hodnostní třídy. Dominovo slušné činilo 16 308 Kč za rok, všeobecný měsíční příspěvek činil 6000 Kč za rok, drahotní příspěvek 4224 Kč, mimo údržbové a nouzové výpomoci tvořila každá měsíčně 800 Kč a nejdéle měla být obě výpomoci vybírány do 31. prosince 1922.⁹⁹ Pro srovnání lze použít výši platů učených profesorů, které uvádí Zdeněk Kárník. Tito profesori pobírali v této době měsíční státní plat ve výši 3250 až 5500 Kč. K nim byly

---

⁹⁴ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁹⁵ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁹⁶ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁹⁷ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁹⁸ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁹⁹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

profesor m vypláceny je-t platy za zkou-ky, které se pohybovaly v rozmezí 4500 a 9500 K . A dále inovné, které se ídilo místem a délkou slufby, a které inilo 3600 a 6600 K .¹⁰⁰

Na za átku roku 1923 fládal Domin zp tn o uhrazení náklad , které vynaložil p i cest na Slovensko. Na Slovensko se vydal z toho d vodu, aby jako prorektor a d kan Univerzity Karlovy p edal diplom estného doktora Dr. Holubymu. Univerzita Komenského v Bratislav uspo ádala na oslavu p edání Dr. Holubymu banket a výlohy s tím spojené si v-ichni ú astníci platili sami. A Domin proto fládá náhradu za tyto výlohy a p íkládá sv j cestovní deník.¹⁰¹ Tyto výlohy mu byly proplaceny a 1. březnu 1923, kdy p í-la na d kanství zpráva, fle ministerstvo posílá Dominovi cestovní deníky, do kterých mají nahlédnout likvidáto i a stvrdit svou kontrolu podpisem.

Botanický ústav byl jedním z celkem ty ústav , které zastupovaly biologické v dy na p írodov decké fakult . Dal-ími byly ústavy pro anatomii a fyziologii rostlin, zoologický a antropologicko-demografický. Botanický ústav byl rozd len na popud Karla Domina s podporou editele ústavu pro anatomii a fyziologii rostlin Bohumila N mce. K rozd lení do-lo kv li rivalit editele botanického ústavu profesora Velenovského a Karla Domina. Vznikly tedy dva ústavy. V březnu 1923 byl Domin pov en ministrem -kolství a národní osv ty vedením p ípravných prací pro z ízení botanické zahrady v rámci eské ásti p írodov decké fakulty. Návrh na její z ízení byl podán jím 30. listopadu 1922 ve zpráv profesorského sboru na d kanství p írodov decké fakulty.¹⁰² Nov vzniklý farmaceuticko-botanický ústav m l za úkol vyu ovat farmaceuty v botanice. V jeho ele stál Karel Domin. Svým vedením se podílel na uklidn ní pom r v ústavu a k rozvoji botanického bádání na p írodov decké fakult . Jeho práce se zabývaly taxonomií rostlin a prosazováním fyto geografických a geobotanických aspekt v systematice cévnatých rostlin.¹⁰³

Je-t nefl se Domin vydal v ervenci 1923 na studijní cestu na francouzskou riviéru a do biologické stanice ve Villefranche na letní prázdniny, byla mu ud lena podpora 10000 K na vydání jeho díla V-eobecná botanika, díl první Morfologie. Podmínkou v-ak bylo, aby byl ve spise uveden rok vydání, vyzna ení, fle spis je vydáván s podporou ministerstva -kolství a národní osv ty, a prodejní cena díla bude p im en sníflena v i

---

¹⁰⁰ KÁRNÍK, Z., *eské zem v é e První republiky (1918-1938): Díl 1. Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918-1929)*, 2. opravené vydání, Libri, Praha, 2003, s. 526-527.

¹⁰¹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní sloflka prof. Karla Domina.

¹⁰² ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní sloflka prof. Karla Domina.

¹⁰³ HAVRÁNEK, J., POUSTA, Z., *D jiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 172.

ud lené finan ní podpo e. Finan ní podpora ministerstva v–ak byla ud lena afl v dob , kdy m la k dispozici alespo kartá ový otisk díla.¹⁰⁴

Poté se tedy vydal na studijní cestu do Francie. Byla mu na ní poskytnuta cestovní podpora 4000 K od ministerstva –kolství a národní osv ty. Domin pak musel do konce roku o této cest a pobytu podat ministerstvu zprávu a odevzdat nasbíraný botanický materiál farmaceuticko-botanickému ústavu P írodov decké fakulty.¹⁰⁵

V b eznu roku 1924 povolilo ministerstvo Dominovi podporu 17000 K na vydání jeho publikace o kv ten Austrálie prost ednictvím po–tovního –ekového ú adu v Praze. Domin ale pak musí ministerstvu dodat zprávu, jak naloffil s ud lenou podporou a poskytnout ministerstvu jeden výtisk publikace zdarma.¹⁰⁶

V roce 1925 byly Dominovi p iznány tyto poffitky: sluřné druhé platové stupnice IV. hodnostní t ídy v kategorii státních ú edník ro ních 32 208 K , dále místní p ídavek ro ních 9000 K , jednotný drahotní p ídavek dle III. rodinné t ídy afl do odvolání ro ních 6499 K a 20h a p ídavek na dít afl do odvolání ro ních 1500 K . Zvlá–tní vysoko–kolský p ídavek se mu nezm nil. Tyto ástky mu vyplácela ú tárna zemské správy m sí n v ástce 3056 K a 64 halé .¹⁰⁷

Profesor Domin vyu oval p edm t fytopaleontologie, ov–em v b eznu 1925 vyjád il prof. Velenovský, editel botanického ústavu, pochybnosti o tom, aby prof. Domin vyu oval 2 hodiny týdn tento p edm t, protoře tímto oborem se nikdy nezabýval a nevydal o n m ani řádnou publikaci. Nem l ani právo venia legendi¹⁰⁸ v tomto oboru. Domin sd lil ministerstvu afl v íjnu, ře nebude vyu ovat tuto dvouhodinovou p edná–ku z fytopaleontologie, protoře mu pro ni ministerstvo odmítlo dát u ební p íkaz. Musel by tedy p edná–ky konat bez renumerace a to odmítl. Podle n ho ale budou bez t chto p edná–ek naru–eny v decké i pedagogické zájmy, protoře pro soustavnou botaniku je tento p edm t velmi d leřitý.¹⁰⁹

Na ja e uskute nil Domin geobotanický výzkum eskoslovenské republiky, na který dostal podporu 5000 K . Sou asn musel podat zprávu o jeho výsledku.¹¹⁰

---

¹⁰⁴ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slořka prof. Karla Domina.

¹⁰⁵ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slořka prof. Karla Domina.

¹⁰⁶ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slořka prof. Karla Domina.

¹⁰⁷ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slořka prof. Karla Domina.

¹⁰⁸ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slořka prof. Karla Domina.

¹⁰⁹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slořka prof. Karla Domina.

¹¹⁰ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slořka prof. Karla Domina.

Přirodovědecká fakulta ve své činnosti a vdeckém bádání navazovala na starou předválečnou tradici. Přesto se její jednotlivé obory nově rozvíjely a získávaly si také mezinárodní v hlas. Rozvíjela se státní administrativa, instituce vdecké a národní kulturní. Následně se rozvíjelo také státní školství, a tak studenti nacházeli široké uplatnění ve svých oborech.¹¹¹

Rok 1926 byl pro Domina významným rokem. V lednu mu bylo ministerstvem školství a národní osvěty přidělena jednodobá podpora 24000 Kč na mezinárodní botanický sjezd konaný v Itace v měsíci září téhož roku. Společně s ním měl sjezdu zúčastnit i prof. Němec, které mu byla také poskytnuta částka 24000 Kč. Domin byl pro tento sjezd ustanoven delegátem Karlovy univerzity. Dostal za úkol splnit na mezinárodním botanickém sjezdu jisté povinnosti. Tím bylo uskutečnění několika přednášek na severoamerických univerzitách a přednášek pro československé krajany. Další jeho úkoly spočívaly v tom, že musel předložit podrobný plán a výklad o ústupu cesty do Tichomoří, dále pak předložit přibližný rozpočet nákladů, zprávu, jakou částku si opatří ze soukromých prostředků a nakonec zprávu, jak bude postaráno o jeho zastupování na fakultě a jaké vydání s tím bude spojeno. O celé věci pak ministerstvo školství a národní osvěty informovalo ministerstvo zahraničí a velvyslanectví československé republiky, které se nacházelo ve Washingtonu.¹¹² Od měsíce října byla Dominovi udělena úplná dovolená a byly mu ponechány veškeré služební povinnosti do konce prosince 1926, aby mohl vykonat svou cestu po Západní Indii. Přednášky a cvičení za Domina převzal soukromý docent a asistent botanického ústavu F. A. Novák. Vedl je do konce roku.¹¹³

O rok později v březnu pak povolilo ministerstvo Dominovi další úhradu cestovních nákladů při cestě do Severní Ameriky a Západní Indie po výše zmíněném mezinárodním botanickém sjezdu. Ovšem ministerstvu požadovalo podání výkazu pro sebe a pro zemskou správu opis nasbíraného botanického materiálu ve spojených státech, Západní Indii a Trinidadu, který měl být odevzdán botanickému ústavu UK v Praze.¹¹⁴

Vedle ústati na botanickém sjezdu byl Domin spolu se svým kolegou Danešem zvolen Bolehradskou královskou akademií v dvanácti novými československými dopisovateli v dvanácti letech 1926. V červenci povolilo ministerstvo odkoupení Dominova československého herbáře

---

¹¹¹ HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 163.

¹¹² ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹¹³ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹¹⁴ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

za 20000 Kč. V listopadu, když Domin nebyl přítomen v Československu, upravilo ministerstvo výši výloh pro Domina na geobotanická cvičení, na cestovné a stravné a větší výplatu asistentovi v botanickém ústavu.¹¹⁵

Po návratu Domina z cest po Západní Indii, požádal vedoucí ústavu pro antropologii a demografii prof. Matiegka profesorský sbor přírodovědecké fakulty UK, aby Domin uspořádal přednášku o svých cestách. Tato přednáška měla reprezentovat přírodovědeckou fakultu UK a měla k ní být pozváni profesori a posluchači všech fakult. Domin přednášku o Cestách po Západní Indii uskutečnil dne 29. března 1927. Na přednášku byly pozvány různé významné osobnosti. Jedním z nich byl i rektor Brněnské Masarykovy Univerzity, který ale pozvání odmítl.¹¹⁶ Dalším byl rektor Univerzity Komenského v Bratislavě, který se ale také nemohl dostavit, proto za sebe poslal náhradu v osobě tamního profesora univerzity. Pozván byl i samotný primátor hlavního města Prahy. Ten se ale také nemohl zúčastnit, proto požádal několik členů Ústředního zastupitelstva, aby se na tuto přednášku dostavili. Přednáška měla i přes tyto omluvenky hojnou účast. Dostavili se na ní zástupci českých a německých vědeckých kruhů. Za uspořádání přednášky dostal Domin renumeraci 500 Kč.¹¹⁷

O rok později se Domin vydal v červenci na studijní cestu do Londýna. Při této cestě zpracovával studijní materiál, který nasbíral při cestách po Západní Indii. O výsledku svých studií pak do konce roku musel podat zprávu děkanství Přírodovědecké fakulty. Pro tuto cestu mu byla poskytnuta podpora deset tisíc korun.¹¹⁸

Na konci roku 1927 byl Domin zvolen editelém botanického ústavu a zahrady na návrh profesorského sboru. Navrhla ho komise, která byla ustanovena profesorským sborem přírodovědecké fakulty. K řešení této otázky došlo z důvodu úmrtí předchozího editelē.¹¹⁹ Předání postu editelē se konalo 1. října 1927 v 9. hodin ráno. Otázka, zda nový editel dostane i slufební byt v botanické zahradě, měla být projednána později. O bytu pak nacházím zmínku v roce 1929. Toho roku mu bylo v červenci sděleno, že mu nebude přidělen slufební byt. A to ani přes to, že se snažil argumentovat tím, že editel botanické zahrady

---

¹¹⁵ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹¹⁶ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹¹⁷ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹¹⁸ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹¹⁹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

n mecké univerzity takový byt má. Ministerstvo se rozhodlo, že byt editel botanického ústavu bude považovat pouze za byt naturální.¹²⁰

V roce 1927 byly sloueny ústavy botanický a farmaceuticko-botanický zp t v jediný botanický ústav. Zárove byl ale nový ústav rozd len na dv odd lení. Na kryptogamologické odd lení, které m l vést prof. Vilhelm, a na ústav pro farmaceutickou botaniku, který m l spravovat F. A. Novák. Celý ústav pak spravoval Domin,¹²¹ který se v botanickém ústavu zasloufil o vytvo ení n kolika odd lení podle oblastí výzkumu. Byla to odd lení kryptogamologie, vy—ích rostlin a farmaceutické botaniky a odd lení geobotaniky.¹²² Je-t p ed op tovným slou ením povolilo ministerstvo Dominovi za vedení botanického a farmaceuticko-botanického ústavu doplatek 1000 K v zimním semestru ve –kolním roce 1927/1928.¹²³

Dvacátá léta byla ve znamení rozvoje nové samostatné fakulty. Na konci dekády ale p i-la p ekáfka v podob nastupující hospodá ské krize. Byly zmen–ovány státní dotace, pozastaveno jmenování nových profesor , a tím byly také ovlivn ny výsledky ve v deckém bádání. Dal-í rána pak p i-la šv záp tío v souvislosti s nacistickým vývojem v sousedním N mecku a obsazením eskoslovenska N mci.¹²⁴

V letním semestru –kolního roku 1928/1929 vyu oval Domin paralelní cvi ení z morfologicko-systematického praktika. A zafádal si i o renumeraci za tato cvi ení. Roku 1928 se m la konat mezinárodní fyto geografická exkurze v eskoslovenské republice a v Polsku. Dominovi byla pro tuto exkurzi p id lena podpora 4000 K . Z Polska se Domin m l b hem exkurze p ihlásit na velvyslanectví eskoslovenské republiky nejpozdi do 1. prosince a jeho prost ednictvím p edlofit podrobnou zprávu o své ú asti na sjezdu a o výsledku své studijní cesty a zaslat ji d kanství P írodov decké fakulty na Karlov univerzit .¹²⁵

Mezi univerzitami probíhala vým na vyu ujících zahrani ních profesor , kte í p edná-eli na Karlov univerzit , a profeso i z Karlovy univerzity poctili svou náv-t vou domovskou zahrani ní univerzitu konkrétního profesora. Domin m l nav-tívit Královské

---

¹²⁰ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slofka prof. Karla Domina.

¹²¹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slofka prof. Karla Domina.

¹²² HAVRÁNEK, J., POUSTA, Z., *D jiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 172.

¹²³ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slofka prof. Karla Domina.

¹²⁴ HAVRÁNEK, J., POUSTA, Z., *D jiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 79-180.

¹²⁵ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slofka prof. Karla Domina.

botanické zahrady v Kew v Londýně za studijním účelem. Pro to mu byl udělen diplomatický pas. Ředitel výše zmíněných zahrad měl přijet na studijní pobyt do botanického ústavu a zahrady. Ovšem ředitel zmíněných zahrad se nemohl dostavit, protože konal tento rok inspekční cestu po Austrálii. Proto Dominovi diplomatického pasu nevyužil a ministerstvo bylo dle kanstvářům požádáno, aby Dominovi diplomatický pas o rok prodloužilo. Ministerstvo mu ale diplomatický pas neprodloužilo. Mimo jiné bylo v květnu 1928 Dominovi zvýšeno služební a penzijní příspěvek.¹²⁶

Teť dekáda 20. století začala pro Domina úspěšně na V. mezinárodním botanickém sjezdu v Cambridgi a dvěma úspěšnými studijními pobytami v Anglii v roce 1930. Pro tento pobyt mu byla udělena podpora 8000 Kč. Musel se ale zavázat, že se bude aktivně účastnit jednání. Také se musel nejpozději do 1. října 1930 přihlásit osobně nebo písemně na velvyslanectví československé republiky a o výsledku svého pobytu předložit zprávu tamním dle kanstvářům. Domin na tuto exkurzi nešel sám. Dále s ním jel i prof. Dr. Broflek a vedením československé delegace byl pověřen profesor Němec.¹²⁷

Ze sjezdu v Polsku z roku 1930, poslal Domin dne 4. dubna zprávu o tom, že se zde dohodli na konečném plánu zřídit Tatranský národní park. Další sjezd v Polsku a s Dominovou účastí se konal v roce 1931. Zřejmě se jednalo o III. Sjezd slovanských botaniků ve Varšavě. Z té podal Domin zprávu o účasti 30. října 1931.¹²⁸

Na další cestu zamířil Domin do Rumunska. Pro tuto cestu žádal o studijní podporu 4000 Kč. Zde se měla mimo jiné uskutečnit také mezinárodní geobotanická exkurze v roce 1931. Ministerstvo školství a národní osvěty schválilo Dominovi příspěvek k subvenci na VI. mezinárodní exkurzi v Rumunsku v prosinci. O této exkurzi pak podal Domin zprávu 30. října 1931. Ministerstvo ale přesto nepovolilo požadovanou studijní podporu pro nedostatek úvratí v srpnu toho roku.¹²⁹

V roce 1930 pokračovala další etapa sporu o úspěšné řešení záležitostí předání insignií mezi Univerzitou československou a Německou. V tomto roce bylo 10. výročí Májového zákona. československý parlament byl požádán akademickým senátem Německé univerzity, aby byla také Německá univerzita prohlášena za pokračovatelkou staré Karlovy univerzity. Ke posouzení to bylo dáno zejména historikům a univerzitním profesorem Pekařovi, Tlustovi,

---

¹²⁶ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹²⁷ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹²⁸ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹²⁹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

Novotnému a Stiebrovi. Podle Pekaře a Tlustý byla žádost N mecké univerzity oprávněná. Podle Novotného a Stiebra žádost oprávněná nebyla. Sepsali o tom brožuru, kterou uveřejnili. Na ni zareagoval profesor filozofie Emanuel Rádl velmi kriticky. S tímto profesorem se Domin n kolikrát dostal do sporu. Naopak básník Viktor Dyk a František Mareš brožuru schválili.¹³⁰ Kolem Viktora Dyka se vytvořil klub, jehož členem byl i samotný Domin, který se v tomto sporu velmi angažoval.¹³¹ Dne 4. dubna téhož roku nakonec nebyl požadavek N mecké univerzity schválen akademickým senátem Karlovy univerzity. V tuto dobu vstoupila do sporu politika.¹³²

V listopadu 1931 zemřel profesor Vilhelm, který vedl kryptogamologické oddělení. Dekan Přírodovědecké fakulty, určil profesora Domina jako náhradu za zemřelého, aby za něj převzal jeho přednášky.¹³³

Na konci září k této přednášce bylo suplování přednášky *Š základy zeměpisného rozšíření a ekologie rostlin výtrusných* v rozsahu 3 hodiny týdně a mikroskopická praktika 2 hodiny týdně také za zesnulého prof. Vilhelma. Současně dekan požádal na ministerstvu o povolení příslušné renumerace. Dne 15. června 1932 byl poukázán Zemský úřad dekanství Přírodovědecké fakulty, aby Dominovi vyplatil renumeraci za vedení výše zmíněné přednášky. Dne 3. února 1932 pak dekanství informovalo, že Domin splnil všechny povinnosti, a dekanství tedy žádá o poukaz pro renumeraci.¹³⁴

Dne 12. února 1932 byl Domin pověřen zastupováním Přírodovědecké fakulty v komisi Filozofické fakulty. Tato komise měla stanovit program slavnosti na den stého výročí úmrtí Goethova. O tři dny později byl Domin upozorněn ministerstvem, že mu již nemá zasílat žádosti o subvence z polofky na výzkum republiky, protože se tím zatluje manipulací kanceláře dekanství i ministerstva.¹³⁵

V březnu byl Domin opět pověřen ministerstvem na základě usnesení profesorského sboru suplováním za zesnulého prof. Vilhelma v letním semestru. Jednalo se o tříhodinovou přednášku o základech srovnávací morfologie a dvě hodiny mikroskopických kryptogamologických cvičení. Renumerace bude Dominovi vyplacena až v době,

---

¹³⁰ KÁRNÍK, Z., *eské země v é První republiky (1918-1938). Díl 2. eskoslovensko a eské země v ohrožení (1930-1935)*, 1. vydání, Libri, Praha, 2002, s. 270-271.

¹³¹ ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, Karton . 1, inv. . 5, *Pr kazy a legitimace*.

¹³² KÁRNÍK, Z., *eské země v é První republiky (1918-1938). Díl 2. eskoslovensko a eské země v ohrožení (1930-1935)*, 1. vydání, Libri, Praha, 2002, s. 270-271.

¹³³ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹³⁴ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹³⁵ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

kdy d kanství potvrdí zemskému úřadu, že Domin tyto podmínky vykonal, a pak mu bude příspěvková částka vyplacena na konci semestru.¹³⁶ V červenci byl Domin jmenován členem stálé vdecké komise československé pro otázku¹³⁷ *šSlovenské p írodní rezervace v P níníchõ*.¹³⁸

V roce 1932 začaly být Dominovi postupně sráženy náhrady. V této době se pomalu začala projevovat doléhající hospodářská krize, která ovlivňovala dotace státu. Domin se před kanství přírodovědecké fakulty dotazoval ministerstva, proč jsou mu sráženy náhrady v platebním seznamu služebních požitků.

O rok později činil Domin v platbě ročně 103 700 Kč. Tato částka zahrnovala služební 66 000, inovné 9600, výchovné 1800 a odměny 26 300 Kč. Avšak v březnu 1933 byl informován před kanstvem Přírodovědecké fakulty, že mu budou celkového ročního platu v únoru až prosinci učiněny srážky z důvodu platových úsporných opatření probíhajících ve veřejné správě. Důvodem pro srážky bylo, že plat přesahoval 100 000 Kč. Účástí z obnosu nebylo možné srazit z štechnických důvodů, proto mu byla ponechána další odměna v určité výši jím v říjnu, proto mu byly konkrétní částky strhávány v následujícím roce každým měsícem ve výši 300 Kč.¹³⁹

V září 1933 byl Domin zvolen rektorem Karlovy univerzity.¹⁴⁰ V této době byl zároveň stále editorem botanického ústavu, byl velmi zaneprázdněný a nemohl přilípu nazbyt. Proto se rozhodl, že v zimním semestru nebude konat semináře pro novou literaturu botanickou. Seminář přivodně zavedl, a koliv ho nemohl schválený ministerstvem školství. Další důvodem pro zrušení konání seminářů byl také malý počet posluchačů. Vedle toho mu zůstávalo ještě 5 hodin přednášek a 10 hodin samostatných prací. Dne 2. listopadu 1933 pak bylo kvěstování Karlovy univerzity oznámeno před kanstvem přírodovědecké fakulty, že Domin nebude v zimním semestru v roce 1933 konat ohlášené kolegium Seminářů pro novou literaturu botanickou, které se mělo konat dví hodiny týdně.¹⁴¹

Souasně si ve funkci rektora předsevzal, že se zasadí o naplnění Marešova zákona o navrácení insignií české Karlovy univerzity. Dleflité právní kroky k navrácení byly

---

¹³⁶ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹³⁷ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹³⁸ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹³⁹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹⁴⁰ HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *D jiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 41.

¹⁴¹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

uskutečně následující rok.¹⁴² ŠDominovým rozhodnutím na jedné straně a politickou situací na druhé straně byly tedy vytvořeny všechny předpoklady pro to, aby se z otázky předání univerzitních insignií Karlových univerzit stala nejen politická záležitost prvního řádu, ale i přednost k rozpoutání nacionalistických vášní, davových demonstrací a nepokojů.¹⁴³ K nim také došlo a vše vyvrcholilo 24. listopadu v tzv. insigniádě. Insignie se ještě ten samý rok podařilo předat české Karlově univerzitě. Ovšem po okupaci je opět převzala Německá univerzita a na konci války je prchající Němci vzali sebou a insignie se dnes nachází neznámě kde.¹⁴⁴

Jako ředitel botanického ústavu dostal Domin v roce 1934 namísto naturálního bytu bytový ekvivalent v částce 3750 Kč, který měl být vyplácen po měsících od 1. srpna 1934, ale pouze do vydání vládního nařízení podle § 146 platového zákona.¹⁴⁵

V ústí na botanických sjezdech pokračoval Domin i v tečicátých letech. V roce 1935 se konal od 1. do 10. září VI. mezinárodní týdenní sjezd v Amsterdamu. Československá vláda ustanovila Domina svým delegátem, aby ji mohl na tomto sjezdu zastupovat. Dominovi byla poskytnuta částka 1000 Kč na uhrazení nákladů na sjezdu. Po příjezdu do Holandska se musel ohlásit na československém velvyslanectví v Haagu. Dále musel před proslovu pozdravit sjezd jménem československé vlády a nejpозději do 1. prosince nynějšího roku musel podat na československém velvyslanectví zprávu o ústí na sjezdu. Tuto zprávu podal na konci listopadu.¹⁴⁶

Od tečicátých let začal Domin pobírat finanční příspěvek na vysokoškolská studia svého syna. Již v roce 1934 si Domin zařádal o zaplacení výchovného na svého syna Karla Domina mladšího, který se v zimním semestru se zapsal na přírodovědeckou fakultu, ovšem v letním semestru 1935 přestoupil na právnickou fakultu. Semestr na přírodovědecké fakultě mu byl započítán, protože již na přírodovědecké fakultě měl zapsány přednášky z právnické fakulty a v lednu 1935 vykonal 1. státní zkoušku. Částka činila 1800 Kč ročně a byla mu vyplácena od 1. prosince 1934 do konce června 1936. Ovšem Domin si o tuto

---

¹⁴² KÁRNÍK, Z., *České země v é První republiky (1918-1938). Díl 2. Československo a české země v ohrožení (1930-1935)*, 1. vydání, Libri, Praha, 2002, s. 271.

¹⁴³ KÁRNÍK, Z., *České země v é První republiky (1918-1938). Díl 2. Československo a české země v ohrožení (1930-1935)*, 1. vydání, Libri, Praha, 2002, s. 273.

¹⁴⁴ KÁRNÍK, Z., *České země v é První republiky (1918-1938). Díl 2. Československo a české země v ohrožení (1930-1935)*, 1. vydání, Libri, Praha, 2002, s. 271-275.

¹⁴⁵ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹⁴⁶ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

částku zafádal zprávně a v únoru 1936. Uf v lednu 1936 si Domin zafádal o op tovné vypláčení výchovného na syna a v do konce téhož roku.¹⁴⁷

V b eznu a dubnu roku 1936 se Domin ú astnil 8. Mezinárodní geobotanické exkurze v Maroku a alffírské Saha e. Domin pro ni dne 28. února 1936 fládal podporu 10 000 K od profesorského sboru p írodov dné fakulty, protofle k tomu m l podle svého vyjád ení závaflné d vody. Pro tuto exkurzi mu byla ale podpora odmítnuta. Domin, jifl jako editel botanické zahrady, psal o této exkurzi, fle potrvá a v do konce dubna a jejím cílem je zejména Maroko a kraje polopustinné p ímo ské, tak i vysoký Atlas. Tato mezinárodní exkurze m la jifl svou tradici a sjífl li se na ní p ední botanikové z celého sv ta. Její ú astníci hovo íli o aktuálních problémech z rostlinné sociologie a ekologie. Jedna z t chto mezinárodních geobotanických exkurzí nebo p esn ji –está v po adí se konala v roce 1928 v eskoslovensku a vedl ji právn Domin. Podle p íloženého programu byl náklad na cestu vy íslen na částku deset tisíc korun. Zárove pofládal Národní banku, aby mu uvolnila 20 000 K na cestu pro n ho samotného a zárove tu samou částku i pro jeho manželku. Jeho fládost ale byla zamítnuta z rozpo tovných d vod . P esto Národní bance eskoslovenské ministerstvo –kolství a národní osv ty doporu ílo, aby Dominovi povolila vývoz pot ebných valut.¹⁴⁸

Aby mohl Domin dostávat výflivné na syna i v roce 1937, zafádal si o n j jifl v roce 1936. Výchovné mu bylo ponecháno v p vodní vý-í 1800 K ro n od 1. ervence do konce ervna 1937. V kaflém semestru musel Domin p edloflit potvrzení o zápisu syna na právnické fakult . Na vlastní zodpov dnost musel oznámit, zda se okolnosti pro pobírání výchovného nezm nily a p ípadn prokázat, fle má na výchovné nárok. Proti tomuto vým ru se mohl odvolat k ministerstvu –kolství a národní osv ty spisem, který by podal u zemského ú adu v Praze do 15 dn od následujícího dne po doru ení vým ru výchovného.¹⁴⁹

V polovin srpna 1936 odcestoval profesor Domin na IV. kongresu slovanských geograf a etnograf v Sofii. Sou částí kongresu byly odborné sjezdové exkurze, které trvaly do konce m síce. Na tomto kongresu zastupoval Domin Karlovu univerzitu, eskou akademii v d a um ní, a Královskou eskou spole nost nauk.¹⁵⁰ Po ministerstvu fládal pro ú ast na tomto kongresu subvenci 3000 K , protofle se v etn sjezdu hodlal zú astnit exkurzí a pouflit ji k pobytu v Bulharsku k e-ení n kterých geobotanických problém v ernomo ské

---

¹⁴⁷ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní sloflka prof. Karla Domina.

¹⁴⁸ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní sloflka prof. Karla Domina.

¹⁴⁹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní sloflka prof. Karla Domina.

¹⁵⁰ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní sloflka prof. Karla Domina.

oblasti. Podpora mu byla udělena ministerstvem –kolství a národní osvety a řízení téhož roku. Jednalo se o jednorázovou podporu 2000 Kč.¹⁵¹

Zprávu o konání IV. sjezdu v Sofii podal Domin v říjnu ministerstvu –kolství a národní osvety. Kongres slovanských geografů a etnografů v Sofii byl zahájen 15. srpna večer. Druhý den se konalo slavnostní zahájení sjezdu, kterého se účastnil princ Cyril, předseda vlády, ministr vyučování, členové slovanských států bez sovětského Ruska. Domin pracoval ve III. a IV. spojené biogeografické sekci. V této sekci byl zvolen čestným předsedou. Přednášel zde o vztazích horské květeny karpatské a přechodné k balkánské květeně. Podal zde návrh, aby byla geobotanická unie karpatská rozšířena na karpatsko-balkánskou. Tento návrh byl přijat na závěrečné schůzi kongresu. Ve všech schůzích biogeografické sekce měl Domin jako jediný ze zástupců Československa referát. Na zakončení sjezdu pronesl Domin řeč, o kterou byl požádán předsednictvem a tlumočil v ní pozdravy jménem institucí, které ho sem vyslaly. Byly to Karlova univerzita, česká akademie věd a umění a československá botanická společnost.¹⁵²

Domin se účastnil exkurze na Musal, pak celotýdenní exkurze napříč Bulharskem a k černému moři. Během této exkurze byl aktivní a často vystupoval s různými příspěvky. Exkurze přispěla k prohloubení vztahů s bulharskými odborníky. Z Varny pak Domin ještě podnikl exkurzi do Istanbulu. Na zpáteční cestě se znovu zastavil v Sofii, kde s bulharskými odborníky projednával otázky vdecké spolupráce obou národů. Z exkurze Domin přidal bohatý fotografický materiál a rostlinný materiál, který poskytl do herbářových sbírek botanického ústavu, a etné poznámky o tamních vegetacích poměrech. Část těchto poznámek pak hodlal uveřejnit, protože společenstva rostlin, na které tam narazil, nebyla na Balkánu vůbec známa a zpracována.¹⁵³

V říjnu 1937 si Domin opět podal přihlášku o poukaz výchovného na syna Karla, který byl nadále posluchačem právnické fakulty. Potvrzení od Právnické fakulty Karlovy univerzity přiložil k žádosti. Později zažádal Zemský úřad o ponechání výživného na syna ať do doby, než na právech dosáhne doktorátu prostřednictvím státní zkoušky. K tomu bylo přiloženo vysvědčení syna Karla o vykonání II. státní zkoušky. Pobírání výchovné na syna bylo Dominovi prodlouženo také od 1. července 1938 do konce června 1939.¹⁵⁴

---

¹⁵¹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹⁵² ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹⁵³ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹⁵⁴ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

Mnichovská dohoda v roce 1938 znamenala oslabení vedení Univerzity Karlovy. Profesorský sbor se rozdělil na dvě části. Část sboru vyjádřila svou loajalitu Československu, druhá část vyjádřila svou loajalitu režimu nacistů. Když Němci obsadili Československo, mnoho profesorů s fidovským přívodem bylo ze svých pozic odstraněno. Část jich skončila v koncentračních táborech, část jich stihla, pokud měla tu možnost, odejít do zahraničí. Část profesorů byla vystavována prověření o politické spolehlivosti¹⁵⁵

Přirodovědná fakulta měla ke konci 30. let osmnáct ústavů, dva semináře a jeden proseminář. Její výsledky ve vědeckém výzkumu ji stavily po bok předních přirodovědeckých pracovišť v Evropě. Profesori a docenti, kteří na fakultě využívali, byli renomovanými v rámci zahraničními zkušenostmi, udržující pravidelné mezinárodní styky s jinými v rámci. Co se týče zázemí fakulty k využití oborů, měla fakulta moderně vybavené laboratoře, sbírky, knihovny. Po et student přestal v této době stoupat, protože konkurenci fakult v Praze tvořily fakulty v Brně a Bratislavě.¹⁵⁶

Univerzity se staly nebezpečím pro okupanty. Ti se zajímali nejprve o německou část univerzity. Poté se zajímali o českou univerzitu, jejíž stav se snažili vrátit do roku 1918. V září roku 1939 vyhlásili okupanti vznik Německé Karlovy univerzity. Tato univerzita jí nespádala do kompetence vlády Protektorátu, nýbrž patřila pod říšské ministerstvo pro vzdělání lidu v Berlíně. Do vedení přirodovědecké fakulty bylo dosazeno nové vedení. Odborná kvalita ve válečné době velmi poklesla. Univerzity však byly pro nacisty příliš velkou překážkou. Dne 17. listopadu 1939 byly všechny české i moravské univerzity uzavřeny. Z hlediska formální stránky, se mělo jednat o uzavření na dobu tří let. Fakticky ale byly uzavřeny nastálo.¹⁵⁷ Přístup byl uzavřen i do univerzitních knihoven, které byly společně se sbírkami a technickým vybavením ústavů zabaveny. Přednášející profesori museli přejít pod jiné rezorty nebo byli přezaváni na střední školy. Další možností bylo posílání na dovolenou s ekatelným nebo do důchodu. Tyto změny měly trvat jen tři roky, ale byly prodlouženy až do konce války.¹⁵⁸

---

¹⁵⁵ HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 179-180.

¹⁵⁶ HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 179-180.

¹⁵⁷ GEBHART, J., KUKLÍK, J., *Velké dějiny země Koruny české*, svazek XV. a 1938-1945, 1. vydání, Paseka, Praha, 2006, s. 537.

¹⁵⁸ HERMANN, T., TÝM NEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, Přirodovědecká fakulta o 90 let, katalog výstavy o výběr*, Univerzita Karlova, Přirodovědecká fakulta, Praha, 2010, s. 11-13. Viz GEBHART, J., KUKLÍK, J., *Velké dějiny země Koruny české*, svazek XV. a 1938-1945, 1. vydání, Paseka, Praha, 2006.

Vybraní studenti mohli studovat na německých univerzitách, které pro to byly vybrány, ale až od roku 1941. Perzekuce po celou dobu války zasáhla jak pracovníky vysokých škol, tak i její studenty a absolventy.¹⁵⁹ Studenti i profesori se angažovali v protifašistickém odboji. Přírodovědné bádání se začalo obnovovat teprve po válce.¹⁶⁰

Po skončení války se univerzita začala postupně vzpamatovávat z několikaleté nucené přestávky. Od 1. června 1945 byl otevřen mimořádný letní semestr. Byl obnoven provoz ústavů a laboratoří. Posluchači se opět vrátili v hojném počtu do přednáškových sálů. Sbírký, které byly za války zničeny, byly postupně uváděny do předchozího stavu. Vedle profesorů a docentů, kteří se vrátili na svá předchozí místa, byli jmenováni noví profesori, docenti a asistenti.¹⁶¹

Na první schůzi konané v květnu 1945 byl profesorským sborem obnoven disciplinární úřad pod jménem ošistná komise. Ošistnou komisi uznalo i ministerstvo školství a národní osvěty jako příslušný disciplinární úřad. Tento úřad byl vnímán jako náhrada za šneexistující senát v době války. Ministerstvo schválilo všechny návrhy komise na prozatímní zproštění úřadu jí vybraných profesorů. Toto usnesení bylo v souladu se zákonem § 4 ze dne 13. února 1919 č. 79. Ústřední rada odborů vyzvala v obřifníku z 25. července 1945 závodní rady, aby okamžitě provedly ošistu svých zaměstnanců vysokých škol, především vysokoškolských učitelů.¹⁶²

Ošistná komise projednala i záležitost ohledně prof. Karla Domina a po zralém uvážení vydala elaborát dne 26. července 1945. V rozhodnutí dospěla k závěru, že Karel Domin neměl setrvat v dnešních poměrech v aktivní službě. Tento elaborát byl předložen profesorskému sboru, který jej schválil. Tudíž zákon o suspendování a předčasném penzionování profesorů byl naplněn. Příslušný elaborát ošistné komise, schválený profesorským sborem, byl potom předán závodní radě přírodovědecké fakulty. Ta elaborát přijala a nepatrně ho zůstila. Usnesení závodní rady bylo 31. 7. 1945 zasláno Ministerstvu školství a národní osvěty. Dekan fakulty Trkal požádal v srpnu 1945 závodní radu, aby poskytla Dominovi, a poskytla mu prostor k vyjádření ke konkrétním obviněním závodní rady, která na něj měla být vznesena. Tato obvinění požadoval Domin od závodní

---

¹⁵⁹ HERMANN, T., TRM NEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta o 90 let, katalog výstavy o výběr*, Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha, 2010, s. 11-13.

¹⁶⁰ HAVRÁNEK, J., POUŠTA, Z., *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, s. 179-180.

¹⁶¹ HERMANN, T., TRM NEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta o 90 let, katalog výstavy o výběr*, Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha, 2010, s. 16.

¹⁶² ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

rady. Min. –kolství usnesení o istné komise z ervence v zá í 1945 vrátilo. Proto byla zálefitost znovu p edlofena disciplinárnímu sboru, tj. o istné komisi a ta rozhodla znova o vylou ení Karla Domina z aktivní slufby.¹⁶³

V listopadu 1945 rozhodl profesorský sbor na své sch zi o trvalém p elofení profesora Domina na odpo inek. Profesorský sbor nesouhlasil s tím, aby za tehdej–ích pom r setrval profesor Domin v aktivní slufb .¹⁶⁴ Domina se ale p ed asn poslat na odpo inek nepoda ilo.

O rok pozd ji v ervenci p i-el obvodové rad dopis tehdej–ího d kana Nováka, fle Karel Domin p edlofil p íhlá-ku o od-kodné i potvrzení Místního národního výboru v Praze XIV. o národní a politické spolehlivosti. P esto ale d kanství upozornil, fle závodní rada a profesorský sbor p írodov decké fakulty ho navrhly k odstran ní z funkce a p edání o istné komisi k p ezkoumání jeho innosti jako ve ejného zam stnance.¹⁶⁵ Domin si ale st floval rektorovi Trkalovi, fle mu nebylo dosud oznámeno konkrétní obvin ní o istnou komisí. P esto mu byl odep en p ístup do botanického ústavu a zahrady a zahrani ní pracovní-t jsou mu také uzav ena. Pracovní mofnosti se mu zhor-ily, a to je-t více nefl v dob druhé republiky a doby n mecké okupace. Dotazník p írodov decké fakulty o tom, co d lal za mnichovské doby a za doby 2. sv tové války v ele p íjal a jeho odpov v dotazníku byla obsáhlá a vy erpávající. Doufal, fle prost ednictvím tohoto dotazníku odpov d l na mofná obvin ní o istné komise. Ale tento dotazník bohufel nepomohl, aby se obhájil a vyvrátil její obvin ní. Ani po n kolika m sících nev d l kým a z eho je vin n. Z stal v Praze stále k dispozici. Pofádal d kana, aby jeho zálefitost byla kone n vy ízena, aby se mohl vrátit k v decké práci.¹⁶⁶

Domina po-kodila podle o istné komise jeho politická innost za první a druhé republiky. Velkým p e-lapem bylo jeho snafení a ú ast v tzv. šinsigniád ō, jakofl i lenství v politickém klubu Vlajka, a které po-kodilo Karlovu Univerzitu.¹⁶⁷ Stejn tak i jeho aktivita v reak ních stranách celkov po-kodila Karlovu univerzitu. Dal–ím d vodem, pro profesorský sbor urgoval sv j návrh na penzionování, bylo nevy ízení jejího návrhu na jmenování mimo ádného prof. Dr. Jind icha Suzy ádným profesorem, protofle doposud bylo toto místo obsazeno Karlem Dominem. Av-ak to, fle komise se usnesla na jeho

---

¹⁶³ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slofka prof. Karla Domina.

¹⁶⁴ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slofka prof. Karla Domina.

¹⁶⁵ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slofka prof. Karla Domina.

¹⁶⁶ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní slofka prof. Karla Domina.

¹⁶⁷ ARCHIV AKADEMIE V D ESKÉ REPUBLIKY, osobní fond Karla Domina, karton . 1, inv. . 38, sign. I. c), šZávodní rada mi vytýká v podstat ō.

před asněm penzionování, neznamenal, že byl opravdu penzionován. Je to v červnu roku 1947 se vyjádřil výbor spolku posluchačů prohodních věd, že není přípustné, aby Domin se svým fascistickým přesvědčením vychovával mladou inteligenci. Výbor se tak vyjádřil proti návratu opětovnému návratu Domina na katedru Vysokého učení Univerzity Karlovy.¹⁶⁸

Domin si proto zajistil i další potvrzení o národní spolehlivosti. Na opisu potvrzení a národní a politické spolehlivosti, že se Karel Domin za německé okupace choval šnežávně, jsou uvedena jména několika sousedů v místě bydliště. Dalším podkladem Dominovi spolehlivosti bylo potvrzení závodní rady. Pod tím bylo uvedeno osvědčení od Místního národního výboru, které lze pouhlít jako doklad pro účely. Pod tím bylo ještě uvedeno jméno úředníka.¹⁶⁹

Další potvrzení přišlo od výboru vinohradsko-vršovické odbojové mykologické společnosti v Praze XII. Podle něj se Domin účastnil podzemní práce, kterou tato odbojka prováděla za nacistické okupace a prokázal ji šplatně šplufby. Následuje ještě uvedení několika jmen dalších aktivních lidí v této skupině, kteří za války zemřeli. Podpis předsedy a jednatelky a razítko.¹⁷⁰

Jako důkaz své spolehlivosti předložil profesor Domin průkaz lena Skupiny s. odboje: M 39 - Nová cesta. Číslo jeho legitimace bylo 12. Na ní měla fotografii, vlastní podpis, místo bydliště a zaměstnání. Legitimace ještě obsahovala krátké prohlášení o drhliteli této legitimace, kulaté razítko, které stvrzovalo pravost průkazu a podpis jednatelky, předsedy. Byl přiložen i stručný záznam o činnosti: Domin byl členem od roku 1939. Za války byl perzekvován, bylo mu znemožněno vykonávání vdecké činnosti, a byl sledován gestapem. Další stručný záznam o činnosti obsahoval informace, že byl informátor ve školství, v kulturním životě, dodával informace z cizojazyčných rozhlasů, účastnil se ilegální činnosti na vdeckých korporacích a byl nejbližším spolupracovníkem vedoucího skupiny.¹⁷¹

Profesor Karel Domin byl přes všechny své snahy obhlít si své konání ve tichých letech a za války a udržet si post profesora botaniky na Karlově univerzitě, poslán v březnu

---

¹⁶⁸ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹⁶⁹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹⁷⁰ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹⁷¹ ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

1949 ministrem kolství a národní osv ty Zde kem Nejedlým do trvalé výslužby.¹⁷²
Zem el stranou od společenského života v roce 1953.¹⁷³

Po nástupu komunistické vlády v Československu v roce 1948 se v da a kolství musely pod ídit sovkému vzoru. Podle n ho m la univerzitní pracovníci za úkol pouze výchovnou innost mládeže a ztratila postavení vdeckého pracovníka. Ideologický dozor pak zaji ovaly ústavy marxismu-leninismu. P írodní v dy byly zasafeny novým sovkým vzorem tak, že byly v azeny do filozofie marxisticko-leninské ideologie. Byla zm n na organizace p írodních v d na fakult a omezena svoboda bádání. Politická ideologie ovliv ovala a zasahovala do vdeckého bádání. Nap íklad v biologii byl propagován tzv. lisenkismus.¹⁷⁴

V kv tnu v roce 1950 byly prost ednictvím zákona o vysokých školách slou eny na fakult p íbuzné obory. Existující ústavy byly p em n ny v katedry. O dva roky pozd ji se dosavadní P írodov decká fakulta rozd lila na t i fakulty. Byly to matematicko-fyzikální, geologicko-geografická a biologická. P vodní katedry byly rozdrobeny na více kateder, av-ak s ufl-ím zam ením. Základní obory byly rozd leny do samostatných fakult. Tento systém se ale neosv d il, proto do-lo ke spojení biologické a geologicko-geografické fakulty s obory na chemické fakult . Tím byla vytvo ena P írodov decké fakulta prakticky v dne-ní podob . Politika ale zasahovala do kolství i nadále. Profeso i a u ítelé byli prov ováni, jestli jsou politicky spolehliví. N kterým profesor m a docent m bylo zakázáno podílet se na výuce, proto z fakult ode-li a po roce 1953 na-li uplatn ní v nov zakládaných ústavech Československé akademie v d. N kte í v de tí pracovníci ode-li do emigrace.¹⁷⁵

---

¹⁷² ARCHIV AKADEMIE V D ĚSKÉ REPUBLIKY, osobní fond Karla Domina, karton . 2, inv. . 70, sign. II. b) 5., *Ministerstvo kolství a osv ty*.

¹⁷³ BOROVI KA, M., *Velké d jiny zemí Koruny eské. Tematická ada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 570.

¹⁷⁴ Lysenkismus zavrhoval teorie klasické mendelovské genetiky. Viz HERMANN, T., TĚM NEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, P írodov decká fakulta ó 90 let, katalog výstavy ó výb r*, Univerzita Karlova, P írodov decká fakulta, Praha, 2010, s. 16.

¹⁷⁵ HERMANN, T., TĚM NEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, P írodov decká fakulta ó 90 let, katalog výstavy ó výb r*, Univerzita Karlova, P írodov decká fakulta, Praha, 2010, s. 16-17.

3 CESTY A CESTOPISY V ŽIVOTĚ SPOLEČNOSTI

Už ve starověku lidé vykonávali různé cesty a psali o tom cestopisná díla. Účel, za kterým byla cesta vykonávána, se postupem času měnil. Když se vlivem stávkování národ změnil obraz Evropy, byly opět obnoveny staré, ale také vyhlášeny nové obchodní cesty. K nim patřily cesty ve jménu náboženství a náboženských válek. V novověku začali evropští podnikatelé cesty za účelem dobytí kolonií, cesty za účelem doplnění potravní úrovně vzdálených lechtic, tedy kavalírské cesty, a také cesty za poznáním do cizích zemí. V 18. a 19. století začali lidé daleko více cestovat kvůli poznání a studiu. Na přelomu 19. a 20. století pak začali lidé cestovat nejen kvůli poznání cizích zemí a získání zkušeností, ale také pro zábavu.

3.1 Cestování a cestopis jako způsob, jak podat zprávu o vykonané cestě

Ott v slovníku naučný rozlišoval cesty obchodní, které byly podnikány za účelem navázání obchodních styků, a cesty koloniální za účelem zakládání osad v cizích zemích a hledání odbytiště pro domácí průmysl. Další cesty byly podnikány na základě víry a jednalo se o cesty k posvátným místům, vedle nich cesty misionářské, jejichž hlavním cílem bylo šíření křesťanství, a cesty, kterým vedly vdecké záležitosti. Dále se jednalo o cesty pro zábavu a cesty poučné.¹⁷⁶

Součástí cestování se vyvíjela také cestopisná literatura. Cestopisy se v české literatuře začaly objevovat již v 15. a 16. století.¹⁷⁷ Účel cestopisu byla způsobem, jak získat informace o cizích zemích.¹⁷⁸

Po vynálezu knihtisku začala být cestopisná literatura vydávána i tištěná, neřeknu tomu bylo v předchozí době. V 18. století se začalo rozvíjet cestování kvůli vdeckým účelům. Společně s cestováním za vdeckým účelem se vyvinul vdecký cestopis. Tento literární žánr se začal velmi rozšiřovat. Do okruhu vdeckých cest patřily i cesty podnikané do známých krajů, v jejichž rámci bylo mimo jiné i o zeměpisný a kulturní výzkum dané oblasti. Do tohoto okruhu cest je možné zařadit také cesty Karla Domina. Na přelomu 19. a 20. století

---

¹⁷⁶ Ott v slovníku naučný: *ilustrovaná encyklopaedie obecných v domostí. Díl 5, C o e ch vky*, Paseka, Praha, 1997, s. 329-330.

¹⁷⁷ Ott v slovníku naučný: *ilustrovaná encyklopaedie obecných v domostí. Díl 5, C o e ch vky*, Paseka, Praha, 1997, s. 329-330.

¹⁷⁸ KUNSKÝ, J. *ě-ť cestovatelé. Díl první*, Orbis, Praha, 1961, s. 11.

byla u všech civilizovaných národ součástí jejich literatury cestopisná díla. Souasn se s rozvojem cestování rozvíjela také cestopisná literatura.¹⁷⁹

Co vlastně cestopisná literatura i přesněji cestopis obsahoval? Byly stanoveny náležitosti tohoto literárního útvaru? Dnes je cestopis chápán jako literární flánr, ve kterém jeho autor popisuje svou cestu, kterou vykonal v určité době, v určitém místě a s určitým záměrem.

Dobová definice podle Ottova slovníku naučného uváděla, že cestopis *šjest vyli ení dojm v a pozorování, kteréfl cestovatel zafíl a vykonal. Podlé ú elu, jaký cestovatel sleduje, jsou popisy takové obsahem i cennou velmi r zny.*¹⁸⁰

Když v druhé polovině 19. století došlo k rozvoji cestování pro zábavu, souasn s tím došlo k rozvoji takového druhu cestopisu, který byl určen širokému okruhu čtenářů. Hlavní osobou tohoto druhu cestopisu byly cestovatelovy příběhy a zážitky z cesty. Tímto získával cestopis beletristický ráz. Dále měl cestopis obsahovat popis okolní krajiny, která byla úplně nebo částečně neznáma. Většinou se zaměřoval na popis přírodních krás, na umělecké památky. Také mohl ale popisovat sociální a politické poměry v dané oblasti.¹⁸¹

3.2 Cestovatel versus turista

Kdo byl tedy cestovatel? Z knihy Michaela Borovíky *Cestovatelství* z edice Velké dějiny zemí Koruny české, vyplývá, že cestovatelem se stává ten, který cestuje do krajiny a zemí, kde ještě nikdo nebyl, a ten, kdo cestuje s cílem podílet se se svými přáteli o zážitky ze svých cest. Sám Michael Borovík nazval Karla Domina ve své knize cestovatelem a zařadil ho do kategorie profesora na cestách.¹⁸²

Ve druhé polovině 19. století se v českých zemích vedle pojmu cestovatel začal používat také pojem turista.¹⁸³ Středovými předchůdci turistů byli poutníci. Již v pozdním středověku a novověku se na cesty vydávali lidé, kteří cestovat chtěli nebo byli

---

¹⁷⁹ Ott v slovník naučný: *illustrovaná encyklopaedie obecných v domostí. Díl 5, C o e ch vky*, Paseka, Praha, 1997, s. 329-330.

¹⁸⁰ Ott v slovník naučný: *illustrovaná encyklopaedie obecných v domostí. Díl 5, C o e ch vky*, Paseka, Praha, 1997, s. 329-330.

¹⁸¹ Ott v slovník naučný: *illustrovaná encyklopaedie obecných v domostí. Díl 5, C o e ch vky*, Paseka, Praha, 1997, s. 329-330.

¹⁸² BOROVÍK A, M., *Velké dějiny zemí Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 569.

¹⁸³ ULMANOVÁ, K., *Cestování před sto lety, aneb, Vůde dobře, doma nejlépe: rozvoj českého turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovině devatenáctého století*, 1. vydání, Dokořán, Praha, 2011, s. 14-17.

k cest nuceni okolnostmi i povinnostmi.¹⁸⁴ Na počátku používání termínu turista v 19. století, mělo toto slovo spíše hanlivý obsah.¹⁸⁵ Mimo jiné v této době, přesněji v letech 1860 až 1918, probíhala v českých zemích zlatá éra cestovatelství. Přestože se jednalo pouze o tisíce a desítky významných cestovatelů, kteří se vydávali na cesty, bylo to poměrně vysoké číslo oproti první polovině 19. století. Kromě počtu cestovatelů se změnila i jejich osobnost a povaha. Podle Michaela Borovíky se objevuje několik typů cestovatelů. Je to cestovatel profesionál, cestovatel vědec nebo odborník, cestovatel dobrodruh a cestovatel spisovatel nebo výtvarný umělec. Profesionál cestoval v určitém oboru skoro celý život a neměl stálé zaměstnání. Cestovatelé vědci a odborníci se v určitém oboru o svoje zájmy podíleli širokou veřejností určitým způsobem, který byl pro tehdejší dobu běžný. Do této skupiny patřilo nejvíce lidí, kteří tehdy cestovali. Tyto typy se mohly navzájem prolínat.¹⁸⁶

Skupinu cestovatelů vědců a odborníků lze dále rozdělit podle profesí. Patřil sem i vědec, malíř, filozof, právník nebo učitelský kolektiv základní, střední i vysoké školy.¹⁸⁷ Cestovatel odborník a vědec mohl cestovat jak na svoje náklady, tak i na náklady instituce, kterou mohlo být například ministerstvo, místní zastupitelstvo, spolek, firma nebo rektorát univerzity. Podmínkou pro takovéto financování bylo sepsání zprávy o cestách po návratu domů a odeslání této zprávy příslušné instituci. V rámci této možnosti také mohl uspořádat přednášku o svých cestách a nově nabytých zkušenostech.¹⁸⁸ Karel Domin podnikal své cesty jak na svoje náklady, tak i na náklady ministerstva školství a rektorátu Karlovy univerzity. Povinnost sepsání zprávy o cestě po návratu měl také Domin jako profesor cestující na botanické kongresy po Evropě, Americe i Africe. I Domin uspořádal o své cestě po Západní Indii přednášku. Byl o to požádán profesorským sborem přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy.

Cestovatel vědec a odborník se musel připravovat na cestu velmi pečlivě. Při návratu v odborných pracovištích a společnostech na cestách bylo potřeba zajistit si prostřednictvím dopisů od významných osobností nebo institucí, aby tak cestovatel-odborník nebyl pokládán

---

¹⁸⁴ BINKOVÁ, S. *Česká touha cestovatelská*, 1. vydání, Odeon, nakladatelství krásné literatury a umění, n. p., Praha, 1989, s. 9.

¹⁸⁵ ULMANOVÁ, K., *Cestování před sto lety, aneb, Vůde dob e, doma nejlépe: rozvoj českého turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovině devatenáctého století*, 1. vydání, Dokořán, Praha, 2011, s. 14-17.

¹⁸⁶ BOROVIKA, M., *Velké dějiny země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 393-394.

¹⁸⁷ ULMANOVÁ, K., *Cestování před sto lety, aneb, Vůde dob e, doma nejlépe: rozvoj českého turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovině devatenáctého století*, 1. vydání, Dokořán, Praha, 2011, s. 111.

¹⁸⁸ ULMANOVÁ, K., *Cestování před sto lety, aneb, Vůde dob e, doma nejlépe: rozvoj českého turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovině devatenáctého století*, 1. vydání, Dokořán, Praha, 2011, s. 109.

za ned v ryhodného.¹⁸⁹ Mezi cestovatele, kte í v 19. století cestovali za v deckým ú elem, byli v Ottov slovníku nau ném za azeni Emil Holub, Antonín Stecker, Konstantin Jire ek, Josef Wunsch a Jan Krej í. Autory zábavných cestopis byli Josef T olba, Servác Heller, Josef Ko enský, Jan Neruda, Ota Pinkas, Karel Adámek, Bohuslav Kroupa a en k Paclt.¹⁹⁰

Od roku 1851, kdy byla uspo ádána londýnská mezinárodní výstava, za aly být po ádány mezinárodní kongresy. Na t chto kongresech –lo o spolupráci na úrovni v dy, techniky a obchodu. Tato setkání m la významný podíl na vzniku nových v deckých disciplín.¹⁹¹ Mezinárodní sjezdy byly mofností, kde se setkávali odborníci a v dci a sd lovali si navzájem své zku–enosti a v domosti.¹⁹² Takto se nové my–lenky mohly rychle roz–í ít po celém sv t .¹⁹³ Podobná mezinárodní oborová setkání byla základem pro Dominovo cestování. Pokud se jednalo o botanická setkání, Domin se o nich vyjad oval jako o sjezdech. V po adí pátý botanický sjezd se konal v roce 1910. T estý botanický sjezd se konal na Cornell University v Ithace ve Spojených státech amerických, ze kterého se pak Domin vydal na *Cesty po Západní Indii*.¹⁹⁴ Pokud –lo o geobotanická setkání, vyjad oval se o nich jako o exkurzích.¹⁹⁵ Zda tyto pojmy exkurze a sjezd rozli–oval podle oborového zam ení, se mi nepoda ilo zjistit. Ve svých cestopisech se nezmi oval o pr b hu t chto setkání. Mezinárodní geobotanické v decké exkurze zaloffili profeso i z Cambridge a Curychu a první taková exkurze se konala v roce 1909 ve Velké Británii. P vodní exkurze byly botanické, ale postupem asu a díky vývoji oboru botanika se kt mto setkáním p ipojili také geobotanické, a proto byl také zm n n název setkání. Exkurze v Maroku v roce 1936 byla jifl pátou exkurzí. Pokud –lo o exkurze, pravd podobn byla setkání vldy spojena s výlety do p írody a v deckou rozpravou na vybraném míst v p írod .¹⁹⁶

Ve druhé polovin 19. století cestovatel objevoval a prozkoumával místa, která je–t z odborník nikdo nenav–tivil. P í náv–t v nepoznaného místa se choval opatrn k okolnímu

---

¹⁸⁹ ULMANOVÁ, K., *Cestování p ed sto lety, aneb, V–ude dob e, doma nejlépe: rozvoj eského turismu v kontextu sv tových výstav ve druhé polovin devatenáctého století*, 1. vydání, Doko án, Praha, 2011, s. 111.

¹⁹⁰ *Ott v slovník nau ný: ilustrovaná encyklopaedie obecných v domostí. Díl 5, C ó ech vky*, Paseka, Praha, 1997, s. 330.

¹⁹¹ ULMANOVÁ, K., *Cestování p ed sto lety, aneb, V–ude dob e, doma nejlépe: rozvoj eského turismu v kontextu sv tových výstav ve druhé polovin devatenáctého století*, 1. vydání, Doko án, Praha, 2011, s. 113.

¹⁹² ULMANOVÁ, K., *Cestování p ed sto lety, aneb, V–ude dob e, doma nejlépe: rozvoj eského turismu v kontextu sv tových výstav ve druhé polovin devatenáctého století*, 1. vydání, Doko án, Praha, 2011, s. 159.

¹⁹³ ULMANOVÁ, K., *Cestování p ed sto lety, aneb, V–ude dob e, doma nejlépe: rozvoj eského turismu v kontextu sv tových výstav ve druhé polovin devatenáctého století*, 1. vydání, Doko án, Praha, 2011, s. 113.

¹⁹⁴ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po sou–i a po mo í. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, Slovo k tená i.

¹⁹⁵ DOMIN, K., *V í–i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 24.

¹⁹⁶ DOMIN, K., *V í–i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 22-24.

prostředí, pozoroval ho a někdy přitom zažíval dobrodružství. Turista byl naproti tomu chápán jako člověk, jehož poznání cizí země bylo pouze povrchní. Nechtěl do hloubky poznávat cizí kultury, ale pouze se utvrdit v předsudcích, které o obyvatelích navštívených zemí měl. V okolí sebe poznával v nedostatečné míře a staral se pouze o svoji zábavu. Navíc mnohdy nutil okolní prostředí.¹⁹⁷ Postupem času se díky rozvoji dopravy, zvláště železniční dopravy, začal měnit rozdíl mezi cestovatelem a turistou.¹⁹⁸

Pro turistu byl důležitou součástí na cesty turistický průvodce neboli cestovní příručka. Taková příručka obsahovala informace o tom, co je třeba si na cestu vzít, jak si cestu naplánovat, a která místa měl turista navštívit.¹⁹⁹ V takovéto příručce byly uváděny obsáhlé seznamy hotelů, restaurací, obchodů, tabulky s popisem cizích měn. Dále pak plány měst s informacemi o dopravě, seznamy pamětihodností, které byly označeny podle své atraktivity. U nich bylo možné v příručce najít i pověsti, které bude mít turista, ať shlédne vybranou pamětihodnost. Turistický průvodce formoval turistu a předem mu linkoval místa, na která se měl podívat. Vedle toho byly turistovy pověsti z navštívených míst dopředu ovlivňovány průvodcem, což mohlo být v mnoha případech nástrahou pro turistovy zážitky.²⁰⁰ Nedá se ovšem vyloučit, že turistického průvodce poučil i samotný cestovatel.

Z německých příruček, které v českých zemích vycházely, byly nejvýznamnější Baedekerovy příručky. České cestovní příručky také vycházely, ale nebyly jimi tak podrobné.²⁰¹ Cestovní příručky typu Baedeker byly většinou psány pro mušle z měšťanské vrstvy obyvatelstva, kteří cestovali sami. Cestovní příručky pro manželský pár nebo pro celou rodinu byly velmi ojedinelé. Mnoho v nich přede vším o to, popsat obchody, které jsou vhodné k nákupu nebo poukázat na místa, kam by muž neměl svou ženu vodit, aby nebyla narušena

---

¹⁹⁷ ULMANOVÁ, K., *Cestování před sto lety, aneb, Vůde dobře, doma nejlépe: rozvoj českého turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovině devatenáctého století*, 1. vydání, Dokořán, Praha, 2011, s. 16-17.

¹⁹⁸ ULMANOVÁ, K., *Cestování před sto lety, aneb, Vůde dobře, doma nejlépe: rozvoj českého turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovině devatenáctého století*, 1. vydání, Dokořán, Praha, 2011, s. 16-17.

¹⁹⁹ ULMANOVÁ, K., *Cestování před sto lety, aneb, Vůde dobře, doma nejlépe: rozvoj českého turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovině devatenáctého století*, 1. vydání, Dokořán, Praha, 2011, s. 19-20.

²⁰⁰ ULMANOVÁ, K., *Cestování před sto lety, aneb, Vůde dobře, doma nejlépe: rozvoj českého turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovině devatenáctého století*, 1. vydání, Dokořán, Praha, 2011, s. 20-21.

²⁰¹ ULMANOVÁ, K., *Cestování před sto lety, aneb, Vůde dobře, doma nejlépe: rozvoj českého turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovině devatenáctého století*, 1. vydání, Dokořán, Praha, 2011, s. 19-21.

její morálka.²⁰² Takovéto příběhy ale často obsahovaly různé mýty a stereotypy, které si pak cestovatel nebo turista přinesl do cizích krajů.²⁰³

Do rozvoje cestování zasáhla na začátku 20. století první světová válka. Některí lidé byli k cestování donuceni. Válka napomohla rozvoji cestovatelství. Rozšířilo cestování pomocí automobilu nebo letadla. Stejně jako před válkou se i po skončení války cestovatelé zaměřovali na obtížně dostupná místa na zemi, protože v těchto místech byla již probádána.²⁰⁴ Doba zásadních zeměpisných objevů byla u svého konce. Cestovatelé se v období po první světové válce začali zaměřovat nejprve na přírodu, poté na její obyvatele.²⁰⁵

Po vzniku československé republiky začala přechodit zlatá éra cestování postupně ztrácet na významu, protože dříve zeměpisné objevy již byly učiněny. Typologie cestovatelů, která byla určena pro období zlaté éry cestovatelství, zůstala v základu stejná jako před rokem 1918.²⁰⁶

Došlo však k posunu významu cestovatele. Podobně došlo k posunu významu turistů. V roce 1917 vydal Jiří Guth-Jarkovský, který žil v letech 1861 až 1943, knihu s názvem *Turistika: Turistický katechismus*. V této knize rozdělil turisty do čtyř typů. Popsal typ přímého turistů, novodobého turistů, kombinovaného turistů a turistů horolezce. Přímý typ turistů je člověk, který na všech cestách chodí pěšky, a je tak nejblíže tomu, co chce poznat. Novodobý turista již využívá dopravních prostředků, tedy auta, vlaku, lodí nebo kola. Tyto prostředky mu urychlují cestu, ale prostřednictvím nich se vzdaluje poznávanému. Například když jede autem nebo vlakem, nemůže naplno vnímat okolní krajinu. Ve vlaku také nemusí být volné místo u okna a turista tak přejde o velký kus cesty a s ním spojených množství zážitků. Kombinovaný turista využívá jak dopravních prostředků, tak i přímého způsobu cesty. Často se tak přetváří s přímým turistou. Turista horolezec podniká výlety na hory a skály.²⁰⁷

---

²⁰² ULMANOVÁ, K., *Cestování před sto lety, aneb, Vůde dobře, doma nejlépe: rozvoj českého turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovině devatenáctého století*, 1. vydání, Dokořán, Praha, 2011, s. 20-21.

²⁰³ ULMANOVÁ, K., *Cestování před sto lety, aneb, Vůde dobře, doma nejlépe: rozvoj českého turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovině devatenáctého století*, 1. vydání, Dokořán, Praha, 2011, s. 158.

²⁰⁴ BOROVIKA, M., *Velké dějiny země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 561.

²⁰⁵ BOROVIKA, M., *Velké dějiny země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 563.

²⁰⁶ BOROVIKA, M., *Velké dějiny země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 572.

²⁰⁷ GUTH-JARKOVSKÝ, J., S., *Turistika: Turistický katechismus*, 1. vydání, Baset, Praha, 2003, s. 14-15.

Dále bylo podle Gutha-Jarkovského nutné pro pochopení znát rozlišení pojmů cestování a turistika. Pojem cestování byl nadřazený pojmu turistika. Cestovatel byl tou první osobou, která poznávala nová místa. Cestování tedy zahrnovalo navštívení jeť neznámých končin. Cílem bylo cestování za poznáním. Turista však prováděl turistiku jako cestování za zábavou. Cestování je tedy nadřazeno pojmu turistika. Ale pojmy cestovatel a turista se mohou překrývat.²⁰⁸

Guth-Jarkovský rozlišoval podniknutí cestování za různými druhy účelů, které ale pravděpodobně převzal z Ottova slovníku naučného. Cestování rozdělil podle účelů na cesty obchodní, koloniální, misionářské, cesty k posvátným místům a cesty vdecké. Cestovatelé na vdeckých cestách měli poznávat klimatické, vodní a horské poměry v navštívené zemi, sledovat i dění na obloze nebo určit hloubku moře, dále pak poznat tamní rostliny, zvířata, domorodé obyvatelstvo a nerostné bohatství.²⁰⁹

Karel Domin započal své cesty, ze kterých vydával cestopisy, jeť v době, kdy probíhala v českých zemích zlatá éra cestovatelství. Druhou svou významnou cestu uskutečnil již v době, kdy zlatá éra začala postupně ztrácet svůj význam. Poslední svou cestu podnikl v době, kdy se blížila druhá světová válka, ve druhé polovině 30. let 20. století. Byl Karel Domin cestovatelem nebo spíše turistou? Nebo se v jeho cestování tyto pojmy prolínaly?

Pakliže by byl cestovatelem ten, kdo cestuje na neznámá nebo neprozkoumaná místa, ať už jde o celou zemi nebo pouze o určitou oblast, a má potřebu se o své zkušenosti podělit se svým okolím, ať už blízkým nebo širším okruhem lidí,²¹⁰ zařazení Domina do jedné z kategorií zařazená být pomalu jasné. Domin sice navštívil země, které byly již známy, ale jeho cíle byly vdecké a cílem bylo poznávat dosud nepoznané oblasti v takových zemích.²¹¹ Tato informace dává prozatím tušit, že Domin rozhodně nebyl turistou. Avšak položená otázka bude pojednána jeť v další části práce, a to z hlediska obsahu jeho cestopisů. Výsledek bude uveden až v závěru práce.

---

²⁰⁸ GUTH-JARKOVSKÝ, J., S., *Turistika: Turistický katechismus*, 1. vydání, Baset, Praha, 2003, s. 14-36.

²⁰⁹ GUTH-JARKOVSKÝ, J., S., *Turistika: Turistický katechismus*, 1. vydání, Baset, Praha, 2003, s. 38.

²¹⁰ OROVÍKA, M., *Velké dějiny země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 9.

²¹¹ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souších a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, Slovo k tenáři.

4 T I CESTOPISY PROFESORA BOTANIKY

První vybraný cestopis nesl název *Dvojím rájem* a Domin jej sepsal se svým univerzitním kolegou Jiřím Viktorem Daněšem během let 1909 až 1910. Byla to doba, kdy české země, které byly Dominovým domovem, patřily do soustátí Rakousko-Uherska, a doba, kdy se české cestování nacházelo uprostřed své zlaté éry²¹². Tuto dobu ale přerušila první světová válka, která znamenala zmenu možností pro cestování.²¹³

Po vzniku československé republiky se cestování začalo stávat lépe dostupným i pro většinu lidí. První republika byla obdobím dynamického rozvoje československého státu. V roce 1926 byl Domin pozván na mezinárodní botanický sjezd, který se konal v Ithace na Cornell University ve Spojených státech amerických. Po něm se rozhodl procestovat ostrovní oblast Malých a Velkých Antil v Karibském moři.²¹⁴ Z této cesty vznikl cestopis s názvem *Dvacet tisíc mil po souši a po moři*. Ten je rozdělen na tři samostatné knihy. První kniha má podnázev *Cesty po Západní Indii* a je rozdělena do dvou částí. Druhá kniha nese podnázev *Pod hvězdnatou vlajkou*. Právě tato kniha se zabývá cestou po Spojených státech amerických, která byla po sjezdu uspořádána organizátory pro účastníky sjezdu.²¹⁵ Tato oblast Dominu přilákala, ale cesty se zúčastnil. Těto knihou, která byla určena odborníkům, byla kniha s podnázevem *Země Kolibíků*.²¹⁶ Knihy *Pod hvězdnatou vlajkou* a *Země kolibíků* nebudou do práce zahrnuty, protože Spojené státy americké nenavštívil Domin primárně za účelem svého vlastního výzkumu. Podobně do této práce nebude zahrnuta kniha *Země kolibíků*, protože jde o vedlejší práci.

Poslední vybraný cestopis vznikl v době, která předcházela válečnému konfliktu v podobě druhé světové války. Kniha nese název *V írá Marockého sultána*. Cestopis vznikl na základě konání geobotanické exkurze v Maroku v roce 1936. Vydán byl až o čtyři roky později.²¹⁷

---

²¹² BOROVIKA, M., *Velké dějiny zemí Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 393-394.

²¹³ BOROVIKA, M., *Velké dějiny zemí Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 563.

²¹⁴ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, Slovo koncové.

²¹⁵ BOROVIKA, M., *Velké dějiny zemí Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 579.

²¹⁶ ARCHIV AKADEMIE VĚD, Osobní fond Karla Domina, karton . 5, inv. . 160, sign. III. e), *Pestré stěpiny ze světa*.

²¹⁷ DOMIN, K., *V írá marockého sultána*, Matices česká, Praha, 1940.

Zvolila jsem tento výběr, protože každý cestopis byl napsán v jiné době. První v době Rakousko-Uherska, druhý v době rozvoje a rozkvětu první československé republiky a poslední ve třetí dekádě 20. století, kdy evropský vývoj směřoval k druhé světové válce. Pro rozbor a poznání Dominových knih jsem si stanovila několik otázek, které jsou rozděleny na okruh vnitřních a vnějších otázek.

Vnitřní strukturou cestopisu se budou zabývat tyto otázky. Jak jsou jednotlivé cestopisy koncipovány? Jak píše autor o své osobě nebo o dalších členech výpravy? Co autor tená i popisuje? Je to pouze příroda, počasí, jeho zážitky z cesty nebo se zaměřuje i na popis domorodého obyvatelstva navštívených oblastí? Sdíluje autor tená i své zážitky a pozorování podrobně nebo volí spíše povrchní sdělení bez detailních popisů? Projevuje se v cestopisu autorovo odborné vzdělání?

Jako další otázky budou zařazeny otázky týkající se povolání Karla Domina jako vysokoškolsky vzdělaného odborníka. Pracuje autor nějakým způsobem se tená em? Oslovuje tená e? Dává mu úkoly? Dopřuje autor nebo poskytl podporu pro svá pozorování a nová poznání z procestovaných zemí nějakou další literaturou? Pokud ano, o jakou literaturu se jedná? Je to odborná literatura nebo literatura autorů, kteří cestovali dříve do těchto míst?

Vnější strukturou se budou zabývat otázky o tom, jak autor vysvětluje svůj zájem o sepsání cestopisu. Sdíluje tená i finanční částku, která byla potřeba pro vykonání cesty a lovků nebo instituci, která mu ji poskytla? Další otázky si kladou za cíl zjistit, zda se do Dominových děl promítalo tehdejší domácí nebo evropské dění. Uvádí autor v cestopisu náznaky nebo střílnosti na tehdejší poměry v jeho zemi nebo v Evropě? Dává najevo svůj politický postoj? Na tuto otázku navazuje otázka, zda se autor vymezoval nějakým způsobem vůči jiným rasám a etnikům?

Prostřednictvím zkoumání, zda používal pojem turista ve svém cestopisném vyprávění, si kladu za cíl zjistit, jestli lze Domina považovat spíše za cestovatele nebo spíše za turistu.

Cílem bude kromě již položených otázek v úvodu zjistit, zda došlo v Dominov psaní k vývoji jak z hlediska obsahové stránky a stylizace vyprávění.

Pro všechny vybrané cestopisy jsem použila výše uvedené otázky. Přesto nelze ke každému cestopisu postupovat stejným způsobem. V některých vybraných dílech nelze na které otázky použít nebo pro ně nelze nalézt odpovědi. Otázky nebudou v průběhu rozboru cestopisů zodpovídaný ve stejném pořadí, v jakém jsou uvedeny výše.

4.1 Dvojím rájem na Jávě a do Austrálie

Pro následující rozbor budu s oběma díly cestopisu *Dvojím rájem* pracovat jako s jednou knihou. Také jsem se zaměřila pouze na ty kapitoly, které jsou sepsány Karlem Dominem a kapitoly J. V. Dane–e jsem nezačlenila do rozboru.

V úvodu jsou oba autoři knihy označeni tak, že Dr. J. V. Dane– je soukromý docent české univerzity a techniky a Dr. Karel Domin je profesor české univerzity. Oba cestovali a sepisovali své poznání ještě v době, byl Dane– soukromým docentem a Domin mimořádným profesorem. Ovšem na začátku knihy jsou oba dva uvedeni jako mimořádní profesori České akademie věd v Praze. Bohužel ani jeden z dvou dílů cestopisu nemá uvedený rok vydání. V literatuře jsem objevila několik možností, kdy mohla být kniha vydána. Z knihy Josefa Kinského je patrné, že cestopis *Dvojím rájem* byl vydán poprvé v roce 1911 a podruhé v roce 1925.²¹⁸ Ale Michael Borovka uvádí pouze datum 1912. Pokud by bylo správné tvrzení Josefa Kinského, pak by se u cestopisu, s nímž pracuji, jednalo o druhé vydání z roku 1925, protože Dane– byl jmenován mimořádným profesorem až v roce 1912.²¹⁹ Pokud by bylo správné tvrzení Michaela Borovky, jednalo by se v případě pouliřvaného cestopisu, opravdu o rok vydání 1912. V této době byl Dane– jmenován do funkce mimořádného profesora.²²⁰

Dane– s Dominem cestovali na ostrov Ceylon, ostrov Jávě a do Austrálie kvůli vdeckému úělu a rozšíření vlastních vědomostí ve studiu botaniky.²²¹ Seznámení široké veřejnosti se svými zkušenostmi z pobytu v cizím prostředí po dobu patnácti měsíců²²² a se svými zážitky, považovali Domin s Dane–em za svoji povinnost. Ve studijní cestě je finančně podporovali Česká akademie věd v Praze a Ministerstvo kultury a využití a Česká Akademie císaře a krále Františka Josefa. Jakou částku tyto instituce cestovatelům přidělily, nebylo v cestopise uvedeno. V předmluvě knihy oba botanikové pouze uvedli, že podpora, která jim tímto institucemi byla poskytnuta, byla sice velmi vzácná, ale nedostaovala na pokrytí všech cestovních nákladů.²²³

---

²¹⁸ KUNSKÝ, J. *Čeští cestovatelé. Díl první*, Orbis, Praha, 1961, s. 289.

²¹⁹ BOROVIKA, M., *Velké divy země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 578.

²²⁰ MARTÍNEK, J., MARTÍNEK, M. *Kdo byl kdo: naši geografové a cestovatelé*, 1. vydání, Libri, Praha, 1998, s. 102.

²²¹ DANEŠ, J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl I, Cesta na Jávě a po Jávě*, J. Otto, Praha, s. 1.

²²² KUNSKÝ, J. *Čeští cestovatelé. Díl první*, Orbis, Praha, 1961, s. 284.

²²³ DANEŠ, J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl I, Cesta na Jávě a po Jávě*, J. Otto, Praha, s. 2

Domin s Dane–em nepatřili mezi cestovatele, kteří by se rozjeli do vybraných zemí bez povolení nebo prostřednictvím dopisů ke koloniálním vládám a zastupovali tak pouze sami sebe. Naopak. Oba byli vybaveni prostřednictvím listů ke koloniálním vládám od rektorátu C. k. Univerzity Karlovy-Ferdinandovy. Dále měli k dispozici doporučení pro Jeho Excellenci guvernéra generálního na Jávě od Královské nizozemské společnosti, aby jim jávské úřady vycházeli při jejich práci sbírání rostlin vstříc. Dalšími institucemi a osobami byly vláda státu Queensland, guvernér státu Queensland a zástupci queenslandských vědeckých ústavů a vědeckých společností. Dále pak podkvalifikovanému nakladateli panu c. radovi J. Ottovi a panu prof. Dr. P. Zenklovi, který se ujal korekce textu. Každý z předložených návrhů pak zvlášť podkvalifikovanými vybraným osobám,²²⁴ ale žádný z nich nesdělil, proč si k tomu vybral právě tyto osoby.²²⁵

Jak jsem již uvedla výše, cestopis sepsali autoři společně. Každý z nich sepsal určitý počet kapitol. V třetí kapitole sepsal Karel Domin. Kniha má dva díly. První díl zahrnuje odjezd z Evropy přes Indii na Jávě a pobyt na tomto ostrově. Druhý díl popisuje cestování po severovýchodním teritoriu Austrálie Queenslandu a pozdější cestu domů.

V úvodní kapitole Domin tená i sdělil, co vlastně obnáší příprava na cestu do zemí v tropickém zeměpisném pásmu. Popsal, jaké vybavení si sebou musel sbalit, jaké oblečení musel mít pro pohodlné cestování. Toto poučení tvoří jakousi uváděcí kapitolu. Pro tená je tato kapitola velmi zajímavá, protože autoři zde tená i ukázali, jakým způsobem by měli přemýšlet a chovat, jestliže se chystá cestovat. Tímto poučují a švédské tená e.

Nefl se vydal na cestu, dříve se seznámil s vědeckou odbornou literaturou o zemích, které se chystal procestovat. Když mluvil o cestování, připomněl tená i, že usnadněný způsob cestování má velké nevýhody, protože cestování tím ztratilo své kouzlo. Vznikly turistické cesty, po kterých cestuje většina turistů a švédští flinkři, kteří jsou známi pod názvem šglobe-trotters a ochuzují se o poznání přírody, domorodých obyvatel a dalších věcí.²²⁶ Dominovi byl tedy pojem turista znám. A poufňoval ho ve stejném významu, v jakém byl chápán ve druhé polovině 19. století, kdy se označení turista začalo poufňovat v českých zemích.²²⁷

Své vyprávění se autoři cestovatelé chronologicky podle procestovaných oblastí. V první kapitole byl tená uveden do cestopisné literatury. Tuto kapitolu psal Karel Domin.

---

²²⁴ DANETMĚJ., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávě a po Jávě*, J. Otto, Praha, s. 3.

²²⁵ DANETMĚJ., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávě a po Jávě*, J. Otto, Praha, s. 3.

²²⁶ DANETMĚJ., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávě a po Jávě*, J. Otto, Praha, s. 6.

²²⁷ ULMANOVÁ, K., *Cestování před sto lety, aneb, Vůde dobře, doma nejlépe: rozvoj českého turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovině devatenáctého století*, 1. vydání, Dokořán, Praha, 2011, s. 14-17.

Za adíl ji do knihy proto, aby vysv tílil, kde se vzal jeho zájem o cestování. P i této p íleflitosti p ípomn í, fle na n které cestovatele by se nem lo zapomínat.²²⁸ Zárove tím tená i vytvo il jakýsi malý základní obraz eské cestopisné literatury.

Na své pr zkumné cesty se cestovatelé vydali dne 25. ervence roku 1909. Z Prahy odcestovali ve dv hodiny ráno no ním vlakem do p ístavu Terst, kde se nalodili na rakouskou lo jménem Austria. Domin si neodpustil naráfku na její jméno. Doufal, fle její jméno šnení *p edzv stí zlych v cí, a fle se jim na ní povede lépe nefl v rakouském parlamentu v-em sbrat eným i nesbrat eným národ mō*²²⁹ Tato lo s nimi plula p es Suezský pr plav a Rudé mo e afl do Indie. Odtud se pak na jiné lodí vypravili p es ostrov Ceylon, dále pak na ostrov Jáva v Indickém oceánu.²³⁰

Od po átku je cestopis velmi ítivý. Vypráv ní je jednoduché. Neobsahuje p ehnané subjektivní lí ení nebo p ebujelý popis, ani neobsahuje fládné vyum lkované lí ení s p emírou p ídavných jmen a p íslovcí. Domin pouflívá styl psaní, který obsahuje jistou nadsázku a ob as i lehkou ironii. Informace, se kterými se cestovatelé seznámili, jsou st ízliv hodnoceny a p edkládány tená i. Pro ucelení obrazu vypráv ní o zemi nebo lidské kultu e p ídává Domin historii místa nebo kmen ílijících v t chto zemích. Za t mito informacemi následují také sd lení technického rázu, která p íblifují tená i hospodá ství dané oblasti nebo technické údaje o lodích, vlacích nebo jiných za ízeních, které vyufflival jako dopravní prost edek. V cestopisu jsou dále vlofleny dv mapky ostrova Jáva a teritoria Queenslandu,²³¹ pro p edstavu, kudy také vedla výzkumná a poznávací cesta.

Ve vypráv ní pouflívá ozna ení sebe a Dane-e jako šmyō. tená tedy te knihu takovým stylem, jakoby cestoval spole n s ob ma p írodov dci. V n kterých pasáfích knihy p ípomene Domin svou osobu, pokud chce sd lit sv j postoj k ur íté v cí nebo k problému, í popisuje p íhodu, která se mu stala na cestách. O svém kolegovi J. V. Dane-ovi mluví bu jako o p ítelovi Dane-ovi nebo jen jako o svém p íteli. Domin v t-inou vyufflívá ozna ení m j p ítel.²³²

---

²²⁸ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv*, J. Otto, Praha, s. 6.

²²⁹ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv*, J. Otto, Praha, s. 14.

²³⁰ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv*, J. Otto, Praha, s. 6.

²³¹ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv*, J. Otto, Praha. Viz DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha.

²³² DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv*, J. Otto, Praha. Viz DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha.

Dominovým záměrem byla zjevná snaha poskytnout tená i co nejvíce prostoru, aby si na informace, které se v cestopisu do té, vytvořil názor sám. Domin se nesnažil záměrně tená e poukázat nebo s ním manipulovat v jeho názorech.

V tomto cestopisu Domin nepracoval se tená em. Byl v roli vypravěče, který pouze vypráví své nové zážitky. tená e nijak neoslovoval.

Cestopis pokračoval popisem flivota na lodi během plavby po moři. Domin seznamoval tená e s denním režimem, se stylem stravování a druhem jídla, které bylo na lodi k dispozici. Na palubě bylo kromě autora pouze pět pasažérů. Domin je tená i popsal a popojil myšlenku, co si o nich myslí. Součástí pobytu na lodi byl i volný čas nebo čas zábavy. Oba autoři cestopisu a ostatní pasažéři strávili tento čas společně, a koliv nešlo o české pasažéry ale cizince. Mezi ostatními cestujícími byl Arab, a dále Němec, který měl fotoateliér v Indii, ale Domin ho nazýval Indem. O tomto Indovi autor knihy sdělil, že měl silné revoluční myšlenky a nesouhlasil s nadvládou Anglie v Indii. Jeho myšlenky ale nebyly pro došné přátelství s Dominem a Dane-em překážkou. Doplněním vyprávění o plavbě na lodi byl popis mořské scenérie, počasí a pilehlých ostrovů i pevniny. Domin také tená i vylíčil proplutí Suezským průplavem.²³³

Během plavby se loď zastavila ve dvou přístavech, v Port Saidu a Adenu. V obou přístavech Dane s Dominem vystoupili a prohlédli si přístavní město, o kterém pak Domin vypráví tená i. V Port Saidu popsal zdejší arabské obyvatelé, jak se oblékají, co jedí a jakého mají Arabové obchodního ducha. Kromě toho i přiblížil no ní flivot vybraných uliček přístavního města, přičemž jeho popis vyjádřil svůj nesouhlas s poskytováním erotických služeb za úplaty. V přístavu Adenu také popsal jeho obyvatelé Somálce, jejich obličej, flivot ve zdejších ulicích, obchodní zboží. Nezapomněl se zmínit o významnosti přístavu pro Angličany. Také se rozepsal o nemocech, které postihují tuto oblast. *Protože v celém Adenu nebyl hotel ani restaurace, přijali Domin s Dane-em pozvání na oběd od známé flidovky.*²³⁴ Vyprávění doplnil také zážitky s místními domorodými dětmi, které se snažily od nich jako od turistů získat nějakou odměnu za nošení zavazadel nebo předvádění různých akrobatických kousků. Když oba muži odmítli poskytnout odměnu malým výrostkům, tí po nich začali házet výkaly. Při plavbě lodě směřem do Indie se velmi zhoršilo počasí. Loď byla ztřívána plavbou velkými vlnami. Domin přitom onemocněl mořskou nemocí.²³⁵

---

²³³ DANET J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jáv a po Jáv*, J. Otto, Praha, s. 5-49.

²³⁴ DANET J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jáv a po Jáv*, J. Otto, Praha, s. 44.

²³⁵ DANET J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jáv a po Jáv*, J. Otto, Praha, s. 5-49.

P i doplutí do indického m sta Bombaye si pro Inda p i-la policie. Domin se domníval, že ho z ejm n kdo na lodi dop edu nahlásil. Rozvedl i my-lenku na revoluci v Indii. Tuto my-lenku ale odmítl s ohledem na to, že Indové nejsou sjednocení. Lidé jsou bez energie a zvyklí²³⁶ ší *pohlířet na b lochy jako na pány a vy-í bytostí* ō²³⁷

Do vypráv ní p idával dal-í r zné informace. Nap íklad o ú ednických procedurách na celnici p i vstupu do cizí zem . P íjezd do Indie provázela celní kontrola obou p írodov dc . Museli vyplnit formulá , že oba mají zbran . Poté je museli odevzdat. Odpoledne jim m ly být vráceny. Do-lo ale k problému a zbran jim byly málem zadrženy a navraceny ař p i odjezdu z m sta.²³⁸

Oba pánové se ubytovali v hotelu a popsali jeho vybavení i jídlo, které se zde podávalo. Vydali se na prohlídku m stem, p i které barvit vylí ili zdej-í p írodu a vegetaci, ptactvo, jídlo, které se v Indii konzumuje, a podrobn popsali obyvatel Indie. Obyvatelstvo Indie je velmi r znorodé. Domin se ho snařil p íblířit co nejvíce i s jejich kařdodenním řivotem, stylem oblékání a stylem stravování. Poznamenal si také, že Indové nejsou inteligentní, ale nejsou tak dot rní jako Arabové v Port-Saidu a Somálci v Adenu. Op t vyslovil názor, že Indové chovají úctu k b loch m, protože je považují stejn jako ostatní orientálci za²³⁹ ř vy-í stvo eníō²⁴⁰

Z hlediska řivotních pom r Domina velmi pobou ilo, že se Angli ané nestarají o to, aby v p ístavu zlep-ili zdravotní podmínky, které zp sobují nemoci. Je to pro n j neodpuřtitelný skandál. Pro tená e doplnil vypráv ní pou ením, jak se vyznat v sektách a nábořenstvích. Stranou neponechal ani oblékání a práci indických řen.²⁴¹ Op t nevynechal popis no ních ulí ek a řivota v Indii a vyřád il své pohor-ení nad řprostopá-ným řivotem zdej-ích řen.²⁴²

Zvlá-tní ást tvo í i vylí ení poh ebních zvyk Pars . Tyto zvyky poznal na vlastní o i. řMo o popsání zp sobu likvidace mrtvol. Bu byly spalovány na hranicích na speciálních

---

²³⁶ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv* , J. Otto, Praha, s. 50-62.

²³⁷ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv* , J. Otto, Praha, s. 52.

²³⁸ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv* , J. Otto, Praha, s. 50-62.

²³⁹ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv* , J. Otto, Praha, s. 50-88.

²⁴⁰ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv* , J. Otto, Praha, s. 58-59.

²⁴¹ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv* , J. Otto, Praha, s. 60-62.

²⁴² DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv* , J. Otto, Praha, s. 65-66.

místech s pohlížením p řibuzných, nebo byly ukládány do speciálních v řl, kde se jejich mrtvými t řly nakrmili supové.²⁴³

Pro cestování po Indii bylo nutné, aby si najali domorodého sluhu. Jako jeden dopravní prostředek pouřili vlak. řená i pak vylí řili jeho vybavení, cenu vlaku a v řci, které by si m řl vzít do vlaku kařdý cestovatel v Indii sebou. Rychlost vlaku srovnávali s dráhou císa ře Frantiřka Josefa z Prahy do Vídn ř. Necestovali v řak pouze vlakem. Zbytek cesty řli p řky. Procházeli malé vesnice a spali ve státních útulnách.²⁴⁴

Kdyř se vrátili do Bombaye, nav řívili na záv ř pobytu tamní divadlo, ve kterém hráli pouze mufli. Ti ale um řli dob ře sehrát i řenské role. K p řstavu se vydali ko řárem tařeným ko řmi. P ři odjezdu padl Dominovi pohled na ú ředního mufle, který se vy řplhal na ko řár a klátil nohama. Tento pohled mu p řipomn řl řna ře rakouské, byrokratické pom řy²⁴⁵. Pro odplutí z Indie se museli podrobit lékařské prohlídce je řt ř p řed vstupem na lo ř.²⁴⁶

P řed vstupem na lo ř je řekala lékařská prohlídka. S touto lo ří dopluli do m řsta Colombo na ostrov řeylon. Tomuto místu v noval Domin v knize pár řádk ř historie m řsta, popsal samotné m řsto. M řsto projeli najatou řik řou, u řníř pro řená ře uvedl cenu. Popsal tamní domorodce a park řictoria, ve kterém se zam řil na popis kvetoucích rostlin a strom ř.²⁴⁷

Z řeylonu zam řili lo ří do Malajsie do m řsta Penang. Cestou propukla na lo ří malárie. U Domina se tato nemoc neprojevila. M řsto Penang popsal Domin velmi dob ře. Popsal řivot jeho obyvatel, řínské chrámy a kn řlí a trh se zbořím. Následovalo dal ří m řsto k náv řt v řa řím byl řingapur. Kdyř cestovatelé do tohoto m řsta dorazili, dostal Domin vysokou hore ku. Tu se snařil lé řit velkými dávkami pyramidonu a chininu, které mu pomohly. Zda trp řl malárií nebo hore kami ři jeho p řitel, jak Domin nazýval Dane ře, se v cestopise neuvádí. Kdyř se uzdravil, prohlédl si m řsto, zde ří botanickou zahradu, pob řfí. Nezapomn řl se také zmínit o podnebí. Popsal zde ří státní ř ízení. Fotografování bylo bohuffel ve m řst řakázáno pod trestem v ření.²⁴⁸

Ze řingapuru odpluli francouzským parníkem do oblasti Batávie na ostrov řáva. Kařdý pasařér této lo ři, který plavbou na parníku poprvé řp řekro řil ř rovník, m řl být

---

²⁴³ DANET řJ., V., DOMIN, K., *Dvojím řájem. Díl 1, Cesta na řávu a po řáv ř*, J. Otto, Praha, s. 66-70.

²⁴⁴ DANET řJ., V., DOMIN, K., *Dvojím řájem. Díl 1, Cesta na řávu a po řáv ř*, J. Otto, Praha, s. 87.

²⁴⁵ DANET řJ., V., DOMIN, K., *Dvojím řájem. Díl 1, Cesta na řávu a po řáv ř*, J. Otto, Praha, s. 94.

²⁴⁶ DANET řJ., V., DOMIN, K., *Dvojím řájem. Díl 1, Cesta na řávu a po řáv ř*, J. Otto, Praha, s. 94.

²⁴⁷ DANET řJ., V., DOMIN, K., *Dvojím řájem. Díl 1, Cesta na řávu a po řáv ř*, J. Otto, Praha, s. 89-102.

²⁴⁸ DANET řJ., V., DOMIN, K., *Dvojím řájem. Díl 1, Cesta na řávu a po řáv ř*, J. Otto, Praha, s. 103-168.

podroben k tu. Domin se ale tomuto k tu nepodrobil, protože v té době trpěl nemocí s rázím dysenterie. A ani potom nezjišťoval podrobnosti onoho k tu. Po příjezdu se oba cestovatelé ubytovali v hotelu, vyžádali si povolení pro stříelné zbraně a vydali se poznávat město. Domin popsal jeho historii, druhy hotelů, obchody, městské muzeum. Zmínil se i o domorodém jávském průmyslu, o prodeji sarongů a batikovaných látek, o přístavování rýfle. Opět nevynechal ani šulky lásky a v souvislosti s tím také popsal flenské obyvatelstvo města, které bylo podle něj velmi ovlivněné. K získání informací o zdejším obyvatelstvu a jeho kultuře přišlo setkání Domina a Daneše s krajanem, který zde žil. Ten je provedl městem a poskytl jim mnoho informací o zdejším životě. Na ostrov Jáva pobýli oba cestovatelé několik měsíců, ale pravděpodobně se rozdělili a každý navštívil jiná místa. Stejně jako v Indii, i tady si najal Domin služku. Do vyprávění Domin přidal také geografický popis ostrova.²⁴⁹

Domin vyprávěl o svých cestách a zážitcích velmi podrobně. Jako zajímavost přidal Domin do cestopisu ukázkou malajské řeči. Prohlásil o ní, že je poměrně jednoduchá. Když přišel o kulturu obyvatel na ostrov Jáva, sděluje tená i velmi podrobné detailní situace jejich vzájemného života. Popsal nejen oblékání místního domorodého obyvatelstva, ale také i jejich vnímání života a životní styl. Na závěr jedné kapitoly právě o domorodcích připsal malé zamyšlení o tom, kdo je vlastně nevzdělaný. Zda je tím nevzdělaným domorodcem nebo bledoch, a co si oba o sobě pravděpodobně myslí.²⁵⁰

K informacím o domorodém obyvatelstvu připojil jídla a styl stolování a také jejich pohlavní život a vnímání manželství. Kromě domorodých obyvatel bydleli na ostrově v městech i jiní obyvatelé. Domin popsal jejich zvyky, které provádějí při svatbách, pohřbu a oslavě nového roku.²⁵¹

Když Domin popisoval domorodé obyvatelstvo na Jávě, a později i v Austrálii, nezaujal žádné výrazné stanovisko vůči nim, jakožto odlišné rase i etniku. U australských domorodých obyvatel pouze vyjádřil názor, že jsou velmi ovlivnění. Pokud vyjádřil určitým způsobem nesouhlas, šlo spíše o sdělení tená i bez dalšího podtextu, ve kterém by dával najevo svůj odpor.

Domin se ale nevěnoval pouze pozorování života domorodců. Jeho zájem ležel hlavně v přírodních oblastech, především v oblasti botaniky. Navštívil botanickou zahradu

---

²⁴⁹ DANETŠ J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jávě*, J. Otto, Praha, s. 115-145, 299-304.

²⁵⁰ DANETŠ J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jávě*, J. Otto, Praha, s. 145-275.

²⁵¹ DANETŠ J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jávě*, J. Otto, Praha, s. 154-275.

v Buitenzorgu. V cestopisu popsal tropické botanické zahrady, uflitkové rostliny Jávy, tropické ovoce, květy v tropických pralesech. Popsal, jak mohl i nemohl fotografovat rostliny v tropickém pásmu. Rostliny nejen fotografoval a popisoval, ale také sbíral. V souvislosti s tím p řidal do svého vyprávění i zážitky pro pobavení tená e. Pro sběr rostlin pot eboval místní domorodé d ti, které mu nosily r zné rostliny a dal-í jiné v cí a které za tuto práci od n ho dostávaly odm nu. Pí-e, fle t chto d tí bylo celkem padesát. asto se mu stávalo, fle ho d ti napálily. Nap íklad mu naschvál p inesly n co, co vypadalo jako zakuklený motýl, ale byl to šumelō malých vos, které Domina popíchaly na ruce a dlouho je musel hubit ve své chatce, kam mu je d ti p inesly.²⁵² Vedle vegetace popsal i zdej-í zví ata, ptactvo, hady a hmyz. Kdyfl netrivil as sb rem rostlin, vydával se Domin se svým p ítelem na r zné výlety do sope ných poho í a podnikali výstupy na zdej-í vyhaslé i áste n vyhaslé sopky na jihozápad ostrova Jáva.²⁵³

Domin se p í pobytu v t chto tropických oblastech setkal s projevy r zných nemocí, které zde hrozí. Pro tená e cestopisu je velmi zajímav popsal.²⁵⁴

Oba p írodov dci podnikli svou cestu za primárním ú elem, jehofl cílem byla studijní cesta pro roz-í ení jejich botanických znalostí a poznání dal-ích druh rostlin. Pouze t mito informacemi by ale tená e neuspokojili. Jejich vyprávění nebylo jen o kvetoucích rostlinách v nav-tívených zemích. Bylo také o popisu po así, podnebí a klimatu a o druzích zví at. Domin ale nezapomn l popsat také flivot a kulturu tamního domorodého obyvatelstva. Aby pouze nepopisoval to, co vidí, p idal své zážitky, které se týkaly jeho práce, poznávání plod nebo setkání s tamními lidmi, aby jimi pobavil tená e.

Z ostrova Jáva vypluli Domin s Dane-em 1. prosince 1909 do Austrálie, konkrétn do jejího severovýchodního teritoria Queenslandu. Domin s Dane-em v tomto teritoriu n kolik m síc flili a poznávali flivot zdej-ích obyvatel. Prvních n kolik kapitol v cestopisu je sepsáno Ji ím Viktorem Dane-em. Domin na n ho navazuje s vyprávěním o výstupu na n kolik zdej-ích vyhaslých sopek. P i t chto výstupech poznávají australské po así. Úmorná n kolikadenní vedra se st ídají s n kolikadenními lijáky. Krom výstup na zdej-í vrcholky, po ádali i exkurze na jih podél pob effí nebo procházeli zdej-í dflungle. K pobytu v teritoriu Queenslad pot ebovali domorodé ernochoy, aby jim pomohli s jejich cestovním

---

²⁵² DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv*, J. Otto, Praha, s. 163.

²⁵³ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv*, J. Otto, Praha, s. 154-355, 489-540.

²⁵⁴ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv*, J. Otto, Praha, s. 276-198.

vybavením p i prozkoumávání krajiny a p i prosekávání k oví. Podle Domina jsou austral-tí domorodci velmi leniví a nespolehliví. P i návratu z vrcholku Belenden-Keru, kdyfl procházeli pralesem, jeden jejich erný domorodý nosi bez jejich svolení opustil skupinu. Aby se cestovatel m nestávalo, fle jim domorodý nosi ute e nebo je neuposlechne, najali si na nosi e dohled v podob místního policejního konstábla.²⁵⁵

To fle oba p írodov dci podnikali cesty a výstupy po Queenslandu neznamenal, fle by -lo o jednodenní výlety a každý den se vraceli do hotelu. Naopak asto spali pod -írym nebem v dflungli.²⁵⁶

P i poznávání australského teritoria se zajímali jak o rostliny, tak i o jejich zví ata. V neposlední ad je velmi zajímav flivot zdejších domorodých obyvatel, kte í flili roztrou-eni jifl v n kolika málo kmenech. Tě o posledních n kolik p vodních šdivokýchõ kmen , kte í nebyli zasafeni inností kolonizátor a organizátor misijních inností. Domin popsal jejich vzhled, flivot, zp sob opat ování potravy, jejich kulturu. Jakousi kulturou t chto domorodých obyvatel bylo po ádání zvlá-tních souboj , které mají p ipomínat souboje, které se konaly v historii t chto domorodých kmen .²⁵⁷

V t-ina tehdej-ích kmen v dob kdy Domin s Dane-em Austrálii nav-tívili, flila jifl usedlým flivotem. K jejich p edchozí zm n p isp la k es anská misijní innost. Tím se zde vytvo ila také po etná skupina mí-enc . Na tomto míst Domin neváhal sd lit sv j názor tená i na po ínání k es anských misií a misioná . Tuto innost Domin pochválil, ale ve výsledku s ní nesouhlasil. Podle n j je tato innost jednostranná. Domorodci a mí-enci byli sice civilizovaní, ale nebyli zu-lecht ní. Kritizuje pouze náboflenské zam ení misií. Domorodí obyvatelé chodí t ikrát denn do kostela, cofl je-t více pomáhá jejich uvoln né morálce bez snahy pracovat.²⁵⁸

P i p íleflitosti prozkoumání ostr vku blízko pevniny se seznámil s místním civilizovaným domorodým ernochem, který byl nazýván král Jan. Tento domorodec dostal uniformu a boty od bílých obyvatel, kte í sem p ijeli, a nau il se anglicky. Získal si respekt ostatních. Protofle jednal s bílými obyvateli a m l od nich uniformu, za ali ho nazývat králem

---

²⁵⁵ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 81-111.

²⁵⁶ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 81-111.

²⁵⁷ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 133-147.

²⁵⁸ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 249-289.

Janem. Domin ale napsal, že sám král Jan, a koliv je na sv j titul, uniformu a boty velmi hrdý, v bec nezná význam tohoto slova.²⁵⁹

Od krále Jana se Domin dozv d l mnoho informací o zdejších obyvatelích, mezi n flza adil jak civilizované domorodé obyvatelstvo, tak i je-t posledních n kolik divoce fljících kmen . Dozv d l se o flivot a kultu e stále divoce fljících kmen . Díky tomu pak tená i mohl popsat, jak mezi sebou tito lidé fljí, jak se stravují, jak se oblékají, jak loví, jaké mezi sebou konají ob ady, kdyfl chce mufl získat flenu nebo p i svatb , jak vytrhávají bolavé zuby a jakými trpí nemocemi. Zajímavé také bylo vylí ení vztahu mezi muflm a flnou. fiena je v této kultu e chápána jako v c a je pod adn j-í nefl domácí zví e, kterým se míní pes dingo. Muflí velmi asto bijí své fleny, a kdyfl p itom projeví náznak bolesti, kmen to vnímá jako projev slabosti. Tyto fleny nikdy nepoznaly svobodu a úctu, proto se tomuto hrubému zacházení prakticky nebrání. Takovému zacházení nejsou domorodé fleny u-et eny ani v dob t hotenství.²⁶⁰

Domin se snažil vyvracet mýty o kanibalismu domorodých erno-ských obyvatel na bílých obyvatelích. Tradi ní informací, která se vypráv la o australském domorodém obyvatelstvu, bylo, že sou ástí jejich kultury je i kanibalismus. Domin se v-ak dozv d l, že dnes je to spí-e jifl mýtus. Král Jan mu potvrdil, že kanibalismus je-t n kte í domorodí divocí obyvatelé mohou praktikovat, ale i p esto tento zp sob obflivy ufl d ív nebyl zase afl tak astý. Sám sice potvrdil, že jako mladý si pochutnával na lidském mase, a podle Domina mu p i té vzpomínce šsvítilyõ o i, ale že tento zp sob obflivy domorodc nebyl afl tak astý. Ke kanibalismu mohlo také docházet i v p ípad , že zem el n jaký len kmene p irozenou smrtí a nebyl nemocen. Stávalo se, že i mrtvá novoroze ata nebo d ti pokro ilej-ího v ku byly sn deny svými rodi i. Ti to údajn m li d lat, aby po d tech dlouho netruchlili. To ale neznamená, že by u domorodých matek nebyl siln vyvinut mate ský cit.²⁶¹

Domin se snažil vyvrátit mýtus šd sivéhoõ a bájného kanibalismu informací, že pokud byl páchán kanibalismus, bylo to pouze mezi jednotlivými domorodými kmeny. Maso bílých obyvatel je prý pro erné domorodce odporné. Dnes ufl kanibalismus prakticky vymizel.

K informacím o dne-ních fljících domorodých obyvatelích p ipojil Domin také jejich historii a osídlování kontinentu Austrálie Evropany. Toto osídlování a útoky proti

---

²⁵⁹ DANET^{TM}J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 263-273.

²⁶⁰ DANET^{TM}J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 148-183.

²⁶¹ DANET^{TM}J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 167-173.

domorodce m ozna il jako velice smutné a poukázal na špatné chápání a zacházení s domorodci ze strany bílých obyvatel.²⁶²

Po prozkoumání přírody s různými druhy zvířat a s divokými i civilizovanými domorodými kmeny se Domin s Dane-em vydali do měst, které byly převážně obydleny bílými. V těchto městech poznávali jejich kulturu, hospodářské zřízení, školy, hotely a opouštěli místní krajinu kolem měst. Když se přesunovali z jednoho města do druhého, potkali při cestování vlakem místního farmáře, který se označuje obecně jako squatter a dali se s ním do řeči. Začali si navzájem vyprávět o svých zemích, kde žijí. Seznámili ho s českými zeměmi a pomohli mu k rakouským a říšským Novým Zemím. Australský farmář z toho pojal podezření, že Domin s Dane-em jsou průpioné Nových Zemí a chtějí prodat Austrálii. Naštěstí mu oba přírodovědci tuto myšlenku vymluvili.²⁶³

Při návratu v městě Brisbane uspořádali přednášku o svém cestování v Královské společnosti. Při přednášce je guvernér státu Queensland uveden jako zástupce nejstarší pražské univerzity ve střední Evropě a připojil i několik poznámek o českém národu, což se pak objevilo na druhý den v novinách. Oba cestovatelé poskytli novinářům rozhovor o svých cestách. Guvernér je poté pozval na večeři. Domin si s guvernérem a jeho dcerou povídal o vědech a uměních. Protože guvernér pobýval jistě čas v Praze, velmi se o Dominovo vyprávění zajímal.²⁶⁴

V tomto městě se přátelé Dane- a Domin rozdělili. Dane- pokračoval v cestování po Austrálii a vydal se do nejzápadnějších končin Queenslandu. Domin se odtud vydal ještě na týdenní pobyt do Nového Jižního Walesu. Odtud směřoval na jih do Sydney a jeho okolí, kde se vnoval převážně návratu botanické zahrady. V některých částech cestopisu, kde Domin popisoval návratu v botanických zahradách, sdílel i velmi podrobné informace o tamní květeně. Uváděl i její latinské názvy. Autor toto rozšíření možná vnímal jako doplnění v domostí květeně a nutnost pro obhájení dle vozu své cesty. Nebo to byla snaha ukázat rozsah svých v domostí. V těchto pasážích knihy zmíní uje mimo jiné i odbornou literaturu jako podporu pro svá tvrzení ohledně rostlinných druhů.²⁶⁵

Potom se Domin vydal do Melbourne, kde také navštívil botanickou zahradu a ještě zoologickou zahradu. Na tomto místě si povímal politického dění v Austrálii. Při návratu v

---

²⁶² DANET^{TM}J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 148-155.

²⁶³ DANET^{TM}J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 290-378.

²⁶⁴ DANET^{TM}J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 389-398.

²⁶⁵ DANET^{TM}J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 397-412.

m sta si poznamenal, že dne 25. 4. 1910 se konala oslava vítězství dle Inické strany ve volbách. Domin to komentoval slovy, že australské dle Inictvo je jiné než naše a že to souvisí s jejich značným blahobytem a se svobodou v celé zemi. Z Melbourne se vydal na západ do města Adelaide, z něhož odcestoval lodí, která plula na ostrov Srí Lanka do města Colombo. Na této plavbě potkal pruského barona, který vykládal, že v-ě, co je v Austrálii vykonané, pochází od Němců. Domin k tomu do cestopisu poznamenal, že v-ichni pasažéři lodi, kterými byli v podstatě pouze Angličané a Australané se mu vysmáli. Nezapomněl také popsat toto loďní osazenstvo. Během plavby byla na loď doručena zpráva, že zemřel král Edward VII.²⁶⁶

Své vyprávění Domin zakončil popisem návratu vyprávěním o několika městech po cestě zpátky domů a popisu, jak těžké a pracné bylo znovu a znovu přebalovat nasbíraný rostlinný materiál v bednách, aby nezplesnivěl. Na závěr cestopisu přidal několik kapitol z oblasti přistávání plodin v Austrálii, jakými jsou kávovník, skořicovník a čajovník.²⁶⁷

Při odjezdu z přístavu Terst do Prahy vlakem se setkal s potífkami, protože si ve vlaku dopředu zamluvil místo, ale úředník ho na něj nechtěl pustit. Nakonec se Domin do vlaku dostal, ale vyjádřil velký nesouhlas a kritiku rakouských poměrů.²⁶⁸ Nenápadně tak vyjádřil narážku na fungování rakouských poměrů. Nadále to již nekomentoval.

4.2 Shrnutí cestopisu Dvojím rájem

Vyprávění auto i cestopisu se adili chronologicky podle průběhu cesty. Cestopisy psali oba autoři, ale jednotlivé kapitoly psali zvláště, nikoliv dohromady. Vyprávění je jednoduché bez přehnaného subjektivního líčení a popisu autorových pocitů. Jeřtivé a zážitky jsou sdělovány s jistou nadsázkou, odstupem a lehkostí. Svě zážitky Domin stězlivě hodnotí a předkládá je tená i.

Ve většině kapitol Domin používal pro označení sebe a svého kolegy Dane-ě oslovení šmyč. Pouze v některých případech, když chtěl sdělit tená i své postoj k určitému zážitku, problému, nebo své pocit, používal první pád.

O svém kolegovi Dane-ovi hovořil buď jako o příteli Dane-ovi nebo jen jako o svém příteli. V většinou ale používal označení m je přítel, výjimečně pak m je přítel Dane-ě.

---

²⁶⁶ DANETMĚJ., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 639-670.

²⁶⁷ DANETMĚJ., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 741-788.

²⁶⁸ DANETMĚJ., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 789-798.

Co se týče prezentace vlastních osob, své povolání a tituly autoři zmínili pouze v úvodu a na titulní straně knihy. V samotném vyprávění neuváděli své akademické tituly, ani na ně neupozorovali.

Prostředí byl Domin botanikem, jeho kapitoly v cestopisu obsahovaly i další informace. Popisoval tropické prostředí, podnebí a klima navštívené země a tamní flijící druhy zvířat. K tomu připojil informace o životě a kultuře tamního domorodého obyvatelstva. Mimo to obsahovalo jeho vyprávění různé zážitky, ať už o poznávání místního ovoce nebo o setkání s domorodými lidmi. Snáhl se jimi jen pobavit i poučit. Aby mohl jená i podat ucelený obraz o navštívené zemi, přidával informace o historii, o hospodářství země, a také o úřednických procedurách na celnici při vstupu do cizí země.

Domin o svých zážitcích vyprávěl velmi podrobně. Když psal o kultuře obyvatel na ostrov Jáva, nevynechal velmi podrobné detailní situace z jejich společnosti. Když vyprávěl o podílení postavení australských domorodých kmenů v jeho svém muzeu, nebo o předání kešanských misí, neváhal sdělit svůj názor na tato témata jená i.

Autorovo odborné vzdělání se v cestopisu projevilo, protože jená i velmi podrobně informoval o tropické květině. Do popisu začlenil i její latinské názvy. Domin to pravděpodobně vnímal jako samozřejmost, když byla jeho primárním cílem pro cestování vdecká cesta za rozšířením botanických znalostí.

Jako projev jeho povolání bych také hodnotila jeho snahu o střízlivé nazírání kultury australských domorodců, když se snažil vyvracet mýty o kanibalismu bledů. I přes toto vyvracení mýtů a senzačních historek se Domin nesnažil záměrně jená i poučovat nebo s ním manipulovat v jeho názorech.

V tomto cestopisu Domin nepracuje se jená i. Byl v roli vypravěče, který pouze sděloval své zážitky. jená i nijak neoslovuje.

Domin pro podporu svých pozorování a pro doplnění celkového obrazu vyprávění používal odbornou literaturu z oboru přírodních věd i literaturu cestovatelskou. Odborné literatury využíval nejvíce v případě, když se vnoval popisu rostlin a potřeboval doplnit nebo podpořit svá tvrzení ohledně rostlinných druhů. Cestovatelskou literaturu používal pouze jako doplnění a rozšíření základních vědomostí jená i o osobách, které cestovali do stejných zemí jako on nebo i do jiných.

Domin si otevřeně nestěžoval na domácí poměry v jeho zemi nebo v Evropě. Pouze do vyprávění začlenil drobné nářky. Pro pochopení celého cestopisu se domnívám, že schválně vložil do textu nářky na neschopnost a nefunkčnost politických a byrokratických poměrů

v Rakousku. Tyto nářečky byly dvě, první umístil na začátku vyprávění, a druhou uvedl, když vyprávěl o problémech po cestě domů. Avšak je třeba odpovědět na otázku, zda tím něco sledoval nebo šlo pouze o potěšení z vlastní zručnosti.

Svojí politický postoj dával najevo, když se vracel ze studijní cesty přes Melbourne, kde ve volbách zvíťazila dělnická strana. Domin se nad tímto vítězstvím podíval, ale tená i sdělil, že australské dělnictvo není stejné jako dělnictvo z českých zemí a díky tomu žije dělnictvo v Austrálii v blahobytu a svobodě.

Jistý nacionální prvek by bylo možné najít v Dominově vyprávění ve chvíli, kdy píše o vyprávění guvernérovi státu Queensland o věcech a jejich obyvatelích. O své domovinu vyprávěl také o kterém australským lidem, když cestovali vlakem po Queenslandu.

Seznámení široké veřejnosti se svými zručnostmi z pobytu v cizím prostředí trvajícím patnáct měsíců a se svými zážitky považovali Domin s Danem za svoji povinnost. Ve studijní cestě na Ceylon, Jávě a do Austrálie pro rozšíření vdeckých znalostí je finančně podporovaly C. k. ministerstvo kultury a využití a česká akademie císaře a krále Františka Josefa. Jakou částku tyto instituce cestovatelům přidělily, Domin nepsal.

Domin s Danem nepatřili mezi cestovatele, kteří by se rozjeli do vybraných zemí bez povolení nebo prostřednictvím dopisů ke koloniálním vládám a zastupovali tak pouze sami sebe. Naopak.

V tomto cestopisu Domin nezaujímá žádné výrazné stanovisko vůči jiným rasám nebo etnikům. Pokud vyjádřil určitým způsobem nesouhlas, šlo spíše o sdělení tená i bez dalšího podtextu, ve kterém by dával najevo svůj odpor. Jediná vlastnost, kterou u jiných etnik kritizoval, byla jejich lenivost a lhostejný postoj k práci.

4.3 Afl na konec světa do Západní Indie

Cesty po Západní Indii jsou dvoudílným cestopisem, který je součástí souboru s názvem *Dvacet tisíc mil po souši*, který je rozdělen do tří samostatných knih. První kniha má dva díly a její podnázev zní *Cesty po Západní Indii*. Tato kniha se vnuje oblasti ostrovů Velkých a Malých Antil v Karibském moři. Druhá kniha má pouze jeden díl a její podnázev zní *Pod hvězdnatou vlajkou*. Tato kniha pojednává o cestě po severní Americe. Na této cestě Domina zajímala města, příroda, sociální a kulturní poměry, život a národní zvláštnosti

amerických obyvatel a d jiny Spojených stát amerických.²⁶⁹ Protože ale severní Amerika nebyla v pop edí Dominova cestovatelského zájmu, za adil vypráv ní o ní afl jako druhou knihu, p estofe tuto oblast nav-tivil na své cest jako první. T etí kniha byla vydána zvlá- pro odborníky a nese název *Zem kolib ík* .

Druhý díl *Cest po Západní Indii* je sestaven podobn jako první díl. Domin cestoval s manželkou a vypráv l o stejných místech a ostrovech, které nav-tivil, s tím rozdílem, že podrobn ji popisoval výpravy a exkurze do p írody a znovu popisuje okolí m sta, kde se s manželkou ubytoval. Do vypráv ní op t v lenil historii mnoha míst, a nejednou i celé kapitoly o historii poznaných míst.

Cestu do Ameriky podnikl za ú elem ú asti na mezinárodním botanickém sjezdu. Po tomto sjezdu vyuffil p lefitosti a podnikl svou vysn nou cestu na ostrovy v Karibském mo í. D vodem k podniknutí výpravy po ostrovech Malých a Velkých Antil byla jednak láska k pohádkám a fantastickým p íb h m o bájných zemích a nadp irozených postavách, a tedy i motivace pro cestování. V dosp losti ale poznal pohádky jiného druhu. Pohádky našel v p írod , v lese, horách nebo na loukách. Domnívám se, že návratem do t chto pohádek se pro Domina stala mořnost cestování a objevování neznámých kout zem . Protože napsal, že pohádky šjsou v-ude, ale nejvíce a nejkrásn j-ích najdeme tam, kde afl dosud lov k nezasáhl svou hrubou a ni ivou silou v tajuplnou í-P írody. Jsou v lesích u bublajících pot k , nad nimiž se sklán jí v jí e a krajky kapradin, jsou v zadumaných jezerech, na horských vý-ínách i na nebety ných -ítech. Jsou v-ude tam, kde je pravá p íroda a samota. N kte í na-í básníci a beletristé vypráv jí nám tyto pohádky. Mn to v-ak nesta í. Vyrostl jsem a chci pohádky prořívati, a nespokojím se jifl jen nasloucháním neb tením.²⁷⁰ Takto vysv tloval jeden ze zám r k cestování po Západní Indii. P edev-ím ale cht l poznávat. Také je to pro mne jeden z d vod , pro Domina nepovařuji za oby ejného turistu, který by chodil pouze po vy-lapaných cestách, a koliv jich bohat vyuffival. Domnívám se, že sám sebe chápal spí-e jako cestovatele, p estofe nav-t voval místa, která byla jifl mnohokrát nav-tivena p ed ním. Vede m k tomu i jeho odkaz na cestu v letech

---

²⁶⁹ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po sou-í a po mo í. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, Slovo k tená í.

²⁷⁰ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po sou-í a po mo í. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, Slovo k tená í.

1909 - 1910, kterou procestoval za účelem vdeckého poznání. *Šel jsem si ze své duše flivot zase plně flit tak jako před estnácti lety, ne jen malicherně pitvat.*²⁷¹

V úvodu své knihy Domin připomenul první světovou válku a po ní vznik Československé republiky, která, jeho slovy, vznikla po dlouhém strádání a omezení. Uvedl, že po vzniku republiky se namísto cestování v noval práci pro svou vlast. Zaměřil se na výzkum české a slovenské přírody a v noval se svým flák m. Dále uvedl, že po pár letech se v Československu i v Evropě vytvořila nová rovnováha. V průběhu svého vyprávění ufl o politické situaci v rodné zemi ani v Evropě nemluvil, afl na několik výjimek, kdy připomněl Československo. Ovšem v takovém případě šlo o prosté srovnání poměrů tanních a domácích, nefl nacionální připomenutí vlasti.²⁷² Uvedl také, že jifl předtím měl v plánu prozkoumat přírodu Brazílie, ale k této cestě nedošlo kvůli neekným překážkám. Dál ale jifl d vody nerozvádí.

Finanční podporu pro cesty po Západní Indii mu poskytly Ministerstvo kolství, n jaké peníze dostal z přednášek v Ithace na botanickém sjezdu, ale to mu nestačilo a byl nucen si vypůjčit na cestu peníze. Zejménu kvůli podpoře Ministerstva kolství a národní osvěty měl potěbu jifl v úvodu připomínat, že se mnohdy uskromnil, aby ukázal, že poskytnutými penězi neplýtvá. Tato tendence je znát ješ v prvních dvou kapitolách knihy. Poté jifl nemá potěbu upozorovat na to, jak se snažil šetřit peníze a omezovat se ve stravování.

Na cestu k ostrovům velkých a Malých Antil se Domin vydal dne 16. října 1926 z New Yorku společně se svou manželkou. Odpluli parníkem jménem Dominica smrem k ostrovům v Malých Antilách. Během cesty popsal pobyt na parníku, kterým pluli, pasaféry na lodi a moře s jeho flivosty, kteří ho obývají. Po cestě zasáhl jejich parník okraj hurikánu. Jako první ostrov Malých Antil navštívili ostrov St. Thomas. Na tomto ostrově strávil několik dní. Poznal a popsal štená i zdejší krajinu velmi barvitě, podnikl výlet na zdejší vrchol hory.

Zpoátku uvedl několikrát ve svém vyprávění datum a čas.²⁷³ Z tohoto způsobu psaní lze usuzovat na deníkovou formu cestopisu. Autor však od této formy brzy upustil.

---

²⁷¹ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, Slovo k štená i.

²⁷² DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 38.

²⁷³ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 6-23.

Pokud mluvil o sobě a o své manželce, ve většině případů používal oslovení šmyšle. O své cestě vyprávěl Dominus převážně v přítomném čase. Cestu popisoval ať už stručně a zdlouhavě. Když s lodí plouvali k pobřeží, začal ho velmi barvitě tená i popisovat. Za toto sdělení vsunul krátkou pasáž s historií místa nebo s popisem vegetace, a po tomto sdělení opět následoval zbytek popisu místní krajiny, případně vylišení zakotvení lodi v přístavu.²⁷⁴ Dominus své vyprávění velmi šnatahoval a často bylo příliš zdlouhavé pro tená e s p emírou naprosto nepodstatných nebo nezajímavých věcí.

Pojem turista Dominus mnohokrát zmínil ve svém vyprávění. A to i takovým způsobem, že tená se mohl domnívat, že do pozice turistu staví sám sebe. Tímto o sdělení tená i o proceduře na celním úřadě před odjezdu za Spojených států amerických. Dominus napsal, že *Pro československého turistu, jehož kapsám se tu značně ulehčilo a který z obavy před šokem raději nepočítává s potřebovanými dolary na naše koruny, zdá se tato procedura více než zbytečná. Má-li kdo diplomatický pas, nepotřebuje ovšem tohoto povolení a může kdykoliv dát sbohem Americe bez prohlídky a jiných formalit a bez jediného razítka na pasu.*²⁷⁵

Pokud je člověk, který používá motorových dopravních prostředků pro přepravu na svých cestách, označen jako turista, mohl by být Dominus chápán na svých cestách po Západní Indii jako turista. Používal totiž také auta jako dopravního prostředku.²⁷⁶ Ovšem šlo o situaci, kdy se potřeboval přepravit z místa na místo, proto že ne vždy zvolil tento způsob. Pokud šlo o rozhodnutí, zda procestovat celý ostrov autem za několik hodin bez zastávky s povrchním poznáním okolí, zvolil raději variantu svého výletu po okolí, která ho obohatila daleko více.²⁷⁷

Použití pojmu turista podle mne bylo naprosto záměrné. Ovšem ne ve snaze poukázat na sebe jako na turistu, ale použít dobovou terminologii, kterou našel Jiří Stanislav Guth-Jarkovský.

---

²⁷⁴ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 383-393.

²⁷⁵ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 3.

²⁷⁶ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 612.

²⁷⁷ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 249.

B hem tení jeho cestopisu se mi nepodařilo zjistit, zda cestoval podle nějakého průvodce nebo podle předem naplánované trasy, kterou by se inspiroval v literatuře. Alespoň se o tom v cestopisu nezmiňuje.

Z ostrova St. Thomas pokračoval na ostrov Santa Cruz. Tento ostrov mohl Domin procestovat celý autem, ale raději poznal pouze jeho malou část pomocí silnic s velkou bezpečností. Popsal také, jak se pěstuje cukrová třtina na velkých plantážích. Také se vykoupal v moři.²⁷⁸ Ze Santa Cruz pokračoval blízko ostrov Saba. Tento ostrov popsal velmi barvitým, ať pohádkovým způsobem. Na tomto ostrově se nacházela strmá hora, která Dominovi připomínala pohádky z dětství, především pohádku od Boženy Němcové. Po návratu v Saby odplul na parníku na ostrov St. Kitts.²⁷⁹

Volba způsobu prozkoumání menší oblasti ostrova nejlépe procestování autem a poznání celého ostrova může vést k závěru, že na Dominu nelze pohlédnout jako na obyčejného turistu, který jde pouze po povrchních záležitostech a poznáním okolí. Namísto toho, aby poznal celý ostrov pouze z auta, raději poznával malý kus ostrova detailně. Na této cestě po Americe však jistě necestoval takovým způsobem, jakým cestoval po Jávě a Austrálii. Ať se ubytoval v hotelech a putoval i po švytlapaných cestách a neznámá místa stále navštívoval, případně objevoval, ale jistě daleko méně. Tímto zjištěním bych chtěla podpořit svou domněnku, že Domin pomalu stával spíše cestovatelem-turistou. Pravděpodobně tomu tak bylo, ale ne zcela úplně.

Na ostrovech St. Kitts popsal podrobně jeho obyvatelstvo. Popsal vzhled mužů a žen. Černošská mládež byla pro něj velmi hluchá. Zaujalo ho, že zdejší obyvatelé často trpěli samomluvou. Také zde viděl mnoho mrzáků, jak flebrají o peníze. Mnoho zdejších obyvatel flebralo o nějaké peníze od návštěvníků. Návštěvníci byli chráněni místními policisty, kteří se oblékali do bílé uniformy. Vyprávění o Dominově cestě obsahovalo bohatý popis přírody i s latinskými názvy jednotlivých rostlin a stromů a popisem flivy domorodých obyvatel na jednotlivých ostrovech, které navštívil.²⁸⁰

---

²⁷⁸ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 235-250.

²⁷⁹ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 251-255.

²⁸⁰ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 256-286.

Do vyprávění také zapracoval informace o poasí a podnebí navštívených ostrovů.²⁸¹ Velmi výrazným prvkem v jeho vyprávění byly obsáhlé pasáže o pěstování plodin a exportu zboží nebo o zemědělství.²⁸² Tyto pasáže nejsou nezajímavé, ale do textu jsou vkládány tak často, že tím narušují kontinuitu vyprávění.

Zapojení všech těchto prvků do vyprávění může vést k závěru, že se Dominopť inspiroval v knize Jiřího Stanislava Gutha-Jarkovského. V této knize její autor vymezil oblasti, o které se zajímá cestovatel v době.²⁸³ Tyto oblasti se s prvky, které obsahuje jeho cestopis, nápadně podobají.

V souvislosti s tímto šneduhem obsahoval Dominopť v cestopise jeť jednu velkou chybu, která je patrná již na obsahu celého vyprávění. Těm u každé kapitoly pojednávající o navštíveném místě byla do vyprávění zařazená historie místa nebo historická zajímavost. První díl první knihy o Cestách po Západní Indii je ze třetí čtvrtiny tvořen historickým vyprávěním o věch ostrovech nacházejících se v Karibském moři v oblasti Velkých a Malých Antil.²⁸⁴ K šobý stejným historickým exkurzím také přidá historii tvořenou vyprávěním o zdejších pirátech.²⁸⁵ Pravděpodobně se domníval, že historiky o pirátech přitáhnou pozornost čtenáře. Avšak přitažlivost tohoto tématu upřednostnil před plynulým uspořádáním vyprávění.

Druhý díl Cest po Západní Indii, je sestaven podobně jako první díl. Do vyprávění opět zařadil historii mnoha míst, a nejednou i celé kapitoly o historii.²⁸⁶

Dalším Dominovým zámerem bylo pravděpodobně vytvoření uceleného obrazu o ostrovech Velkých a Malých Antil. Věchny tyto ostrovy Dominopť popsal a rozdělil je v jedné kapitole. S výjimkou několika málo z nich věchny navštívil.²⁸⁷ Podrobná kapitola je stylizována jako kapitola v naučné knize. Tato část ale zbytečně zatížila celé jeho vyprávění.

---

²⁸¹ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 162-163. DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl druhý*, J. Otto, Praha, 1929, 42-64.

²⁸² DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 164-166.

²⁸³ GUTH-JARKOVSKÝ, J., S., *Turistika: Turistický katechismus*, 1. vydání, Baset, Praha, 2003, s. 38.

²⁸⁴ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, 353-358, 471. DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl druhý*, J. Otto, Praha, 1929, s. 470-480, 539-545.

²⁸⁵ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 80-94.

²⁸⁶ I DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl druhý*, J. Otto, Praha, 1929, s. 505-524.

²⁸⁷ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 110-234.

Věchny ti výe zmíněné a chybné zaazené rozsáhlé pasáže textu byly pravděpodobně snahou autora ukázat tená i, jak je autor vzdělaný. Chtl tím poukázat na rozsah svých informací. Domnívám se, že se zde projevila určitá deformace z povolání profesora.

Své povolání také nenápadně připomíná, když uvádí veselou příhodu, kde sám sebe staví do role neúspěšného a roztrfěného lovce a do závorky popisuje *šroztrfělostí profesora omluvitelnou*²⁸⁸ Tuto připomínku použil ve vyprávění několikrát.

Dalším ostrovem na Dominově cestě byl ostrov Antigua nacházející se v oblasti Západních ostrovů. Ostrov Antigua popsal a srovnával ho s ostrovem St. Kitts. Prohlédl si přírodní prostředí, ve kterém seznámil tená e se vlnami budovami, které se v něm nacházely. Nebyl spokojen se zdejší kvalitou vody ve městě. Poukázal na to, že zdejší domorodci jsou velmi marnotratní. Při pobytu na tomto ostrově se koupal v moři. Z koupání byl nadšený a barvitě popisoval, jak se potýkal se silnými vlnami.²⁸⁹

Rozsáhlou část cestopisu tvoří kapitola s názvem O Kolumbovi v okovech a strastech. Domin v této kapitole popisuje dějiny kolonizování Ameriky a vybírá si k tomu postavu Kryštofa Kolumba. Popisoval a komentoval jeho snahu a námahu, kterou musel podniknout, aby mohl vyplout k břehům tehdy ještě neznámého amerického kontinentu. Také sděluje tená i, co věchno se o Kolumbovi dočetl z literatury a jaký závěr z toho vyvodil, co si o něm myslí.²⁹⁰ Snahí se tak poukázat na to, jak uvažuje o dějinách.

Celá kapitola o Kolumbovi je vlastně jakýmsi zamyšlením nad konáním lidí, kteří žili v době kolonizace. Domin se pomocí hodnocení doby Kolumbovy snahí se tená em manipulovat tak, aby tená správně zhodnotil dějiny kolonizace a aby si o nich vytvořil správný obraz. Mimo jiné uvádí i literaturu, ze které čerpal v domoví do této kapitoly.

Podobně na jiném místě uvádí i literaturu, když tená e poukázal na vodu hurikánů. Na těchto stránkách rozebíral vědecké teorie o vodu hurikánů.²⁹¹ Nebo na jiném místě

---

²⁸⁸ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, 275.

²⁸⁹ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, 332-358.

²⁹⁰ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 293-331. DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl druhý*, J. Otto, Praha, 1929, s. 371-410, 470-480.

²⁹¹ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 63-66.

rozebíral teorie o flivot v Sargasovém mo i.²⁹² Používal k tomu odbornou v deckou literaturu. Tyto teorie jsou sice nesmírn zajímavé, ale naru-ují vypráv ní o pr b hu Dominovy cesty po Západní Indii.

Po ostrovu Antigua následoval ostrov Guadeloupe. Na tomto francouzském ostrov zdrfely Domina formality ohledn zakotvení lodi daleko více nefl na britských a amerických ostrovech. Také strážníky Domin kritizuje zato, fle nemají informace pro náv-t vníky jako policisté na anglických a amerických ostrovech. V p ístavním m st popsal Domin oblékání zdej-ích erno-ek a styl flivota zdej-ích obyvatel. Dále si prohlédl místní h bitov a nav-tívil muzeum.²⁹³

Domin se z ejm jakoflto profesor snafllil pracovat se tená em nejen tím, fle mu edkládal k zamy-lení ur itý text, ale také tím, fle zadával tená i úkoly. Uprost ed vypráv ní o jednom z ostrov v Karibském mo i, zadal Domin tená i úkol, aby srovnal tuto ást vypráv ní o ostrovu s jinou, jifl d íve uvedenou pasáfllí textu o ostrov v jiné kapitole.²⁹⁴

Následujícím místem náv-t vy byl ostrov Dominica. Výpravu na tento ostrov považoval Domin za vrchol celé západoindické cesty. Na ostrov nav-tívil hlavní m sto Roseau. Stejn jako u mnoha p íjezd do p edchozích p ístav i tady obklopili lo erno-i, kte í bu cht li prodat náv-t vník m své zboží, nebo erno-tí potáp í, kte í se vrhali za hozenými mincemi do mo e a skute n je vylovili. Tito potáp í m li u Domina velkou úctu. Po náv-t v tohoto ostrova se vydal na nedaleký ostrov Martinique, kde velmi mnoho pozornosti v noval vzhledu a oblékání erno-ek a hodnotil, jak se oblékaly d íve a jak upadá jejich vzhled, kdyfl se snafllí nosit evropské -aty namísto místního kroje. Dále pak popsal zdej-í krajinu a p írodu. Cestou zpátky na parník Dominica se Dominovi p íhodily t i veselé p íhody, p í kterých ho cht li místní erno-tí obyvatelé obrat o peníze, ale nepovedlo se jim to.²⁹⁵

---

²⁹² DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po sou-i a po mo i. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 38-43.

²⁹³ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po sou-i a po mo i. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 359-382.

²⁹⁴ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po sou-i a po mo i. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 278.

²⁹⁵ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po sou-i a po mo i. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 383-422. DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po sou-i a po mo i. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl druhý*, J. Otto, Praha, 1929, s. 166-205.

Popis erno-ského obyvatelstva, jeho vzhledu, tvaru postavy a typu o- acení, zp sobu flivota, nevynechával Domin u fládného ostrova, na kterém se setkal s domorodým obyvatelstvem. Tématu domorodých obyvatel v noval vřdy mnoho pozornosti. Ve svém vypráv ní v noval tomuto tématu obsáhlu kapitolu. Jde mu o to, aby tená e seznámil s r znými typy tamních domorodých obyvatel. Domin je rozd luje podle barvy a genetického p vodu. Takto t řdil jifl domorodé obyvatele v prvním cestopisu z Jávy a Austrálie. Ov- em v tomto díle je k domorodc m daleko více kritický nefl p i svém prvním setkání s domorodci v roce 1910. Mnohem více hodnotí jejich flivotní styl. N kolikrát se ve vypráv ní zmi uje, fle erno-i se snaří oblékat jako Evropané, ale neda í se jim to a vypadají v takovém oble ení velmi sm -n . Dal-í asto zmi ovanou informací je lhostejný p ístup erných domorodc k práci. Byli podle n j velmi líní. Stejn jako u domorodého obyvatelstva na Jáv , i tady jsou lín j-í muffi nefl fleny, muffi asto odpo ívají a nechávají za sebe pracovat své fleny.²⁹⁶

Dal-ím d leflitým prvkem v Dominov novém chápání domorodc , je pouflití slova barevný domorodec. Slovo barevný pouflívá k ozna ení mí-enc . Jeho pouflití zd vodnil tím, fle je pouflíváno obecn v Západní Indii. P itom ale uvádí, fle ozna ení barevný pouflívá a chápe kařdý autor jinak.²⁹⁷

Kdyfl psal o manflenském flivot domorodých obyvatel, zmínil se o pestrém mísení b loch s Indiány nebo ernochy. Podle Domina by bylo zajímavé zji- ovat jednotlivé rodokmeny b loch . To ale nepovafluje za proveditelné, protofle fleny a muffi spolu mají pohlavní styk bez ohledu na to, zda jsou spolu oddáni i jsou flenou i muffem n koho jiného. Domin se k tomu vyjád il tak, fle *šestavování rodokmen by tu bylo asi tak obtířné jako v tisícihlavé kolonii pospolu flijících ps a ubeků*²⁹⁸ Toto p irovnání ukazuje na to, fle Domin nevnímá barevné a domorodé obyvatelstvo na ostrovech Malých a Velkých Antil jako sob rovné, ale staví ho na rove zví at m. Domnívám se totifl, fle pokud by je Domin považoval za sob rovné, jist by si na-el p irovnání v n jakém jiném národu. Je také zajímavé, pro nevyuffil p irovnání k domorodc m na Jáv nebo v Austrálii, kdyfl se jejich zp sob flivota zdá podle Dominova vypráv ní velmi podobný.

---

²⁹⁶ DOMIN, K., *Dvacet tisíc míl po sou-i a po mo i. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl druhý*, J. Otto, Praha, 1929, s. 441.

²⁹⁷ DOMIN, K., *Dvacet tisíc míl po sou-i a po mo i. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl druhý*, J. Otto, Praha, 1929, s. 412.

²⁹⁸ DOMIN, K., *Dvacet tisíc míl po sou-i a po mo i. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl druhý*, J. Otto, Praha, 1929, s. 422.

Jiným zajímavým prvkem v Dominov vyprávění o domorodém černém obyvatelstvu, je jeho rozebírání zdejší černé morálky. Absence morálky u černochů je způsobena jejich osudem, kdy i za těch nejlepších podmínek nemohli mít rádi své pány. Ovšem na druhou stranu, pokud někdy mohli černí jako otroci v lásce své pány, pak to podle Domina nebylo z lásky, ale z prospěchu. Podle stejného způsobu hodnotil vlastnosti černochů. Tvrdil, že lefla krádež byla u černochů vždy ním samozřejmým.²⁹⁹

Práci k esanských misí, která se snažila domorodé obyvatelstvo přivést ke k esanskému způsobu života, zhodnotil jako velmi chvályhodnou. Ale podobně jako když hodnotil k esanské misie u australských domorodců, Dominovi vadilo, že misie jsou pouze povrchně zaměřené na víru a zbytečně zatlačují domorodce vlastními projevy víry, namísto vzdělávání a pozvedávání domorodé inteligence, nebo zdejší domorodci jsou málo inteligentní a jsou primitivní.³⁰⁰

Celé hodnocení černých domorodých obyvatel a míšenců, neboli barevných, vyznívá v Dominov podání velmi negativně. Občas ale do textu vsune poznámku o tom, že existují i estní, morální a inteligentní domorodci. Ovšem hned na to dodává, že jich je jen velmi málo. Jeho hodnocení vyplývá z osobní zkušenosti a ze zkušeností bílých obyvatel říjících na ostrově.³⁰¹

Dominův negativní postoj k černému nebo barevnému domorodému obyvatelstvu na ostrovech je zcela jasný. Od prvního setkání s černochy v Austrálii je to velký posun směrem k odmítavému postoji. Proč ale takový postoj nakonec zaujal? Na cestě po Austrálii a Jávě po setkání s domorodci už není takovýto postoj nebyl vůbec patrný. Při popisu domorodců nikdy neprojevil vyhraněnost vůči nim. Co ho vedlo k takové změně postoje?

V roce 1935 sepsal krátké zamyšlení v článku O lidech barevných a bílých, ve kterém reagoval na hrozící válku mezi Itálií a Německem. Z tohoto článku v žádném případě nevyplývá, že by měl k barevným lidem negativní postoj. Naopak je v mnoha ohledech bránil a připomínal svůj pobyt mezi domorodci na Jávě a v Austrálii při studijní cestě. Zkritizoval bílého lovce, že se honosí humanitou a lidskostí a k barevným lidem se chová nelidsky.³⁰²

---

²⁹⁹ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl druhý*, J. Otto, Praha, 1929, 437-438.

³⁰⁰ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl druhý*, J. Otto, Praha, 1929, 439.

³⁰¹ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl druhý*, J. Otto, Praha, 1929, s. 439.

³⁰² ARCHIV AKADEMIE VĚD, fond Karla Domina, karton 14, inv. 113, sign. III. e), *O lidech barevných a bílých*.

Pro tedy domorodé barevné obyvatele hodnotil na cestě po Západní Indii tak negativně? Pravděpodobně za tím mohly být negativní zkušenosti s domorodci. Myslím si ale, že nebylo Dominovým cílem zneškodnit domorodé obyvatelstvo, šlo o jejich zánik, ale popsat ho tak, jak jej zažil sám cestovatel.

Dalším ostrovem, který navštívil, byl ostrov Svaté Lucie. Zmínil se o nebezpečném hadu, který je schopen zabít člověka. Na vlastní oči ho však neviděl, pouze se o něm dočetl v literatuře. Po Svaté Lucii navštívil ostrov Barbados. Na tomto ostrově popsal jeho obyvatelstvo a styl jejich oblékání. Zdejší obyvatelstvo popsal jako velmi dotrpné, stále se pokoušející dostat nějaký chléb, ale přitom plně humoru.³⁰³

Z ostrova Barbados se vydal na ostrov Trinidad. Na tomto ostrově poznal jeho obyvatelstvo. Místní ženy se mu velice líbily, ale vyděsila ho vyzáblost zdejších mužů. Na Trinidadu navštívil asfaltové jezero Pitch Lake, které ho velmi fascinovalo. Prošel se po něm a zkusil si vytrhnout vlastníma rukama kus asfaltu. Tomuto přírodním úkazu v noval ve svém vyprávění mnoho stránek. Potom navštívil hlavní město ostrova Port of Spain. Popsal v něm botanickou zahradu. Velmi ho nadchl hotel v tomto městě, kde byli s manželkou ubytováni.³⁰⁴

Dom se s manželkou vrátil pravděpodobně na začátku prosince roku 1926.³⁰⁵

4.4 Shrnutí cestopisu *Cesty po Západní Indii*

Vyprávění o cestování po ostrovech v Západní Indii Domin pojmal jako švelkolepé dílo, které obohatil o informace přesahující rámec cestopisného díla. Podobným způsobem obohatil své dojmy a pocity o přehnané subjektivní líčení a příliš zdobná přirovnání. Cestopis rozdělil do dvou částí. Ve vyprávění zařadil poátkem výpravy do vybrané oblasti, ale ve vyprávění přeskakuje. Jeho vyprávění je také velmi zdlouhavé. Když popisoval nějakou událost, její vylišení často šnatahoval a přerušoval zařazením jiných informací. Na prvních několika stránkách použil deníkovou formu vyprávění a uváděl i datum, den a čas, kdy se něco událo. Od této formy brzy upustil.

---

³⁰³ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 423-470.

³⁰⁴ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 574-655.

³⁰⁵ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, Slovo k tená i.

Na cestu se vydal společně se svou manželkou Gabrielou. Ve vyprávění používal označení šmyšle.

Vedle svých zážitků a dojmů, popisoval Dominasto a velmi podrobně přírodu, podnebí a počasí a zvířata. Dále popisoval domorodé obyvatelstvo, jejich oblečení, kulturu a životní zvyky. Tená se snažil podat ucelený obraz oblasti, kterou navštívil. Skoro každý popsaný ostrov nebo místo doplnil exkurzou do jeho historie. Do celého vyprávění pak začlenil několik celých kapitol pojednávajících pouze o historii.

Domin vyprávěl o přírodě i o obyvatelích ostrovů podrobně. Do vyprávění začlenil i vyprávění o svých veselých přehodách.

V cestopisu se projevuje autorovo odborné vzdělání, když velkou pozornost věnuje popisu přírody a uvádí i latinské názvy rostlin a stromů. Povolání profesora na univerzitu se projevuje i v těchto případech, když do vyprávění začlenil polemiku týkající se vodní hurikánů.

V tomto cestopisu pracoval se Tenáem. Snažil se, aby Tenáepřiml k zaměření nad historickými událostmi. K tomu vyvolává postavu Kryštofa Kolumba jako objevitele. Tělo mu o to, aby si Tenávytvořilsprávný náhled na dějiny. Sám potom v cestopise sdělil svůj postoj, který zaujímá k dějinám.

Souasně Tená i zadával úkoly. Nabádal ho, aby srovnával tvrzení na určitém místě v textu s tvrzením o stejné věci na jiném místě ve vyprávění.

Ke svému vyprávění Dominasto používal vdeckou odbornou literaturu. Jednalo se buď o seznámení Tenáe s informací, o které Dominneml dostatek v domostí, nebo se jednalo o podporu k jeho tvrzením o životních nebo o rostlinách. Cestopisnou literaturu nezmiňuje.

V úvodu cestopisu Domin připomenul první světovou válku a vznik československé republiky. Naznačil, že doba, kdy české země byly v Rakousko-Uherském soustátí, byla dobou strádání a že se po vzniku republiky věnoval práci pro svou vlast. Dále ve vyprávění žádné náznaky na politické dění neuvádí. Pouze připomínal československo-tím, že porovnával cizí poměry, například geografické, s poměry v Československu.

Svůj zájem o sepsání cestopisu Domin přímě nesdělil. Pouze uvedl, že zkušenosti z cesty i s vědeckými znalostmi budou rozpracovány do několika knih. Tento cestopis vnímal jako popularizační práci, která ale obsahuje i další informace, především botanického charakteru.

Finanční částku pro vykonání cesty mu poskytlo Ministerstvo kolství a národní osvěty. Dále pak disponoval penězi z přednášek ve Spojených státech amerických. Tyto peníze mu ale nestačovaly. Na cestu si musel peníze vypůjčit. Již v úvodu poukázal na to, že se po celou dobu cesty těl poskytnutými penězi, hlavně v jídle. V samotném vyprávění se pak několikrát objevuje Dominova snaha připomínat, že cestoval a stravoval se velmi skromně.

Před započetím výpravy nekontaktoval žádné instituce v oblasti, kam se chystal, ani sebou neměl žádné průvodní dopisy.

V tomto cestopisu se začal šzdnlivě projevovat posun v Dominov smýšlení o jiných kulturách a etnických skupinách. Při popisování flivota černých domorodých obyvatel je opět rozdíl na domorodce černochy a míšence s indiány. Když popisoval jejich styl oblékání nebo kulturu, byl k nim velmi kritický. Kromě kritiky jejich lhostejného přístupu k povinnosti pracovat, velmi zkritizoval jejich morálku. Ta byla podle něj zkažená a nemohla být napravena, ani kdyby byli pod dohledem svého majitele a pána. Domorodý obyvatel nemohl být upřímný, pouze vychytralý. Podle Domina byla s tímto domorodci spojena nerozlučná kriminalita a lži. Vylíčil je velmi negativně. Přesto si myslím, že nejde o Dominovu snahu dát najevo vyhraněný postoj vůči tomuto etniku, ale seznámit tená a pouze s vlastní zkušeností. Tuto teorii podporuje jeho láněk z roku 1935 O lidech barevných a bílých, který sepsal v roce 1935 u příležitosti hrozícího válečného konfliktu mezi Itálií a Habeí. V tomto lánku kritizoval bezohledný a krutý přístup k černochům, které Evropané dováželi z Afriky. V Dominov cestopisu *Cesty po Západní Indii* tedy šlo spíše o vyjádření celkového dojmu cestovatele, než o snahu dát najevo negativní postoj.

4.5 V í-i marockého sultána

Cestopis *V í-i marockého sultána* vydal Karel Domin v roce 1940. V úvodu uvedl poznámku, že vydaná kniha se opírá o jeho cestovní deníky z jara 1936, kdy cestoval na geobotanickou konferenci do Maroka. Svě poznámky ale uveřejnil až ve válečných letech. Poznámky zanechal ve stejné podobě, jak je napsal před čtyřmi lety. Kniha se v níže přirod severní Afriky ve státě Maroko, lidem, kteří v zemi žijí a výhledem země do budoucnosti.

Jako samozřejmost bere i uvádění jejich latinských názvů rostlin a stromů. Jeho cílem není seznámení s politickou situací.³⁰⁶ Cestopis obsahuje mapu a 82 fotografií z cesty.

Cestopis je strukturován od začátku až do konce takovým způsobem, jako by jej autor psal při své cestě. Líčení jeho cesty začíná na cestě z Prahy přes Marseille až do města Oran v Alžírsku. Domin cestoval společně se skupinou ostatních v době, kdy se měl účastnit geobotanické konference. Společně s nimi cestovala i Dominova manželka Gabriela. Autor popisuje svou cestu Marokem, kterou ale započal ve městě Oran v Alžírsku. Zde zstal několik dní, podnikl exkurzi do nedalekého pohoria a vydal se odtud do města Port Lyauley v Maroku. Odtud se vydal podél severozápadního pobřeží přes město Rabat, Casablancu, Mogador, Agadir, Tiznitzt do vnitrozemního města Taroudant a Marrakech. Autor se snažil kapitoly svého díla řadit tak, aby následovaly za sebou podle jeho cesty. V cestopisu nechybí uvedení data a času vykonávání různých aktivit. Nejdůležitějším prvkem je líčení přírody, informace o zdejší vegetaci a uvádění jak českých názvů rostlin, tak i latinských názvů. Domin také zaznamenává do svého vyprávění informace o zdejší flóře od jiných autorů. Vnímala bych to jako jakousi profesionální deformaci, kdy do díla, které hodlá vydat pro veřejnost, zaznamenává pro veřejnost nepodstatné informace.

Cestopis *V í-í marockého sultána* se neskládá pouze z botanického líčení a popisu. V něm nalezneme i další zajímavé informace. Výrazný podíl tvoří vylíčení obrazu o tamním obyvatelstvu Maroka. Podle Dominova cestopisu žijí v Maroku bílí lidé a domorodí obyvatelé. Práv domorodé obyvatele vidí jako ty, kteří zahálčí a nepracují. Naopak bílý člověk je ten, který poctivě pracuje na rozpáleném slunci.³⁰⁷

Cestopis začíná odjezdem vlakem z Prahy do Francie, kde lodí z přístavu Marseille odplul do Maroka. První kapitola je pro veřejnost hezky stravitelná, protože autor je na začátku svého psaní. Všechny své pocity, zážitky a dění okolo sebe popisuje velmi barvitě a zdobným stylem. Chvilími až příliš rychle fluje cestopis svým vyumělkovanými popisy a pocity. Objevují se zde také vzpomínání na jeho domovinu. Do vyprávění vkládá šťepky z českých dějin a zmíní osobnost české literatury. Tu pro něj představoval Neruda, který psal o stejném kraji ve Francii, který teprve navštívil autor. Myslím si, že to nebyla snaha připomenout významnou českou osobnost, ale snaha pozvednout sebe sama. Ukázat své v domoví. Když popisoval cestu Francií a návrat do města Marseille, neopomenul popsat, jak jsou lidovské

---

³⁰⁶ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 7.

³⁰⁷ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 33.

krámy odpudivé a jak zapáchají.³⁰⁸ Dále rozebírá povahu obyvatel Francie, bez zaujetí pozitivního nebo negativního stanoviska vůči tomuto národu. Uvádí, že se tehdy ve Francii stupovaly sociální napětí a bohatí nemysleli na chudé. Na toto tvrzení pak navazoval se střílností na lidovské obyvatele Francie, že vydávajících na chudých a lidské bíd.³⁰⁹

Na geobotanický kongres cestoval Domin je-t s n kolika dal-ími p írodov dci a také se svoji manfelkou Gabrielou. Pokud pí-e o sob a o dal-ích lenech výpravy, pouflívá ozna ení šmyš. Pro svoji cho Gabrielu pouflívá ozna ení šmoje manfelkaš. Op t, jako v p edchozích cestopisech, dává tená i mořnost, aby m l pocit, že cestuje práv v tu chvíli zároveň s autorem. Když pouflívá ozna ení své osoby, je to v situaci, když chce vyjád it své pocity a dojmy. V celém jeho cestopisu jsem nena-la snahu zviditelnit sama sebe nebo se popsat pro tená e v lep-ím sv tle. tená se dozví, jak probíhá procedura p í pasové kontrole. Dále p ípojil Domin své zářitky s domorodými d tmi, které se snařily získat od cizinc , kte í p íjeli lodí do Maroka, peníze.³¹⁰

Jiř v úvodu se mohl tená dozv d t, na základ ěho byl cestopis *V í-i marockého sultána* vydán. Bylo to na základ ě deník , které si Domin psal, když se zú astnil geobotanické konference v Maroku. V pr b hu vypráv ní v první kapitole pak autor p ídal vysv tlení, jak vznikly mezinárodní geobotanické exkurze a kde se takové exkurze jiř uskute nily. Pro neza adil tuto pasáři do úvodu? Za adil ji do vypráv ní ař ve chvíli, kdy se zmínil o své povinnosti ú astnit se geobotanického setkání. P ítom ale cestopis neobsahuje dal-í podrobnosti, o em se na setkání hovo ilo. Toto vysv tlení je-t dopl uje vypráv ním, ím se zabývá p edm t geobotanika.³¹¹

Mimo jiné je úvodní slovo v nováno vypráv ní o cestovateli E. S. Vrázovi, který cestoval do Maroka v 80. letech 19. století, kdy byla taková cesta velmi nebezpe ná. Dále pak p ípomíná dal-í cestovatele, ale jiř ze zahrani í, a jejich zp sob, kterým cestovali po Maroku. Za tuto pasáři za adil Domin krátké zhodnocení tehdej-í situace v zemi. Maroko vnímal jako zemi p edstavující *šafrický st edov kš*³¹² a jako zemi, které prosp la francouzská kolonizace.³¹³

---

³⁰⁸ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 14.

³⁰⁹ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 18.

³¹⁰ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 27-28.

³¹¹ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 22-24.

³¹² DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 5-6.

³¹³ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 6.

V době, kdy do této země podnikl cestu Domin, bylo cestování jifi bezpečné a pohodlné pro turistický ruch.³¹⁴ Tento termín používal na rozdíl od svých předchozích knih poprvé. V předchozím cestopisu o Západní Indii používal pouze termín turista. Je také zajímavé, že pokud mluví o lidech, kteří do Maroka cestovali před ním, používá termínu cestovatel. Když ale mluví o budoucí době, kdy budou lidé země navštěvovat, používá jifi termínu turisty. Je to mimo jiné pravděpodobně z toho důvodu, že návštěvnost se podle něj velmi zvýší.³¹⁵ Jak ale vnímá sám sebe, zda jako turistu nebo cestovatele, dále neuvádí. V jeho vlastním vyprávění se pak termín turista jifi neobjevuje.

S používáním pojmu turistický ruch a turista souvisí to, že po celou dobu cesty po Maroku měl u sebe tištěného průvodce. Různé průruky a cestovní knižní průvodci byly používány pro cestování v českých zemích od druhé poloviny 19. století. Domin měl k dispozici tzv. Modrého průvodce. Dál ho ale nijak nepopsal. Několikrát ho ve svém vyprávění zmínil. Používal ho k podložení svých tvrzení bu o obyvatelích Maroka, nebo o délce trvání cesty z jednoho místa do druhého.³¹⁶ Průvodcem ale mohla být Dominovi také nastudovaná díla cestovatelů, kteří navštívili Maroko před ním, a které Domin uváděl ve svém vyprávění.

Na své cestě po Maroku podnikl také cestu do sousedního státu Alžíru a jeho města Oran. Vylíčil historii města. Popsal své ubytování. Hned na začátku vyprávění se autor cestopisu rozhodl poukázat na to, že *žatím co bílá rasa se fíví poctivou prací, v tomto podnebí, doslova v potu tvá eň*³¹⁷, domorodí obyvatelé vysedávají na ulici a zahálají, než aby pracovali.³¹⁸

Na tomto místě v Dominově myšlení dochází opět k obratu. V cestopisu *Dvojím rájem*, když cestoval na Javu a do Austrálie, se neobjevila takováto narážka na domorodé obyvatelstvo. Domin pouze o domorodých obyvatelích napsal, že jsou velmi líní a mají lhostejný vztah k práci. Při pobytu v Austrálii a ještě předtím v Indii vůbec nepsal o práci místních bílých obyvatel. V cestopisu *Cesty po Západní Indii* zaujímal jifi kritické stanovisko k domorodým obyvatelům ohledně práce, ale přesto je nesrovnával s bílými obyvateli. Co ho tedy vedlo k tomu, aby se takto vyjádřil o domorodých a bílých obyvatelích města Oran v Alžíru?

---

³¹⁴ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 6-7.

³¹⁵ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 7.

³¹⁶ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 229, 353.

³¹⁷ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 33.

³¹⁸ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 33.

Celou jednu kapitolu v noval obyvatelstvu Maroka. Rozdíl jeho obyvatelstvo podle ras.³¹⁹ K těmto rasám nezaujal nijak zvlášť vyhraněný postoj. Cílem bylo pouze tená e pouít a rozíít mu obzory. U marockých domorodc rozebíral, zda jsou vlastene tí ke své zemi. Na základ vlastní zkušenosti dospěl k záv ru, že vlastenci jsou, ale pon kud jiným zp sobem nevlvdlané národy.³²⁰ Obyvatelstvo rozd loval i z hlediska nábofenství.

Domin rád navít voval domorodá trfiít v každém m st . Jedním z nich bylo také trfiít v Oranu. tená i popsal, co zde mohl koupit. Potom se rozhodl navítvit i flidovské trfiít . Jeho v ní nebyl schopen vyjád ít.³²¹ P í jeho popisu nedal najevo ani pochvalu ani odpor. Ovšem podle stífnosti na ot esný zápach z flidovských krámek ve Francii se domnívám, že m l na mysli spíe znechucení z tohoto trfiít . P esto v ak nevynechal p ílefitost, aby navítvil místa, kde flidé bydleli. Jednalo se o flidovské tvrti ve vech m stech, která poznal.³²² Byl zvdavý a cht l poznat každý kout m sta nebo se cht l utvrdit ve svém pesvd ení, že takováto místa, která obývají flidé, jsou vechna pínavá a zapáchají.³²³ Domin ale u flid nezdr az oval pouze jejich nevábny zápach a ne istotu. Kdyfl se na záv r své výpravy dostal do m sta Mogador, rozhodl se, že tená i p íblíflí, co se vypráví o zdejších flidech. Popsal, jak se flidé snaží r znými zp soby zneuctít arabskou víru a jméno jejího boha Alláha.³²⁴

Naproti tomu Domin píe, že ší *marocké flidy nelze vechny hoditi do jednoho pytle.* ů flíjí tu flidé domácí, kte í jsou zde jifl usedlí, flidé pán l-tí, kte í p íli v 16. Století, flidé obchodníci, flidé z hor, flidé chudí, kte í bydlí v mellahu, bohatí flidé a flidé emeslníci, sluhové i jiného postavení, které je pod adné.³²⁵

Po rozboru flivota zdejších flid poznamenal, že flidé jsou velmi d lefití pro hospodá ství m sta. Za toto sd lení pak p ípojil dalí vypráv ní o zp sobu flivota flid a o historii pojmenování jejich tvrti v tomto m st . Na záv r tohoto tématu si potom položil dv otázky. *ŠJaké stanovisko zaujmou k tomuto vyrovnání maro tí flidé? Loyální k Francii i rozvratné jako jinde?*³²⁶ Položil si je na základ úvahy, jak se v Maroku vyrovnají dv proti sob stojící kultury, islám a evropská kultura, aby jednou nemuselo dojít k revoluci

---

³¹⁹ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 92.

³²⁰ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 96.

³²¹ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 38.

³²² DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 143, 209.

³²³ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 208.

³²⁴ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 241.

³²⁵ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 241-242.

³²⁶ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 247.

a prolítí krve v této zemi.³²⁷ tená je po tení o marockých fiidech nucen zamýšlet se, zda má Domin pravdu a fiidé jsou opravdu takoví, jaké je popisuje, nebo zda tím Domin dává najevo svůj negativní postoj vůči tomuto vyznání? Myslím, že Dominovým cílem není snaha vyjádřit nesnášenlivost vůči fiidům. Jeho cílem je předložit tená i všechny dostupné informace, aby si vytvořil svou vlastní představu o životě zdejších fiidovských obyvatel. Negativní vylíčení života marockých fiidů mohlo být způsobeno také okolnostmi druhé světové války v roce 1940.

Dokazuje to i pozdější zařazení úryvku z knihy E. S. Vráze, v němž Vráz popsal postavení fiidů v Maroku. Vrázovo líčení ukazuje marockého fiida jako člověka, který trpí kvůli svému vyznání, protože je odsuzován, ponižován a musí se odlišovat stylem svého oblečení.³²⁸ Domin tento úryvek vůbec neokomentoval. Opět tená i ponechal prostor pro vytvoření vlastního postoje a názoru. Podobně používal Domin úryvky z dalších cestovatelů, kteří navštívili Maroko před ním a dokazoval tak svůj popis života v fiidovských tvrtích.

Z alžířského Oranu se vrátil zpátky do Maroka a navštívil zdejší město Rabat. A koliv Domin uvedl již v úvodu, že ve svém díle nesleduje politické cíle, a tím měl na mysli zejména současnou politickou situaci státu nebo právní stav navštíveného města, přesto měl potřebu se tomuto tématu vyjádřit. Napsal, že v době jeho návštěvy města, se marxisté a komunisté v Oranu snažili roznášet svá rozvratná a nebezpečná hesla. Nepokoj u domorodců podnícovali tajně i ve městě.³²⁹

Ve čtvrté kapitole popsal geografický ráz marocké země. Tato kapitola je jiná než ostatní, protože Domin v ní oslovil tená e. Přádal ho, aby autorovi ponechal volnost, a autor ponechá volnost tená i, šaby si doplnil obraz Maroka z literatury podle vlastní chuti.³³⁰ Tímto sdělením ukazuje, že tená e vnímal úplně jiným způsobem než v předchozích cestopisech. Opět se velmi odlišuje od svého prvního cestopisu *Dvojím rájem*, kde takovýmto způsobem se tená e vůbec nepracoval. Naopak v cestopisu *Cesty po Západní Indii* se již snažil se tená e pracovat. tená e nutil otázkami a polemikou k zamyšlení nad úlohou Kryštofa Columba jako objevitele nové země. Chtěl, aby se tená

---

³²⁷ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 247.

³²⁸ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 355.

³²⁹ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 44.

³³⁰ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 61.

zamýšlel nad vývojem dějin. V tomto cestopisu se snažil tená e motivovat k doplnění dalších informací o Maroku.

V souvislosti s historií psal o tom, jak se dříve t řko cestovalo do Maroka. Popisoval, co se mohlo lovit ku na cestách stát. Jako podporu pro svá tvrzení využíval příklad českého cestovatele E. S. Vráze, jeho díla, přednášek a příklady úryvky z jeho knihy.³³¹ Také vyzval tená e, aby pro lepší poznání Maroka vyřil mapku přílohou k této knize nebo i jakoukoliv jinou mapu této země.³³² Tímto způsobem op t se tená e pracoval. Stav l se do jakési role pedagoga a dával tená i úkoly.

Velmi důležitou informací pro tuto práci bylo v Dominově vyprávění jeho vysvětlení, pro své deníkové zápisky vydal jako cestopis. Nejdříve nad vydáním svých zápisků váhal, protože povodně jen doplňovaly jeho vdecké záznamy. Nakonec se je rozhodl vydat poté, co si přečetl několik jiných cestopisů, které pojednávaly o Maroku. Svůj cestopis vydal, protože jiní cestovatelé ve svých dílech velmi málo přehlédli k přírodě a k zeměpisným poměrům této země.³³³ To je poněkud neobvyklé sdělení. Mofná ho pouřil proto, aby obhájil důvod vydání svého díla, když uřil několik knih na podobné téma existovalo.

Předchozí cestopisné knihy o Maroku vyřil mimo jiné k tomu, aby poukázal na jejich chyby a opravil je. Mělo jak o české cestovatele a spisovatele³³⁴, tak i o dva autory ze zahraničí.³³⁵ U nich kterých z nich předkládal tená i jejich omyly, které uřili ve svém vyprávění. Například když řpatně popsali rostlinu, se kterou se v této zemi setkali, ihned jejich tvrzení opravil a nahradil správným vysvětlením.³³⁶ Tímto se projevilo jeho odborné vzdělání jako botanika, stejně jako povolání pedagoga. Pravděpodobně by to mohl být další způsob, jak si obhájit vydání cestopisu, když uřil jich bylo o Maroku napsáno několik.

Stejně jako souasnost, bylo pro Dominu důležité sdělit tená i historii Maroka,³³⁷ jako určitě zpestření svého vyprávění. Podle autora byla kapitola jakousi reportáží z literatury.³³⁸ Tato část vyprávění měla být především vodcem pro tená e.³³⁹ Tená se z vyprávění dozvěděl mnoho informací o kultuře místních obyvatel. Chápal se tedy Domin jako turista pouřící

---

³³¹ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 61-64.

³³² DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 74.

³³³ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 68.

³³⁴ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 64-68.

³³⁵ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 68-74.

³³⁶ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 69-70.

³³⁷ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 98.

³³⁸ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 98.

³³⁹ DOMIN, K., *V í-í marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 140.

budoucí turisty nebo jako cestovatel, který vydává svá poznání a pozorování, se kterými se setkal na cestách?

P i historickém exkurzu se op t Domin nevyhnul krátkému sd lení o politické situaci. Nenápadn nazna il, jaká byla politická situace v Evrop v roce 1936. Uvedl, že Angličané, kteří sem jezdí tento rok, se vyhýbají Německu i Itálii kvůli sankcím.³⁴⁰ Nic dal-řho uř ale nenazna il. Domnívám se, že jde o nenápadnou zmínku o politické situaci v Evrop , kde postupn vzr stá nacismus a fa-ismus.

Dal-řm místem, které Domin poznal, bylo m sto Makhzen. Popsal historii m sta, zp sob, jakým fungovaly státní a dvorské sluffby. V souvislosti s tím vyjád il Domin názor, že Francouzský protektorát byl pro Maroko p ínosem a zabránil neustálým vnit ním zmatk m.³⁴¹ Podobný postoj vyjád il jifl v úvodním slovu ke tená i.

Protože tento cestopis psal p edev-řm lov k, který byl botanikem, v noval velký prostor v knize popisu p írody a vegetace. Co je zde ale pom rn nápadné, je to, že v této řsti cestopisu za alo uř z ejm jeho autora psaní trochu zmáhat. Nebo uř nebyl tak zaujatý pro zdobné popisování p írody. Z textu uř se vytratila jeho okrasná p írovnání a lí ení dojm . P estofe ale jde o kapitolu pojednávající o p írod poho í Vysokého Atlasu, která pro tená e nemusí být natolik zajímavá, je to jedna z nejlep-řch kapitol pojednávající o tomto tématu.

Z vypráv ní Domina vyplynulo, že vřdy cestoval s celou skupinou v dc a manželkou Gabrielou. P i tom vřdy popisoval krajinu a p írodu, kterou po cest projifl l. Kdyř se Domin p esunoval z jednoho m sta do druhého, vyufflval k tomu r zných prost edk . Jako jeden z dopravních prost edk také pouřlvali autobus. Místo, které nav-třvil po Makhzenu, bylo m sto Cassablanca.

Velmi mne zaujala jeho poznámka, kterou u inil ve vypráv ní práv o náv-tř v řfidovské tvrti. tená i popisoval, jak vypadají a jak se oblékají řfidov-tř chlapani a d v ata v Cassablance. Kdyř ale popisoval zjev chlapc a dosp lých napsal: *řSta í vousatí řfidé upoutají také n kdy svřm patriarchálnřm zjevem, kdeřto oholení mladřci nejsou podle na-řho arijského vkusu.*ř To je pon kud p ekvapivé vyjád ení, kdyř je o Dominovi známo, že byl nacionalista a N mce, kteří propagovali nacismus a arijskou rasu, nem l rád. Av-ak s p řhlédnutřm k roku vydání, jřmř je rok 1940, to vypadá, že to byla zám rná formulace, aby mu bylo jeho řlo v dob ř války schváleno a vydáno.

---

³⁴⁰ DOMIN, K., *V ř-i marockého sultána*, Matice řeská, Praha, 1940, s. 133.

³⁴¹ DOMIN, K., *V ř-i marockého sultána*, Matice řeská, Praha, 1940, s. 167.

Nedílnou součástí zdejší kultury bylo postavení žen v marocké společnosti, ale především v muslimské neboli islámské společnosti. Toto téma bylo pro šedeskoslovenského obyvatele, respektive obyvatele Protektorátu Čechy a Morava, jistě velmi zajímavé. Domin jej popsal a zhodnotil jej. Podle něj bylo v té době stále velmi ubohé.³⁴²

Z Casablancy pokračovala v devětčlenné skupině v cestě autobusem. Projeli město Amzamour a Mazagan, která Domin popsal a popsal i historii města Mazagan. Toto povídání doplnil vykreslením obrazu kraje Doukkalou. V tomto kraji došlo k poruše autobusu a Domin tak měl dostatek času na vylíčení přírody a života domorodých obyvatel v krajině, kterou právě cestovali.³⁴³

Do dalšího města jménem Agadir pokračovala skupina botaniků i s Dominovou manželkou opět autobusem. Domin vylíčil ve svém vyprávění historii města. Popsal zdejší podnebí, vojenskou vybavenost a přírodní porost ve městě a kolem města.

Když navštívil oázu Tiznitz, popsal i život zdejšího domorodého arabského obyvatelstva. V této oáze se Domin s kolegou a manželkou dostali do rodiny jednoho Araba. Byli pozváni do jeho domu. Museli se ale rozdělit na flémskou a muflskou skupinu, které byly každá v jiném pokoji domu. Je zajímavé, že když popisoval Araba, vnímal ho Domin jako člověka vznešeného a moudrého. Celkově měl Domin v úctě islámskou víru i s její svatou knihou Koránem. V cestopisu se o této věci nikdy nevyjádřil hanlivě. Dokonce i svými poznámkami, že si Arab koupil otroka pro svého syna, nijak nekomentoval ani neodsuzoval. Neuváděl, že by to bylo něco špatného. Naopak to viděl jako pozitivní věc, protože otrok měl co jíst a měl kde spát. Až otrok dosáhne plnoletosti, což bude v jednadvaceti letech, mohl se z otroctví vykoupit.³⁴⁴

V souvislosti s tímto tématem, začal jako následující kapitola vyprávění o otroctví a otrokářích v Maroku. Tato kapitola byla samozřejmě pravděpodobně pro doplnění obrazu vnitřního systému země, který zde vládl v předchozím století. Domin zde opět zmínil uje politiky, resp. politické ideje. K tomuto tématu uvedl poznámku o socialistech: *Šťastná země zaráží a pomyslí si: Otroci v ní, kterou někdo, ba i socialisté, vyhledávají za vzor rozumné a sociálně spravedlivé kolonizace?*³⁴⁵ Na tomto místě je patrné, že autor nepatří

---

³⁴² DOMIN, K., *V í-ích marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 216.

³⁴³ DOMIN, K., *V í-ích marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 218-224.

³⁴⁴ DOMIN, K., *V í-ích marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 287.

³⁴⁵ DOMIN, K., *V í-ích marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 305.

v politickém spektru k socialist m. K otroctví se staví tak, že pro otroky je lepší, když zstanou otroky, protože se jim tak líje lépe. To znamená, že mají jídlo a stěchu nad hlavou. Autor své stanovisko obhajuje tím, že i v demokratických zemích se najdou jedinci, kteří nkomu dobrovolně otročí.³⁴⁶ Také ponechal tená i volnost, aby si udělal na věci svůj názor sám. Je možné to považovat za náhodu, ale ufl podruhé vyuffívá idejí socialist . V cestopisu *Dvojím rájem* také narazil na socialisty v Austrálii. Pro nevybral k otroctví stanovisko jiného zástupce politického spektra? Pro zrovna socialisté? Mají snad ostatní zástupci odlišných politických idejí stejný a pozitivní názor na otroctví? V etn toho také nee kl, jaké socialisty má na mysli. Jsou to českoslovenští socialisté nebo vichni zástupci socialist ve státech Evropy? Mimo jiné tím také dává najevo, že není v politickém spektru stran levicov orientovaný.

Z oázy Tiznit pokračovali do dalšího města a potom přes rozsáhlé pohoří vysokého Atlasu, jemuž Domin vnoval mnoho prostoru ve svém cestopisu.

Posledním navštíveným městem bylo město Marrakech. Domin představil jeho historii, popsal městskou vegetaci a svůj výlet autem po městě. Opat zavítal do zdejší ffidovské tvrti a popsal ji.

4.6 Shrnutí cestopisu *V í-i Marockého sultána*

Vyprávění o cestování po Maroku Domin sestavil podle příběhu své cesty. Příběh pro první špomyslnouě polovinu knihy pouffil velmi zdobnou formu vyprávění, když popisoval svoje pocity nebo scénérie krajiny. V druhé části již nepoufflval tolik zdobného stylu a cestopis se daleko lépe etl. Do knihy za azoval i pasáže z jiných cestopis se stejným tématem nebo informace z jiné odborné literatury.

Po Maroku cestoval se svou manželkou. Její osobu občas zmínil ve vyprávění. Poufflval pro ni oslovení šmoje manželkaě. Na jednom místě také nazna il, že cestoval se skupinou dalších botanik . O nich se ale ve svém vyprávění nijak nezmi oval.

Vyprávění o cestě po Maroku obsahovalo jak popis přírody a scénérie krajiny, kterou cestoval, tak i bohatý popis města a jejich obyvatel. Nechyb l ani popis kultury místních obyvatel. Dále informace o podnebí a počasí, informace o zemědělských pomrech země . V knize pouze nepopisoval, tená i vylí il i své zážitky a svízelné situace.

---

³⁴⁶ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940, s. 314.

Dominovo vyprávění je poměrně podrobné, zvláště jedná-li se o téma botaniky, případně popisu přírody. Podrobně vypráví i o životě marockých obyvatel, i o jejich kultuře. Cestopis obsahuje i vlastní příběhy a zážitky, nejen popis cesty.

V cestopisu se projevovalo autorovo odborné vzdělání, když opravoval chybné úsudky o druzích rostlin předchozích cestovatelů, kteří navštívili Maroko.

Domin se snažil jen motivovat, aby si doplnil další informace o Maroku. Vyzval jen, aby pro lepší orientaci ve vyprávění použil předloženou mapu Maroka na konci knihy, nebo aby si vzal jakoukoliv jinou mapu.

Své vyprávění a vlastní zážitky spojil s ukázkami dalších jiných autorů, kteří psali o Maroku již před ním. Domnívám se, šlo o snahu poukázat na vlastní jeho znalosti a podtrhnout jeho schopnost dávat informace a znalosti z literatury do souvislostí. Části z jiných cestopisů používal mimo jiné i k tomu, aby opravil chyby předchozích cestovatelů. Domnívám se, šlo o snahu obhájit si vydání cestopisu o zemi, o které již bylo napsáno několik knih. Toto založení úryvků a opravování chyb považuji za určitý projev šdeformace z povolání vysokoškolského profesora. To, šlo do svého díla zařadit i úryvky nebo názory z prací několika dalších autorů.

V textu jejně odkazoval na tehdejší evropské dění. Schválně tam vsunul odkazy na tehdejší politické dění v Evropě a částečně naznačil jen, kterým směrem se ubírá jeho politická orientace, když kritizoval marxisty a socialisty za jejich politickou agitaci v Maroku. Ve svém vyprávění se zmínil o říjanském vkusu, když psal o vzhledu říjanských chlapců. Zda tím chtěl vyjádřit svůj negativní postoj k říjancům nebo použil tohoto výrazu, aby mu byl vydán cestopis v době Protektorátu Čechy a Morava, mi není jasné.

Určitým způsobem se v jeho vyprávění projevují i prvky vlastenectví, když připomíná svou rodnou zemi, české básníky a novináře Jana Neruda a K. H. Borovského. Podobně lze vnímat připomenutí Svaté hory u Píbrami, kde Domin vyrůstal. Kromě toho se také Domin zamýšlí nad tím, zda jsou domorodci vlastenci. Podle svých pozorování usoudil, že ano, ale pouze trochu jiným způsobem.

K vydání cestopisu vedly Dominu nedostačující informace o přírodě a absence informací o zemědělství v již vydaných cestopisech o Maroku. Sám uvedl, že cestopis o této zemi bylo mnoho. Pravděpodobně proto zapojoval do textu pasáže z jiných cestopisů o Maroku a opravoval chyby, které učinili cestovatelé, když popisovali rostliny.

Domin neuvedl v úvodu ani ve vlastním vyprávění, zda dostal finanční podporu pro svou cestu, ani instituci, kterou byl do Maroka vyslán. Nesdělil ani, zda potřeboval k cestě průvodní dopisy pro instituce.

Na začátku vyprávění rozdělil Domin marocké obyvatelstvo podle ras. Ke všem rasám nevyjádřil žádnou negativní postoj. Mluvil pouze o kategorizaci. Arabů a jiná náboženská vyznání měl v úctě. Výjimkou ovšem tvořili židé. Přesto se o nich Domin velmi zajímal. Na jednu stranu Domin nevynechal příležitost, aby sám viděl a tená i mohl vylíčit –pinavý život židů a zápach, který se linul z jimi obydlených čtvrtí, a do cestopisu zapojil úryvek z jiného cestopisu popisující židy jako šprohnané lidi, znesvucující cizí víru. Avšak na stranu druhou uváděl opět úryvky z knih dřívějších cestovatelů, které židy staví do pozice lidí, kteří jsou vytlačováni ze společnosti. Tím pádem je stavěn do pozice štrpítele. Dával tím tená i –anci, aby si vytvořil svůj vlastní názor. Domin svůj vlastní jednoznačný postoj k židům nesdělával. Není tedy zcela jasné, zda zaujímá pozitivní i negativní postoj k tomuto etniku.

4.7 Vývoj v Dominově psaní cestopisů

Obsah a styl psaní Dominových cestopisů se proměňuje. První cestopis je opravdovým cestopisem. Druhý cestopis je spíše naučnou knihou a třetí cestopis je cestopisnou naučnou knihou. Každý z vybraných cestopisů byl vydán v jiné době. První z nich s názvem *Dvojím rájem*, který má dva díly a byl vydán v době, kdy české země patřily pod soustátí Rakousko-Uherska. Tento cestopis je psán s lehkostí, s nadhledem ve vyprávění a s naděním dvou lidí, kteří se rozhodli pro velmi dlouhou cestu. Dílo je rozsáhlé, ale přitom psané jednoduše, živě a poutavě.

Druhý cestopis s názvem *Cesty po Západní Indii* je také rozdělen do dvou dílů. Kniha je velmi obsáhlá a obsahuje mnoho informací navíc. Stejně jako byla ve dvacátých letech 20. století bohatá doba rozvoje pro československo, tak je bohatý na informace také Domin v cestopis.

Třetí cestopis s názvem *Víže marockého sultána* byl vydán v roce 1940. Na rozdíl od předchozích dvou cestopisů, které byly vydány nejpozději do dvou až tří let od ukončení Dominových cest, byl tento cestopis vydán až 4 roky po skončení cesty do Maroka. Úvod knihy již není psán v duchu radostného promlouvání ke tená i. Je spíše skromný s nostalgickou vzpomínkou na proslulé české a zahraniční cestovatele. Ve svém cestopisu

se nechtl v novat politice. Toto sd lení mohlo být motivováno jednak tehdej-í vále nou situací v eskoslovensku, a jednak, cofl plynule navazuje na vále nou situaci, bylo pravd podobn motivováno ur itým zklamáním ze t icátých let 20. století, kdy se Domin aktivn angařoval v pravicové politické stran Národního sjednocení. Tato strana, jejímfl cílem bylo zabránit vzestupu n meckých snah, v-ak asem za ala ztráct své p íznivce a nedokázala zabránit vývoji situace, která nakonec vedla k podpo e politiky Hitlera a k obsazení eskoslovenska.

Ve v-ech cestopisech popisuje Domin p eváfln stejné v ci. Popisuje p írodu, obyvatele a jejich flivot, zví ata a p idává trochu historie. asem ale za ne mnoflství historie naru-ovat samotné vypráv ní, podobn jako informace o zem d lství a p stovaných plodinách.

To, co z stává v-em cestopis m společné, je stále podrobné a zajímavé lí ení Dominových záflitk a osobních p řhod. Podobn se opakoval neustálý projev Dominova povolání jako profesora univerzity a podporování svých tvrzení jinou odbornou i cestopisnou literaturou. V t etím cestopisu pouřlívá dopl ující literaturu, aby mohl opravit chyby, které v ní byly uvedeny a ukázat tak rozsah svých znalostí. Prom nila se v-ak práce se tená em. Zatímco v prvním cestopisu Domin se tená em nijak nekomunikuje v tom smyslu, fl e by mu zadával úkoly, v dal-ích cestopisech je tomu naopak. V druhém cestopisu zadává jeho autor tená i n kolikrát úkoly, aby porovnal tvrzení, uvedená na dvou místech vypráv ní. V t etím cestopisu Domin zadává také tená i úkol. tená by si k vypráv ní m l vzít mapku p iloflenou ke knize, aby lépe chápal kontinuitu vypráv ní. Také se tená e snařl motivovat, aby roz-i oval své znalosti.

Ke zm n dochází i v oblasti upozor ování na pom ry nap íklad v byrokracii nebo v politice. Od prvního cestopisu, kde lze nalézt pouze náznaky na -patnou rakouskou byrokracii a -patn fungující parlament, a drobnou informací o vít zství politické strany v Austrálii, p echází Domin ke p ímému popisu d jin. Ty uvádí ve svém druhém cestopisu. Ve t etím cestopisu se otev en staví proti n kterým politickým uskupením, která jsou levicov orientovaná.

V prvním cestopise uvedl Domin d vod sepsání cestopisu a d vod, pro jej vydal. Stejn tak tená i sd lil, kdo mu poskytl peníze na vykonání cesty. V druhém cestopisu ov-em d vod sepsání knihy chybí, je v n m uveden pouze ú el vydání knihy. Instituci, která mu na cestu poskytla finan ní podporu, uvedl. Zajímavé je, fl e ve t etím cestopisu

Domin uvedl ú el sepsání cestopisu, ale neuvedl, zda mu byly poskytnuty peníze na cestu n jakou institucí nebo zda si cestu hradil z vlastních zdroj .

Posledním společným prvkem všech tří cestopisů byl postoj k cizím rasám a etnikům. Věm t em cestopis m je v etn rozdílné obyvatelstva podle ras také společná Dominova střílnost na domorodé obyvatele, jak na Jávě a Austrálii, tak na ostrovech v Malých a Velkých Antilách, stejně jako v Maroku, kde jsou líní a mají lhostejný vztah k práci. Zatímco ale v prvním cestopisu nevyjaduje žádný negativní postoj k domorodým obyvatel m, v druhém cestopisu jífl dochází ke změně. Tato změna je dosti výrazná, protože o domorodcích má pouze špatné mínění a věichni jsou pro něho morálně zkaflení, aniž by se mohli napravit. Ověm možnou teorii o negativním postoji k barevným lidem, vyvrátil Domin svým článkem v roce 1935, ve kterém zkritizoval šbílou rasuě za to, jak nelidsky se chová k barevným obyvatel m země a p itom se prohláuje za humanistu. Ve t etím cestopisu je jeho postoj k bíd m op t zdánliv negativní. Vyprávění věak dopl uje také informacemi z jiných cestopisů, které jsou negativního, ale i pozitivního charakteru. Jednalo se tedy o Dominovo vyjádění vlastní zkuěnosti.

5 CESTOVATELÉ A DOBRODRUZI JAKO VZOR PRO KARLA DOMINA

Mezi významné cestovatele z českých zemí v době zlaté éry cestovatelství v letech 1860-1918 patří i Emil Holub, Josef Wunsch, Otakar Feistmantel, Emil Holub, Antonín Stecker, Pavel Durdík, Enrique Stanko Vráz, Josef Koenseký, Alois Musil, Alberto Vojtchch Fri.³⁴⁷

Cestovateli, kteří se zabývali oborem přírodních věd, s užším vymezením zájmu na obor botaniky, byli Benedikt Roetzl, Josef Polák a Alois Topinka, Jiří Viktor Daneš – a Jiří Baum.³⁴⁸

V každém svém cestopisu uvedl Domin cestovatele, kteří cestovali do stejných oblastí jako on, psali a vydávali z těchto cest cestopisy. Spíše než samotný cestovatel, byla pro Domina důležitá jeho cestopisná literatura, kterou vydal. Jde o cestopisy Josefa Koensekého, E. S. Vráze, J. Gutha-Jarkovského, P. Durdíka, J. Patzelta (Paclta),³⁴⁹ Josefa Těšobly. Psal ale i o samotných cestovatelích, jako byli Jan Havlasa,³⁵⁰ Jan Neruda, René Caillé a Gerhard Rohlfs, William Dampierre, Jan Kořínek, Vojtchch Lev, Arnošt Janeček a jakýsi Aubin,³⁵¹ o kterém se mi nepodařilo dohledat informace. Kdo byli tyto cestovatelé a kam podnikali své cesty? Byli to opravdoví cestovatelé? Inspiroval se Domin na jakým způsobem jejich cestopisy?

V cestopisu *Dvojím rájem* psal Domin o muflích, jejichž cesty a cestopisy na nich zjevně velmi zapůsobily a pravděpodobně velmi ovlivnily v budoucím vnímání cestování. To o díle Charlese Darvina,³⁵² který se účastnil vdecké výpravy kolem světa v roce 1831-1845. Právě na této cestě byl Darwin inspirován k sepsání svého díla *O původu druhů*.³⁵³

---

³⁴⁷ BOROVIKA, M., *Velké dějiny země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 394-436.

³⁴⁸ BOROVIKA, M., *Velké dějiny země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 476-488, 573-582.

³⁴⁹ DANĚŠ, J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávnu a po Jávnu*, J. Otto, Praha, s. 6.

³⁵⁰ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souších a po mořích. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, Slovo k tenáři.

³⁵¹ DOMIN, K., *V ústí marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940.

³⁵² DANĚŠ, J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávnu a po Jávnu*, J. Otto, Praha, s. 6.

³⁵³ BOROVIKA, M., *Velké dějiny země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 313.

Dalším inspirujícím cestovatelem byl pro Domina James Cook a jeho dílo *Cesta kolem světa*³⁵⁴. Byl to významný anglický mořeplavec, který zakončil dobu velkých námořních objevů. Na svou první plavbu se Cook vydal v roce 1768, aby našel světadíl na jižní zeměkouli. Při této plavbě objevil v roce 1769 ostrov Nový Zéland. Pak doplul k břehům Austrálie, aniž by to tušil, a na ostrov Jáva do Nizozemské Batavie. Druhá plavba v roce 1772 si opět kladla za cíl najít novou jižní zemi. Při této plavbě překročil Cook jižní polární kruh a pohyboval se v polárním moři. Opět doplul na Nový Zéland, objevil Velikonoční ostrov a ostrov Nová Kaledonie. Těto výpravy podnikl roku 1776, aby objevil severozápadní cestu kolem Severní Ameriky. Objevil při ní Havajské ostrovy a ostrov Vancouver. Když se ale dostal do Beringova průlivu, musel se s lodí vydat na jih. Doplul znovu na Havajské ostrovy, kde byl obětován domorodci v roce 1779.³⁵⁵

Po cestopisné literatuře, která na Domina zapůsobila, jmenoval další cestopisy, které ale vnímal jako literaturu, šel *... která opravdu povznáší a zúčelňuje, a doufejme, že zvláště u mládeže záliba ta je – poroste!*³⁵⁶ Do této oblasti zasádl díla Josefa Koenského, Enrique Stanko Vráze a Jiřího Gutha-Jarkovského.³⁵⁷

Josef Koenský se narodil roku 1847. Byl učitelem a později editorem na dívčím měšťanském ústavě v Praze na Smíchově. V Praze se nadále vzdělával. Chodil na přírodovědecké a medicínské přednášky. Na své cesty se vydával ve stejné době jako cestovatelé Holub, Musil, Vráz nebo Friš. Byl jedním ze skupiny cestovatelů, kteří měli kontakt na dům U Halánků.³⁵⁸ Nebyl však klasickým cestovatelem, kterému šlo o poznání neznámého, ale spíše cestujícím turistou. Nenavštěvoval oblasti, které ještě nebyly prozkoumány. Vyufflával dopravy vlakem, pravidelných lodních linek a bydlel v hotelích. Jako první z nich podnikl cestu kolem světa, kterou měl rozmyšlenou předem podle svého plánu. O této cestě vydal třísvazkový cestopis.³⁵⁹ *Š Jeho cestopisy byly spíše populární*

---

³⁵⁴ DANET^{TM}J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jávě*, J. Otto, Praha, s. 6.

³⁵⁵ BOROVIKA, M., *Velké dálné země Koruny české. Tematická sbírka, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 208-210.

³⁵⁶ DANET^{TM}J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jávě*, J. Otto, Praha, s. 6.

³⁵⁷ DANET^{TM}J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jávě*, J. Otto, Praha, s. 6.

³⁵⁸ Dům U Halánků byl považován za centrum a zázemí pro cestovatele. Byl spojen s osobností Vojty Náprstka a jeho matky. V domě U Halánků byly cestovatelům poskytovány rady na cesty, literatura a finanční pomoc. Viz BOROVIKA, M., *Velké dálné země Koruny české. Tematická sbírka, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 394-400.

³⁵⁹ BOROVIKA, M., *Velké dálné země Koruny české. Tematická sbírka, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 408-409.

pojatým zem písem sv ta, v n mfl autor s oblibou lí il flivot domorodc a jejich zvyky v etn stolování i p úpravy pokrm .³⁶⁰

Ko enského výpravy zapo aly náv-t vou sv tové výstavy v Pa ífi v roce 1874. Poté se vydal do Ruska, kde se dostal na Sibi , k jezeru Bajkal, na Ural a Kavkaz. Na dal-í cestu se vydal do Spojených stát amerických, pak do íny. V této oblasti také nav-tívil ostrov Jáva, Ceylon a Indii. Na dal-í cest se vydal do Austrálie, Oceánie a Japonska. Když byl v Austrálii, nav-tívil ve m st Adelaide botanickou a zoologickou zahradu. Také nav-tívil ostrov Tasmánie. Potom odcestoval na Nový Zéland, odkud pokračoval do Oceánie. Z cesty po Austrálii a Oceánii vydal cestopis *K protinofc m*. Ko enský zem el v Praze v íjnu 1938.³⁶¹ Josef Kuský nazval Ko enského u ítelem cestovatel .³⁶²

Enrique Stanko Vráz se narodil roku 1860. Jeho cestovatelská kariéra začala, když se vydal do Afriky v d sledku rodinného konfliktu v roce 1880. V Africe se snažil n kolikrát dostat do centra Sahary do m sta Timbaktu. To se mu ale nepoda ilo. Pobýval v Gambii a poté v Ghan . Z tohoto území podnikal výpravy do vnitrozemí a nasbíraný p írodní materiál posílal do zahrani í, do ech. Z Afriky se vydal do Jižní Ameriky, kde se plavil po jihoamerických ekách a sbíral rostliny a studoval indiánské kmeny. V polovin roku 1894 se vrátil do Prahy a v listopadu zahájil cestu po eských a moravských obcích, kde vypráv l o svých cestách. O rok pozd ji se vydal do Japonska p es severní Ameriku. Poté nav-tívil Mňghaj, Hongkong, Saigon a Singapur, ostrov Borneo a Novou Guineu. Dále cestoval do Siamu (Thajska), íny a deset let flil ve Spojených státech amerických. V roce 1921 se vrátil do Prahy s manželkou, kterou si vzal v Americe. V Praze s ní flil afl do své smrti v roce 1932. Vydal n kolik cestopis . Byly to knihy *Nap í rovníkovou Amerikou* vydaný v roce 1900, *V Siamu, zemi bílého slona* vydaný v roce 1901, a *Bílý ábel v Pekingu* vydaný v roce 1904.³⁶³

U Ji ího Stanislava Gutha-Jarkovského p ipomenul Domin jeho cestopisné rty.³⁶⁴ Ji í Stanislav Guth-Jarkovský se narodil v roce 1861 a byl propagátorem společenského chování

---

³⁶⁰ BOROVI KA, M., *Velké d jiny zemí Koruny eské. Tematická ada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 409.

³⁶¹ BOROVI KA, M., *Velké d jiny zemí Koruny eské. Tematická ada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 409-415.

³⁶² BOROVI KA, M., *Velké d jiny zemí Koruny eské. Tematická ada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 408.

³⁶³ BOROVI KA, M., *Velké d jiny zemí Koruny eské. Tematická ada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 424-431.

³⁶⁴ DANETM J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jáv* , J. Otto, Praha, s. 6.

a prokopníkem olympijských her. Guth-Jarkovský procestoval celou Evropu, navštívil Malou Asii, severní Afriku a severní Ameriku. Ze svých cest psal cestopisné příběhy a fejetony, které publikoval nejčastěji v časopisech. V letech 1894 až 1913 je pak také vydával knižně.³⁶⁵

Dalším cestovatelem byl podle Dominy poutavý vypravěč o Pavla Durdíka narozeného v roce 1843. Vystudoval v Praze lékařství. Toto povolání ho ale nelákalo. Navíc se seznámil s Vojtou Náprstkem a s jeho cestovatelské společnosti, která patřila k domu u Halánků, a rozhodl se pro cestování. Spojil s tím i své povolání. Nechal se najmout jako lékař do Nizozemské východní Indie. Od roku 1878 pobýval v Batavii, potom v Pedangu na pobřeží Sumatry. Náprstek mu posílal instrukce, jak má provádět etnografické sběry. Kromě nich prováděl ještě přírodovědecké sběry. Dva roky strávil na ostrově Nias u západního pobřeží Sumatry. V té době jimi trpěl záchvaty malárie, které se zhoršovaly, a proto musel odjet z tropické oblasti. Dočech se vrátil v roce 1883. Poté se ještě vydal na cestu do Německa a do Japonska. Durdík zemřel v srpnu 1903 v Jaroměři. Ze svého pobytu v Nizozemské východní Indii sepsal a vydal pět cestopisů. Jednalo se o cestopisy *Pět let na Sumatě* vydané v roce 1894, *Příroda a zvířata na Sumatě* a *Zápasy s býky* vydané v roce 1895, *U lidofrout* vydaný 1897, a *Manželství v tropech a u nás* vydaný v roce 1902.³⁶⁶

Na Durdík v cestopise *U lidofrout* pravděpodobně Domin reagoval svým klidným a střízlivým vyprávěním o kanibalech v teritoriu Queensland v Austrálii. Ve svém cestopisu se vyjádřil, že kanibalismus jimi v podstatě vymizel a pokud k němu ještě dochází, je praktikován pouze mezi černými domorodými obyvateli navzájem.³⁶⁷

Poslední knihu, kterou jmenoval a tená i doporučil, byla kniha *Cesty po světě* od Karla Patzelty.³⁶⁸ Tento muž se narodil roku 1813 a šel spíše v ním tulákem a dobrodruhem, než skutečným cestovatelem.³⁶⁹ Kvůli snaze získat lepší práci se vydal do Ameriky. Později se nechal najmout jako dobrovolník armády Spojených států amerických na válku na pobřeží. Poté se vrátil načas do českých zemí. Zanedlouho se opět vydal na cestu po Spojených státech amerických. Poté navštívil Brazílii a odplul do Austrálie. Odtud se vydal do Indie, aby zde našel zlato. Zlato ale nenašel, proto se vrátil do Austrálie.

---

³⁶⁵ BOROVIKA, M., *Velké dějiny země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 554.

³⁶⁶ BOROVIKA, M., *Velké dějiny země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 503-506.

³⁶⁷ DANETŮV, J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha, s. 167-173.

³⁶⁸ DANETŮV, J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl I, Cesta na Jávu a po Jávě*, J. Otto, Praha, s. 6.

³⁶⁹ BOROVIKA, M., *Velké dějiny země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 450.

Po ase se rozhodl, fe se vrátí dom . V eských zemích ale dlouho nevydrfěl. V roce 1869 na n ho byl vydán zatyka , protofe se otev en vyjad oval proti vlád Rakouska-Uherska. Odcestoval tedy do Afriky, aby se vyhnul zat ení. Roku 1887 zde zem el.³⁷⁰

Paclt nebyl cestovatelem, který by se cht l nav-t ovovat neznámá místa. Byl lov kem jdoucím za dobrodrufstvím, který neustále hledal nové a lep-í možnosti práce, na jakémkoliv kontinentu. Cestopisnou knihu po sob nezanechal, protofe necht l své záznamy vydávat ve ejn . Místa, kam sm ovaly jeho cesty, byly zmapovány z jeho korespondence do eských zemí a podle sv dectví pam tník po jeho smrti. P estofe nenapsal fládné dílo, vedl si záznamy o svých cestách, které byly vydány rok po jeho smrti. Dílo neslo název *e ka Paclta cesty po sv t* .³⁷¹

Ve svém druhém cestopisu *Cesty po Západní Indii* jifl nejmenoval na po átku knihy významné cestovatele. Ve Slovu ke tená i pouze upozornil na sv j kontakt na cestovatele a svého p ítele Jana Havlasu, kterého m l v Brazílii nav-tívit a cestovat s ním do tamních prales . Z této plánované cesty v-ak podle Dominova sd lení se-lo kv li náhlým potíffím, které v-ak nekonkretizoval.³⁷²

Jan Havlasa se narodil roku 1883. Byl spisovatelem a cestovatelem. Ov-em p íjmení Havlasa bylo literárním pseudonymem. Jeho skute né jméno zn lo Jan Klecanda. Na svou první cestu se vydal v roce 1904. Cestoval na sv tovou výstavu, která se konala v Saint Louis, a po ní se vydal na cestu po Spojených státech amerických. Vzal si za flenu Ameri anku a v roce 1910 spolu odcestovali do Pacifiku. V této oblasti nav-tívil Tahiti. O dva roky pozd ji vypluli na lodi do Japonska p es Havajské ostrovy. V Japonsku se zdrfeli p l roku a pokračovali do íny a do Malajska. Dále se vypravili do Siamu, neboli dne-ního Thajska, a do severní Indie. V roce 1913 se Havlasa vrátil do ech spole n se svou manflekou.³⁷³

V první sv tové válce se Havlasa zú astnil odboje proti habsburské monarchii. Kdyfl bylo vyhlá-eno eskoslovensko, stal se lenem Národního výboru, a v roce 1919 byl lenem eskoslovenské delegace v Pa íffi na mírové konferenci. Byl povaffován

---

³⁷⁰ BOROVI KA, M., *Velké d jiny zemí Koruny eské. Tematická ada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 450-457.

³⁷¹ BOROVI KA, M., *Velké d jiny zemí Koruny eské. Tematická ada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 457.

³⁷² DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po sou-í a po mo í. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, Slovo k tená i.

³⁷³ BOROVI KA, M., *Velké d jiny zemí Koruny eské. Tematická ada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 613.

za odborníka v oblasti kolonií.³⁷⁴ Proto byl pověřen postem velvyslance v Brazílii na čtyři roky. Když se vrátil z Brazílie, zamířil do Paříže, kde se stal členem opiové komise Společnosti národů, a jako její člen odjel do Barmy. V Barmě zůstal až do roku 1930. Z Barmy se vrátil Havlas opět do Paříže. Z Paříže odešel do Monaka, v němž strávil celá letní období. V roce 1939 odcestoval do Spojených států amerických. Zde se zapojil do československého zahraničního odboje. Dva roky před koncem druhé světové války se stal vyslancem československé republiky v Chile. Na tomto postu setrval až do roku 1947. Poté se usadil v Kalifornii a zemřel zde v roce 1964.³⁷⁵

V roce 1916 vydal brožuru *Vztah koloniální politiky k světové válce*, díky níž byl uveden. V roce 1919 vydal knihu *České kolonie zámořské*. Z doby Havlasova života v Barmě vzešel cestopis *Za opiem kolem světa*.³⁷⁶

Ve svém vyprávění v druhém vydaném cestopisu odkazoval Domin také na cestovatele Josefa Těšobu. Josef Těšoba se narodil roku 1846. V roce 1873 navštívil Západní Indii, Mexiko a Spojené státy americké jako společník hraběte Arthura Desfours-Walderode. Na další cesty se vydával jako novinář nebo jako soukromý turista. Ze svých cest vydával cestopisné články a fejetony, které pak zahrnul do knihy s názvem *Za oceánem*, která měla tři svazky a byla vydána v letech 1874 až 1876. Část svých cestopisných článků později zahrnul do knihy *Ze Západní Indie a Mexika*. Avšak tenásky nejúspěšnější byla kniha *Klepy z cest* z roku 1872. V roce 1883 vydal knihu *Americké povídky*. Protože cestoval také na sever Evropy do Skandinávie, vydal o rok později knihu *Na skandinávském severu* a v roce 1890 knihu *Za polární kruh*. O deset let později vydal knihu o Nizozemí s názvem *Na poldmoří urvané*.³⁷⁷ Právě jeho kniha *Ze Západní Indie* byla pro Domina natolik významná, že ji uvedl ve svém cestopisu. Uvedl ji u příležitosti poučení tenásky, kde mohl nalézt informace o Západní Indii, především o Haiti. Těšoba v cestopisu z roku 1874 pak zařadil do sbírky *Země a lidé*, svazek XXIV. a XXV., který vydával Dr. Stanislav Nikolau.³⁷⁸

---

³⁷⁴ BOROVIKA, M., *Velké dálné země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 568.

³⁷⁵ BOROVIKA, M., *Velké dálné země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 613-615

³⁷⁶ BOROVIKA, M., *Velké dálné země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 568, 615.

³⁷⁷ BOROVIKA, M., *Velké dálné země Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 554.

³⁷⁸ DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po soušech a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první*, J. Otto, Praha, 1928, s. 112.

V posledním svém cestopisu *V í-i Marockého sultána* uvedl ve Slovu ke tená i op t cestovatele E. S. Vráze. Dále se Domin v pr b hu vypráv ní zmínil o cestovatelích Janu Nerudovi, R. Cailleovi a R. Rohlfsovi, Williamovi Dampierrovi, Janu Ko ínkovi, Vojt chu Lvovi, Arno-tu Jane kovi a Aubinovi.³⁷⁹

Jan Neruda se narodil roku 1834. Byl básníkem, noviná em a fejetonistou. Své záflitky z cest uve ej oval v p ísp vcích v novinách. Neruda podnikl cesty do Slovinska, Dalmácie a Uher, procestoval území Balkánu a dostal se i do Ca ihradu. Pokra oval potom do Palestiny, Egypta, Itálie a Francie. Potom pobýval v N mecku. Své cestopisné fejetony po ase shrnul do t í knih. Byly to *Pa ífské obrázky* vydané v roce 1864, *Obrazy z ciziny* vydané v roce 1872 a *Men-í cesty* vydané v roce 1877. Z Nerudových fejeton vyplývá, že své cesty do zahrani í nechápal jako turistiku, ale jako studijní cesty.³⁸⁰ Domin se o Nerudovi zmínil, když projížd l Francií, protože Neruda pobýval také ve Francii.³⁸¹

René Caillé byl francouzský cestovatel, který se vydal na cesty do Afriky v roce 1828. Cestoval z guinejského pob eflí do poho í Futa Dflalon, které do té doby bylo zcela neznámé. Potom pokra oval po horním toku Nigeru do m sta Timbuktu.³⁸²

Gerhard Rohlfs navazoval na Jamese Richardsona, Heinricha Barthema a Adolfa Overwegema, kte í se v letech 1850-1856 vydali do subsaharské západní Afriky, zejména do Nigérie, aby se zdejšími státy navázali obchodní kontakty. Rofls se p i své t etí cest do Afriky, kterou podnikl v letech 1878-1879, dostal do oázy Kufra v Libyjské pou-ti, která byla dosud neznámá.³⁸³

William Dampierre byl Angli an a bývalým špovolánímõ pirát. V roce 1700 podnikl pr zkum ásti Australského pob eflí a Nové Guineje.³⁸⁴

Kdyfl Domin vypráv l o Maroku, jeho obyvatelích a minulosti, zmínil se o ty ech cestovatelích. Tõ o Jana Ko ínka, který do této zem cestoval v roce 1923 a 1926 a vydal o tom cestopis s názvem *Maroko. Cestopis a úvahy o kulturních, politických, hospodá ských a mezinárodn obchodních pom rech dne-ního -erífského císa ství*. Jan Ko ínek byl eský

---

³⁷⁹ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940.

³⁸⁰ BOROVI KA, M., *Velké d jiny zemí Koruny eské. Tematická ada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 552-553.

³⁸¹ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 19.

³⁸² BOROVI KA, M., *Velké d jiny zemí Koruny eské. Tematická ada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 314.

³⁸³ BOROVI KA, M., *Velké d jiny zemí Koruny eské. Tematická ada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 379.

³⁸⁴ BOROVI KA, M., *Velké d jiny zemí Koruny eské. Tematická ada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, s. 208.

afrikanista, publicista a cestovatel. Narodil se v roce 1904. Maroko navštívil p tkrát za sv j flivot, z ehofl jeden jeho pobyt v této zemi trval osm let.³⁸⁵

Dále to byl Vojt ch Lev, který v roce 1931 vydal cestopis *Zem zahalených flen-cestopisná reportážl o Maroku*. Tuto knihu Domin podrobil kritice, protofle vypráv ní Vojt cha Lva v jeho knize neodpovídalo skute nosti.³⁸⁶ Dal-ím cestovatelem byl Arno-t Jane ek, který sv j cestopis vydal také v roce 1931 pod krátkým názvem Maroko. Také šslavný spisovatel cestopisných a dobrodruflných román ō³⁸⁷ Ferdinand Antoni Ossendowski cestoval do Maroka a v roce 1925 o své cest vydal knihu. Ta byla do e-tiny p eloflena afl o -est let pozd ji pod názvem *Plamenná p lnoc. Cesta po severní Africe. Maroko*. Toto dfllo Domin ohodnotil velmi pozitivn .³⁸⁸

Posledním cestovatelem, kterého Domin zahrnul do svého vypráv ní, byl jistý Francouz Eugen Aubin. V samotném cestopisu se v-ak Domin nezmínil o tom, kdy tento lov k cestoval do Maroka a jak se jmenovala kniha, kterou ze své cesty vydal. P itom ale velmi ásto cituje z knihy od Aubina. Aubinových poznatk vyufflívá Domin velmi ásto k tomu, aby doplnil celkový obraz Maroka, obyvatel a jejich kultury, a rozsah jeho znalostí a jeho popis kultury a flivota zdej-ích obyvatel ásto poufflívá k ukázkám.³⁸⁹ Dal-í informace se mi o Francouzi Aubinovi nepoda ilo dohledat.

Domin tedy evidentn p i poukazování na jiné cestovatele vybírá ty, kte í se dostali do stejných zemí jako on sám. Cestopisy t chto cestovatel musel jist dob e znát, aby byl p ípraven na své cesty. Nerozli-uje tyto muflle z hlediska toho, zda jde o opravdové cestovatele, nebo jen o dobrodruhy, i áste né turisty. Pro Domina je d leflité, jak popsali své cesty po sv t .

---

³⁸⁵ FILIPSKÝ, J. (edd.), *e-tí a sloven-tí orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté*, 1. vydání, Libri, Praha, 1999, s. 265.

³⁸⁶ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 64-67.

³⁸⁷ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 73.

³⁸⁸ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 71.

³⁸⁹ DOMIN, K., *V í-i marockého sultána*, Matice eská, Praha, 1940, s. 115, 118, 230, 242.

ZÁVĚR

Byl tedy Karel Domin cestovatelem nebo turistou? Z hlediska cest byl cestovatelem i přesto, že neobjevoval dosud neznámé země. Objevoval stále ještě nedostupná místa v přírodě v již dávno objevených zemích, a na svých cestách toužil po poznání nového. Shodují se tak i se závěrem Michaela Borovíky v jeho knize *Cestovatelství*.

Z hlediska Dominových cestopisů, je na tuto otázku již obtížněji odpověď. Jeho první cestopis je možné považovat za dílo cestovatele. Další dva cestopisy u něj nejsou psány jako klasický cestopis. Oproti se v nich ale ukazuje Dominova snaha poznávat dosud nepoznané. Karla Domina jako jejich autora v nich považují za cestovatele, a koliv se ve svých dílech mohl prezentovat i jako turista, protože v tomto případě šlo pouze o dobovou podmínku. Tím mám na mysli, že pojmu turista nepoužíval proto, že by sám sebe jako turistu vnímal, ale proto, že to pravděpodobně považoval za tehdejší správné označení v literárním díle.

Ve všech svých cestopisech popisuje Domin podrobně přírodu a vegetaci. Vždy uvádí české i latinské názvy rostlin. V každé zemi si věnoval život a kultury obyvatelstva, sociálních poměrů, hygieny, stravování, nemocí. Také psal o zemědělských poměrech daných oblastí, o přemýšlení, o pěstovaných plodinách a jejich množství v exportu potravin do jiných zemí, o počasí a podnebí. Když vyprávěl o městě, zemi nebo ostrově, připojoval do cestopisu vyprávění o historii konkrétních míst. Vedle těchto prvků zapojoval do svého vyprávění i podrobné vylíčení osobních zážitků. Obyvatelé navštívených zemí nebyli pro Domina jednoduchou masou. Rozdělval je podle ras, podle náboženství.

Domin především popisoval to, co viděl na vlastní oči. Často ale připojoval i úryvky z knih jiných cestovatelů, aby tená i podal úplný obraz navštívené země. Názory a zkušenosti jiných cestovatelů zahrnoval do vyprávění také proto, aby rozšířil tená i kapacitu znalostí, a dost možná také proto, aby poukázal na svůj rozsah v domostí.

Po porovnání všech tří cestopisů, jsem došla k závěru, že struktura a styl Dominových cestopisů se s postupem času měnily. Kniha *Dvojím rájem* byla opravdovým cestopisem. Knihy *Cesty po Západní Indii* a *V í-i marockého sultána* však u něj začaly ztrácet povahu cestopisu, protože do knih bylo zahrnuto mnoho dalších pro tená e nepodstatných informací. Jednalo se o informace o zemědělství, množství plodin, které se pěstují na export, a především o historii. Vedle obsahových změn se proměnil i styl Dominova psaní. Nejprve používal v cestopisu *Dvojím rájem* vyprávěcí formu s jistým nadhledem v líčení. Postupně ale

za al vedle vypráv ní poufítvat didaktickou formu. Tu poufíl v cestopisech *Cesty po Západní Indii* a *V í-i marockého sultána*. Takto zvolená forma cestopisy spí-e zat flovala a vypráv ní jífl chyb la ur ítá lehkost ve vyjad ování autora.

Ke zpracování práce jsem zvolila popisnou metodu pro flivotopis Karla Domina. Pro rozbor vybraných cestopis jsem poufíla komparativní metodu. Komparativní metoda se mi osv d íla a poskytla mi tak prostor pov-ímnout si zm n v jednotlivých cestopisech.

P í zpracovávání pramen se nevyskytly fládné velké potífle. Pouze p í zpracovávání Dominových cestopis jako pramen bylo obtíflné se v jejich mnoflství zorientovat a vybrat pouze n která šmodelováã díla. Jeden z Dominových cestopis p í v-í snaze nebylo moflno získat, dal-í se nedochovaly v plném zn ní a n které byly pouze p epracováním jeho p edchozího díla.

Tato práce nemá ambice být vyerpávající. Osobnost Karla Domina je vnímána p edev-ím jako osobnost cestovatele. Do budoucna je moflné Dominovy cestopisy srovnat s cestopisy jiných cestovatel , kte í nav-tívili stejné oblasti jako Domin a zkoumat, nakolik se v r zném ase lí-ily í se podobaly popisy konkrétních cestovatel .

Dále je moflno na tuto práci navázat v oblasti d jin -kolství a v novat se Dominovi jako profesoru Univerzity Karlovy a zabývat se podrobn jí kaflodenností v akademických funkcích. Protofle jsem vzhledem k tématu nevyuflila prameny špolitickéã povahy a prameny týkající se jeho povolání, je zde prostor pro dal-í bádání.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

Prameny:

- ARCHIV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY, osobní fond Karla Domina, karton . 1, inv. . 38, sign. I. c), *šZávodní rada mi vytýká v podstatě*.
- ARCHIV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY, osobní fond Karla Domina, karton . 2, inv. . 70, sign. II. b) 5., *Ministerstvo školství a osvěty*.
- ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 2, *Kolokvijní výsvědění*.
- ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 4, *Promoční podkování a jmenování do akademických funkcí*.
- ARCHIV NÁRODNÍHO MUZEA, fond Karel Domin, karton . 1, inv. . 5, *Průkazy a legitimace*.
- ARCHIV UNIVERZITY KARLOVY, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.
- DANE^{TM}J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl I, Cesta na Jávnu a po Jávnu*, J. Otto, Praha.
- DANE^{TM}J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon*, J. Otto, Praha.
- DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souších a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii*. Díl první, J. Otto, Praha, 1928.
- DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souších a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii*. Díl druhý, J. Otto, Praha, 1929.
- DOMIN, K., *Dvacet tisíc mil po souších a po moři. Kniha druhá, Pod hvězdnatou vlajkou*, J. Otto, Praha, 1929.
- DOMIN, K., *V říši marockého sultána*, Matice česká, Praha, 1940.

Seznam použité literatury:

- BINKOVÁ, S., *Česká touha cestovatelská*, 1. vydání, Odeon, Nakladatelství krásné literatury a umění, n. p., Praha, 1989.
- BOROVIČKA, M., *Velké dějiny zemí Koruny české. Tematická sada, Cestovatelství*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2010, ISBN 978-80-7432-033-0.

- EFMERTO VÁ, M., *eské zem v letech 1848-1918*, 1. vydání, Libri, Praha, 1998, ISBN 80-85983-47-8.
- FILIPSKÝ, J. (edd.), *e-tí a sloven-tí orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté*, 1. vydání, Libri, Praha, 1999, ISBN 80-85983-59-1.
- GEBHART, J., KUKLÍK, J., *Velké d jiny zemí Koruny eské, svazek XV. a 1938-1945*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2006, ISBN 80-7185-582-0.
- GEBHART, J., KUKLÍK, J., *Velké d jiny zemí Koruny eské, svazek XV. b 1938-1945*, 1. vydání, Paseka, Praha, 2007, ISBN 978-80-7185-835-5.
- GUTH-JAR KOVSKÝ, J., S., *Turistika: Turistický katechismus*, 1. vydání, Baset, Praha, 2003, ISBN 80-86223-99-X.
- HAVRÁNEK, J., *D jiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*, 1. vydání, Karolinum, Praha, 1997, ISBN 80-7184-320-2.
- HAVRÁNEK, J., POUSTA, Z., *D jiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*, Karolinum, Praha, 1998, ISBN 80-7184-539-6.
- HERMANN, T., TÝM NEK, M., *Univerzita Karlova v Praze, P írodov decká fakulta - 90 let, katalog výstavy ó výb r*, Univerzita Karlova, P írodov decká fakulta, Praha, 2010, ISBN 978-80-7444-007-6.
- HORÁK, B., *D jiny zem pisu. III., Novov k od 17. století*, 1. vydání, Academia, Praha, 1968.
- JANKA, O., *P íb hy eských cestovatel zapomenutých i nezapomenutých*, 1. vydání, Akcent, T ebí , 2001, ISBN 80-7268-122-2.
- KÁRNÍK, Z., *eské zem v é e První republiky (1918-1938): Díl 1. Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918-1929)*, 2. opravené vydání, Libri, Praha, 2003, ISBN 80-7277-195-7.
- KÁRNÍK, Z., *eské zem v é e První republiky (1918-1938). Díl 2. eskoslovensko a eské zem v ohrožení (1930-1935)*, 1. vydání, Libri, Praha, 2002, ISBN 80-7277-031-4.
- KUNSKÝ, J. *e-tí cestovatelé. Díl první*, Orbis, Praha, 1961.
- KUNSKÝ, J. *e-tí cestovatelé. Díl druhý*, Orbis, Praha, 1961.
- MARTÍNEK, J., MARTÍNEK, M. *Kdo byl kdo: na-i geografové a cestovatelé*, 1. vydání, Libri, Praha, 1998, ISBN 80-85983-50-8.
- *Ott v slovník nau ný: illustrovaná encyklopaedie obecných v domostí. Díl 5, C - ech vky*, Paseka, Praha, 1997, ISBN 80-7185-102-7.

- ROZHO , V., *es-tí cestovatelé a obraz zámo í v eské spole nosti*, 1. vydání, Ale-Sk ivan ml., Praha, 2005, ISBN 80-86493-18-0.
- TEMBERK, J., *Fenomén cestovního ruchu: možnosti a limity cestovního ruchu v mezivále ném eskoslovensku*, 1. vydání, Nová tiskárna ve spolupráci s Vysokou školou obchodní v Praze, Pelh imov, 2009, ISBN 978-80-7415-021-0.
- TEMBERK, J., *Prameny a literatura k d jinám cestování a cestovního ruchu v eských zemích a eskoslovensku v první polovin 20. století*. Práce katedry společenských v d-VTO, Vysoká škola obchodní, Praha, 2008, ISBN 978-80-86841-09-0.
- ULMANOVÁ, K., *Cestování p ed sto lety, aneb, V-ude dobře, doma nejlépe: rozvoj eského turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovin devatenáctého století*, 1. vydání, Doko án, Praha, 2011, ISBN 978-80-7363-384-4.

RESUMÉ

Diplomová práce se zabývá osobností Karla Domina, rozbořem jeho cestopis a vývojem jeho stylu psaní cestopis . Pro zkoumání byly vybrány cestopisy *Dvojím rájem*, *Cesty po Západní Indii* a *V í-i marockého sultána*. Do úvodní ásti práce je za azena historie Dominových studií a univerzitní kariéry profesora botaniky. Tato univerzitní kariéra profesora botaniky zásadn ovlivnila obsah a styl Dominových cestopis .

Pro rozbor Dominovy cestopisné tvorby byla zvolena metoda popisná a kompara ní. Popisná metoda byla pouflita pro rozbor obsahu cestopis . Pro dopln ní celkového historického obrazu doby bylo pojednáno o cestování a cestopisné literatu e v flivot spole nosti od druhé poloviny 19. století do první poloviny 20. století. Metoda kompara ní byla pouflita pro porovnání obsahu cestopis a pro pochopení vývoje ve stylu psaní cestopis Karla Domina.

ENGLISH RESUMÉ

This diploma thesis depicts the personality of Karel Domin, analysis of his travel diaries and development of his writing style. Following works were selected for research: *Dvojím rájem, Cesty po Západní Indii a V í-i marockého sultána*. History of Domin's studies is listed in the introduction as well as description of his career as professor of botany at university. It was his university career what influenced the style of Domin's travel books.

For analysis of Domin's travel books, methods of description and comparison were chosen. Description was used for analysis of travel books content. For completion of all-embracing historical depiction of this era, travel books and traveling in general from second half of 19th to first half of 20th century were discussed. Method of comparison was used for comparing content of his travel books and for understanding of development of his writing style being Karel Domin.